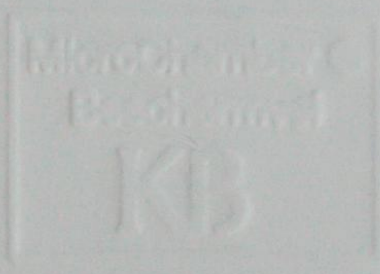
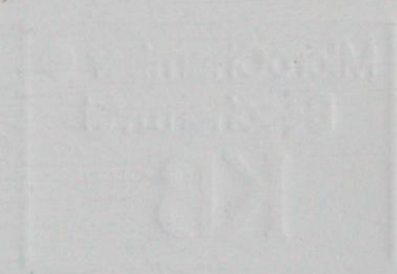

G. A. BREDEROOS
MOORTJE,
Waer in hy de
EUNUCHUS
van TERENTIUS
heeft naegevolght.

Gespeelt op d'Amsterdamsche Schouwburgh.

Op nieuw oversien, en verbetert.

t'AMSTERDAM,
By *Jacob Lescaille*, Boeckverkooper op de Middeldam, naest de Vismarckt, 1663.

Reden aen de Latijnsche Geleerde.

Erwaerdige hooghgeachte Meesteren der wijdberoemde Latijnsche Tale, hier sult ghy sien (indien 't u lust) de groote stoutheyt van een slechte Amstelredammer (die maer een weynigh kints-Schoolfrans in 't hooft rammelde) de vrymoedigheyt gebruycken, dat hy die van u allen gepresen *Terentius* derf in de handen nemen, en dwingen dien suyverlijken Latinist niet alleen mal Hollandsch, maer (dat elck der nagebuur-Steden begeckte) Amsterdams te prevelen, en te revelkallen: Dan niet te min dese mijne sotte stoutigheyt en sal u mogelijck niet alleen doen verwonderen, maer misschien een heughelijck lacchen bereyen, vermits de soete malligheyt van onse uytspraeck, insonderheyt deur 't verkorten, of by u ongewoon, of ongebruyck der woorden. Ick heb hem niet alleen van sijn onvolloofde uytnementheyt van spreken doen verwisselen, maer heb vrypostelijk de versierde geschiedenis uyt de schatkamer van de werelt, uyt dat Keyserlijck Roomen gevoert; en dat meer is, in mijn Vaderlijcke Stadt gesleept en gerabraeckt, waer van dat ick vreese, dat ghylieden my levendigh sult veroordeelen voor een Moordenaer: Dan ghy, alderwijste Doctoren, als u immers de moeyten lust, ghy sult mijn barmhertigheyt bevinden; want ick heb hem voor sijn doot op onse wyse en nae mijn macht eerlijck, en uyt eender handt eenparigh gekleet, niet met een bedelrock van hondert duysent snorrepypen, van krommelappen, en ander uytheemsche geleende snipperlingen, gelijck als hy over tsestigh Iaren was uytgestreken in Brabant: Hy sacher uyt, met oorlof, anders noch anders als Esopus Raven, sulcx dat, soo yeder 't zijne hadde geeygent, hy souder voorseecker heel kael afgekomen hebben. Heb ick hem gemartelt, het is my waerlijck leet, ick had hem niet gemeent soo hart te handelen, dan 't schijnt dat hy leckerlijck opgevoedt zijnde, geen Amsterdamsche grove troetelingen kon verdragen, en dat hy soo in mijn goede wille ge-

ſtorven is : Had ick hem in ſijn eygen Moeders tale gehoort, ick ſou hem ongetwijffelt (had ick gekent) meer te goet gedaen hebben; maer ſiet, ick ſprack hem niet dan door een Franſche tolck, die ick ſelfs nauwelijcx en verſtont, en die, geloof ick, dat hem oock niet grondigh verſtaen heeft. Want ſiet, ick heb ſoo veel van ſijn onuytſprekelijcke welſprekentheyt geleſen, dat ick hem beminde eer ick hem ſagh: maer doen hy my in dat geckelijck geſchockiert Antwerps verſcheen, ik ſtondt in beraet of ick huylen wou of lacchen, hebtg'er luſt in, ghy ſult hier of daer noch wel een ſchampeljoentje krygen, dat u mogelijck wel bevallen en een groot vermaecken ſal geven, indien ghy gedient zijt met redenem vol getappyte of geborduurde woorden, gelijck als veel ſpreeuwen van Hovelingen en Stadtsſchryvers beſigen. Holla! beſoingerende Kooplieden, en andere die haer eygen ſpraeck verarmen en gewelt doen, en liever met een gelapte geckskap brallen, dan dat ſy willen gaen blincken in een onbeſproken effene mantel. Ach! wat een willige arremoede hoor ick over 't gantſche Nederlant? Souder wel eenigh volck onder de Sonne zijn, die met deſe verkoren raſeryen bevangen zijn ſoo ſeer als wy? het mach wel, maer ick denck het niet. Dan dit weet ghy Hooge Geleerde beſt, vermits dat ghy over al t'huys zijt. Meent ghy niet, mijn Heeren, dat deſe mengelmoes van ſpreken herkomt van een aert van menſchen, die deſe verbaſtering of verwerring van woorden gebruycken voor een edele fraeyigheyt? Of ſou 't wel zijn van lieden die eer ſy haer eygen ſprake kennen, andere talen leeren, die naderhandt duytſch ſpreeckende, haer dickwils om 't lichtſte met een vreemdelings woort behelpen moeten? Een ding heb ick veeltijdts beklaeght en 't berouwt mijn noch, dat de Geleerde haere geleertheyt meer voor de Schoolgeleerde, als voor ons uytheemſche-letterlooſen ongeleerde, leeren. Hoe ſullen wy weten wat ghy weet en kent, indien ghy ons niet wijs en maeckt hoe wijs dat ghy bent? Al u weten is niet, ſoo verre ghy 't maer u ſelven weet: niemant is ſijn ſelver geboren. Laet dan u Vaderlandt ſoo veel

van

van u wijſheyt genieten, als de Romeynen oft andere verre gelegen volckeren, ſoo ſult ghy uwe Landtsluyden, die de botſte niet en zijn, verſtandiger en wijſer maken. Dit heb ick menighmael gewenſcht, en bidt u tegenwoordigh, Eerwaerdige hooghgeachte Leeraren der wijtberoemde Latijnſche tale, dat ghy mijn moedigh beſtaen van 't veranderen en toedoen van tijdt, plaets, namen en andere diergelijcke dingen, met u geleert verſtant ten goeden wilt keeren: want ick hebbe voornamelijck ſoo verſchickt de ſlechte gemeente te gevallen, die van de Grieckſche gewoonte luttel weten, en deſe gedaenten beſt verſtonden. Heb ick ſijn treckjes, ſijn aerdigheytjes niet getroffen, 't is mogelijck by mangel van verſtant, of door feyl van quade voorgang, niet van de Kartagiaen, maer van den Franck. Ick en behoeve u, mijn Heeren, hier niet te verhalen de uytſtekentheyt van ſijn ſonderlinge kenniſſe der wereltlijcke ſaecken, de verſcheydenheden van 't leven der menſchen, hoe levendigh hy iegelijcx aert en nature af beelt, haer zeden, ſpreken, leven. Want ſoo ick dat voornam, ſoo ſoude ick water in zee, of zant in duyn willen brengen. 't Is my genoegh dat ick u andermaels bidde, dat ghy my Leeckebroeder wilt ontſchuldigen, dat ick mijn onwetende handen in het ſinrijcke deegh van dien ſcherpſinnige man geſteken, en dat op ſijn Hollandts gekneet, en nae de mont van mijn ſoetmondige medeborgers gebackt hebbe, aen het welcke niet en twijffelt, Eerwaerdige hooghgeachte Meeſteren der wijtbekende Latijnſche tale, dat ghy ſult doen

Uwen in allen vlytigen Dienaer en Vrint

G. A. BREDERO.

't Kan Verkeeren.

 In-

Inhoudt van 't Spel van de Moor.

S*Innelijcke Lesers en hongerige Leserinnetjes, het Spelletje dat ghy hier siet, is over eenige hondert Iaren gemaeckt by den geestigen* Carthaginenser Terentius, *die het selvige doen den naeme van* Eunuchus *gegeven heeft, vermits het meest speelde op een Persoon, die Vrouw noch Man en was, die daer te lande veeltijds wierden gebruyckt voor Kamerlingen en bewaerders van weeldige dartele Princessen en Vorstinnen: maer alsoo die slach van menschen hier soo seer niet en zijn bekent, heb ick dien vrymoedelijck verandert in een* Moor, *ten aensien der verouwderde steden, zeden, en sinnelijckheden der uytheemscher volckeren, die doch heel luttel gemenghschap en gemeynschap met onse landtsluyden hadden. Soo heb ick het dan mijn Mede-burgers en naegebuuren ten goede verschickt, en gestelt of 't hier in Nederlandt waer gebeurt.*

Ten tijden, als door der Spaenschen hooghmoet het nederige Nederlandt meest was vernedert, werdt Katrijntjen, *een Haeghs dochtertje, van een Spangiaert in Spangien gevoert, en an de Moeder van* Moyaeltje *(die de kuyste Vrouwe niet en was) vereert, de welcke haer, als oock haer eygen Dochter, alle fraeyigheden nae de gewoonte liet leeren, sulcks dat de lieden haer voor twee gesusters hielden.* Moyaeltje *(dagelijcks gelieftkoost van een Oosterling, die daer voor Legger lagh) vertreckt met hem stilswijgend in Hollandt tot Amstelredam, alwaer hy nauwelijck gekomen zijnde, sterf, en liet haer sijn vertrouwde goederen tot een erfdeel achter. Naderhant wert dese suyverlijcke VVeduwe gevolgt en gevrijt van den verwaenden* Roemert, *Roover en Ruyter, naemaels Kapiteyn te water, die sonder bestelling de Zee door swierde en sweefde, ontmoet en ontmandt wonderbaerlijck een van des Konincx Kraken, waerinne hy, beneffens veel onwaerdeerlijcke schatten, vindt het voorseyde Haeghsche Dochtertje, die nae 't overlijden van* Moyaelen *Moeder in de handen van haer Broeder was gebleven. Desen geltgierigen slocker, gedreven zijnde van een duyvelsche begeerlijckheyt, nam voor dit witte Meysjen an eenigen Moorschen Vorst of Koning te verkoopen: Dan de opsetten en voornemen der menschen en vallen altijdts niet uyt gelijckse wel bedacht werden, soo 't an hem ten alderklaersten bleeck; want hy wert daer voor Slaef verkocht, ende sy wierdt t' Amsterdam gebracht om tot een Kamenier an* Moyael *geschoncken te werden. Dan* Roemert *den eenrinsche Narrekop verstaende, dat sijn boelschap haer met een Koopmans Soon op nieuws vermengelt hadde, en wilde haer de Maeght niet geven, ofte sy most haer leste Lief doen ritsen, en hem de plaetse ruymen: dat sy (soo 't schijnt) hem toeseggen moest.* Ritsaert *de verliefde Iongeling, nae sijn gewoonte komende, wert de*

deur

deur wel dreutſch voor 't hooft geſloten: waer over hy ſwaerhoofdigh en ten hooghſten verſteurt was; doch wierdt endeling, door de minlijcke mont van Moyael *beſadight en te vreden geſtelt, vermidts dat ſy hem de oorſaeck van dien handel ten vollen vertreckt, en bid hem beneffens dien twee dagen maer van daer te willen blijven, op dat ſy alſoo hem het Meysje bequamelijck afpollen mocht: het welck hy haer belooft, en ſchenckt haer op haer verſoeck een Moris, die deſe* Dochter *gade ſlaen ſoude.* Writſaert, *de Broeder van* Ritſaert, *gemoet onverſiens het aenminnigh Maeghdeken, ſooſe van den ſchoonpraet* Kackerlack *werdt geleyt naer* Moyaelen: *Hy ontſteken door een natuurlijcke en brandende raſerye, door dien hy te nau had beſichtight des Dochters ſinbetooverende ſchoonheyt, weet raet noch middel te verſinnen om by haer en tot een gewenſcht eynde te komen. In deſe ſwarigheydt zijnde, komt op 't ſlagh ſijns Vaders Makelaer, aen wien hy ſijn ſaecke bekendt: Die geeft hem in, ſijns Broeders Moortjes kleederen aen te trecken, en dat hy hem ſoo gekleet in haer plaets* Moyael *aenbieden ſoude, vermits hem de laſt van* Ritſaert *opgeleyt was: Dit wierdt beſloten en gedaen. Daer nae gelegentheyt hebbende, ontſet hy de Maeght ſchandelijck van haer reynigheyt. Sluytelijck, men werdt wijs, dat de Dochter noch een levend' en ſeer welvarende Broeder hadde, dien gehaelt, en de Iongmans Vader looſſelijck daer gelockt zijnde, beſluyten en maken ſy t'ſamen het houwelijck tuſſchen deſe Ionge lieden;* Ritſaert *en* Roemert *die* Moyaeltje *geſamentlijck beminden, werden bevredight en goede Vrienden door de loosheyt van* Kackerlack, *die dat wel dubbelt beſteecken hadde.*

De leeringen, die uyt dit Spel zijn te leeren, ſal een verſtandigh Man wel kunnen vatten: want hier wert klaerlijck uytgebeeldt de breyneloose dulheyt der Minnaren. Ten anderen, die geckelijcke vleyingen en oorſmekery vande pluymſtrijckende Kackerlack. *Ten derden, de liefdelooſe liefde der lichter Vrouwen, die in geender manieren te vertrouwen zijn. Ten vierden en ten leſten, de meer als ſotte vermetelheyt van den hoovaerdigen en overdwaelſchen Kapiteyn, van welcker eygen behaeghlijcke malligheyt een yeder hem ſpiegele, en bekenne ſijne gebreecken in aller ootmoedigheyt. Doet, leeft, en leeſt wel.*

Namen der ſpelende Perſonagien.

Ritſaert, een Iongeling.
Koenraet, de Vaders Makelaer.
Moy-Ael, een Snol.
Writſaert, een Aenkomeling.
Katryntje, 't Haeghſche Dochtertje.
Kackerlack, de Panlicker.
Roemert, de Kapiteyn.
Angeniet, een Dienſtmaeght.
Frederick, een Iongman.
Reynier, een Vryer.
Claertje Klonters, een Morſſebelletje.
Negra, de Moor.
Ian-Neef, de Kock.
Geertruy, de Minnemoer.
Lambert, de Vader van Ritſaert en Writſaert.

EER-

Ritſaert. Koenraet.

WEl wat ſal ick dan doen, ſal ick 'er gaen of niet,
Nu ſy mijn uyt haer ſelfs en vrye wil ontbiet?
Of wil 'k mijn ſotte luſt met reden nu beſnoeren,
En vlieden het bedrogh der afgerechte hoeren?
Die looſlijck met mijn ſpot, als ick tot harent kom
Dan ſluytſe mijn voor deur, dan roeptſe mijn weerom,
En ſet my toot op toot, en loopt by and're pollen,
Ick weet niet hoe ick wil, ſoo is mijn kop op rollen;
Neen ick en gader niet al badt ſy noch ſoo ſeer,
Mijn ſinnen ſijn gekeert. *Koen.* 't Is u oock beſt mijn Heer,
Dat ghy de gayle tocht des herten gaet in houwen:
En geefdy geen gehoor der looſer lichter vrouwen,
Ghy wert u ſelven voocht, 't is wel dat men begint,
En ſtadigh blijft by 't werck, geſtadigheyt verwint:
Doch is u ſin ſoo wuft dat ghy u niet kont breecken,
Noch koelen u gemoet, en loopt haer weder ſmeecken
Met lieffelijck geplaer van woorden ſuycker-ſoet,
Tot hare ſchalckheyt merckt dat ghy 't uyt liefden doet,
Soo is 't met u gedaen! u ſaecken gaen verlooren,
Want ſy ſal u met ſchijn van vrientſchap ſoo bekooren,
Bekollen dol en dom, ſoo dat ghy ſonder maet
Nauw weten ſult of ghy op hooft oft voeten gaet:
En hangdy hert of ziel aen haer beveynſde treecken,
Zoo ſal ſy endeling den draeck noch met u ſteecken:
Dat is der hoeren aert. *Ritſ.* Dewijl de ſaeck ſoo ſtaet,
Beſint u, en verſint voor my een goede raet:
Denckt eens, noch eens, noch eens! en vraegt aen u gepeynſen
Hoe dat ick mijn verdriet en minne beſt ſal veynſen.
Koen. O Meeſter! u ellent ontroert my ſonderling,
En wat de min belangt dat is een ſeldſaem ding,
S'is raet en redeloos, en ſoo wildt van manieren,
Dat wijsheyt, kracht noch kunſt, haer woeſtheyt kan beſtieren:
Al dees gebreecken zijn voorneemlijck in de min,
Als laſter, quaet vermoên, bekommering van ſin,
En reuckeloosheyt ſlof, en veel onnutte vreeſen,
En ſorgen, lichtgeloof, beteutering van weſen,
En achterklap, en haet, en twijffelingen mee,
En veel verand'ring van beſtant, van krijgh, van vree.
Beſeylt dan op 't Kompas van de beſlepe reden
Eens een'ge ſeeckerheyt, in dees' onſeeckerheden.

 Ver-

Vergeefs is al u moeyt, al woeldy noch soo hart,
Ghy vint noch rust noch vree, maer eyndeloose smart.
Soo u vermoeyde geest door 't hopeloose treuren,
Op eygen slapheyt dan u selven gaet versteuren,
En vaert onheb'lijck uyt, uyt dulheyt meer verwoet
Dan redelijck of recht, met bitt're mont en moet
Bescheldend' uwe schult, en vloeckt dan vloeck op vloecken,
Op 't ong'luck, dat wy selfs benaerstigen en soecken.
Neemt by u selven voor van daer niet meer te gaen,
En treckt het hert en hooft met onwil daer van daen,
Seggende in u selfs: en soud' ick haer niet haten,
Die nu een ander mint en my al heeft verlaten,
Ick waer veel liever doot; het sal oock soo geschiên
Dat sy, wie dat ick ben, te laet met leedt sal sien.
Dit opset is wel goet, en billigh oock genomen,
Maer krachteloos en yl; want wil j'er weder komen
Sy sal u vliegen met veel jonsten om den hals,
En geven u een praet van schoone woorden vals,
En soecken met gewelt van wringen, en van wrijven,
Een traentje soo gemaeckt, ten oogen uyt te drijven,
En met geveynst gebaer versieren een onschult,
Waer op dat ghy terstont u gramschap laten sult,
En 't al te dweegh gemoet van wreede tyrannyen
Beschulden, als of ghy waert oorsaeck van haer lyen,
En geven uyt u selfs u over in de macht,
Die met betraent gelaet om u in 't herte lacht.
Rits. Die schandelijcke treck, 't bedrogh en schelmeryen,
Dat werd' ick nu gewaer, maer meest mijn sotternyen,
En 't wonderlijck verraet. Ick brande van een vlam
Die uyt onkuysche lust haer eerste oorsprong nam,
Ick doe alwetens quaet, al streefter reden tegen,
Mijn sinlijckheyt verwint, ick ben te seer genegen,
Ick sterve dat ick 't sie, ick leef, ick weet niet hoe,
'k Heb noch belul, noch raet; ay raetmen wat ick doe?
Koen. Staet af van 't snoodt vervolgh van u verbode minne,
En teugelt met verstant u toomeloose sinnen:
Valt u 't beginsel swaer, of barst u 't hert van spijt,
Allengsjens dat versacht met hulp van werck en tijdt.
Geen beter middel mach u yemant hier voorstellen,
Om u op 't alderminst in dese saeck te quellen.
Rits. Maer houdy dat voor best? *Koen.* Iae Heere, dat 's gewis?
Maeckt toch geen swarigheyt, noch groote droeffenis
Om een lichtvaerdigheyt, den vrouwen aengebooren,

Die

Die licht vergeten 't geen ſy lichtelijck verkooren.

Moyael uyt.

Siet daer, daer komtſe ſelfs, die peſt, en het verderf,
Die u geheele goedt verteert als eygen erf.

Moya. Ach arme! ick helaes! ick ducht, dit 's al mijn vreeſen,
Dat Ritſaert ſeer verſteurt en toorenigh ſal weſen
Op mijn, om dat ick hem voor deur heb laten ſtaen,
Niet wetende waerom ick ſullicks heb gedaen.

Ritſ. Ach! Koenraet wat is dit? ick kan geen weſen houwen,
Mijn hert ontſinckt my ſlechts alleen door het aenſchouwen.

Koen. Hebt goede moet, mijn Heer, komt nader by het vyer,
Al waerdy ſtijf van kouw, u wermte die is hier.

Moya. Wel wie ſpreeckt daer? zijt ghy 't? o ſleutel van mijn ſinnen!
Hoe blijfdy nu ſoo ſtaen? hoe gady niet nae binnen?
En krijgh ick goeden dagh? noch die gewoone kus?
En ſpreeckt ghy niet een woort? wel Lief! hoe ſwijgt ghy dus?

Ritſ. Lief! jae lief, go'en dach lief, hoe meughdy noch ſoo ſpreken?
Hoe lief dat ick u waer dat 's giſt'ren wel gebleken:
Die valſcheyt had ick noyt in u te zijn gelooſt,
Dat ghy my ſonder reên de deure ſluyt voor 't hooft.

Moya. Ay lieve laet dat nae, laet ons wat anders praten.

Ritſ. Wat ſeghdy! ſoud' ick dit ſoo los dan varen laten?
Och! of ick eens op aerd' ſoo veele maer ontfing
Dat my de min als u niet dieper in en ging;
Oft dat u eens de vlam die my het hert doet blaken,
Met ſulcken hitte mocht u ziele brandend' maken;
Of roockt ghy maer de geur, ghy ſturreft van mijn leet,
En van de bitt're ſpijt, die ghy my giſt'ren deed.

Moya. Bedroeft u niet mijn hert! mijn lievert! ach mijn waerde!
Daer is geen ſoeter mont (gelooф ick) opter aerde:
Mijn uytverkoren! ach! 't is niet uyt trots geſchiet,
Noch oock om lievers wil, neen 't ſeeckerlijcken niet,
Maer tot een goeden end, al mijn voornemen ſtreckten.

Koen. Iae dat geloof ick beſt! en dat ghy 't daerom reckten
Ten goeden eynde, he? om beters wil quanſuys
Soo ſloot ghy ons uyt liefd' ſoo moytjes buytens huys.

Moya. Iae dunckt u dat? wel aen, ick wil u nu bedieden
Om welcke ſaecke ick u hebbe doen ontbieden.

Ritſ. In 't u belieft, ſeght op. *Moya.* Eerſt bid ick datje ſeght
Of hy wel ſwijgen ſal, den deſen, uwe knecht?

Koen. Wien, ik? ſeer wel, maer houd! ik ſweer 't u by mijn trouwen,
Soo lang ick waerheyt hoor, kan ick mijn woort wel houwen;
Maer ſoo ghy iets verſiert van leugens, dit of dat,

Soo breng ick het terſtont over de heele ſtadt.
O ick kan ſoo larye ! trots iemant van de beſte (de veſten.
Laryſters van 't heeckelvelt , van 't kattegat, van 't hol , en van
Dat 's nou al eveleens, ſpreeckt op, en ſegdy reyne bieght
Soo ſal ick ſwijgen, en u ſtraffen als gy liegt.
Moya. Ick had een Moeder die woonachtigh was in Spangien ,
Doch Brabants van geboort. *Koen.* Dat 's wel !
Moya. Als de Prins van Orangien
Hier uyt het Landt vertrock , met ſijn eed'len en bloet ,
Uyt vreeſe van het ſtrafbedwingen van 't gemoet ,
En ſoob'ren ſtaet des Lants, en dat d'Hollandtſche Steden ,
Den grooten overlaſt, en 't ſchricklijck moorden leden ;
Soo waſſer ſeecker Don, een looſen ouwen guyt ,
Die een kleyn Meysje had beneffens and're buyt ,
Die hy (ſoo men daer riep) wel loff'lijck had verwurven ,
Dit ſchonck hy an mijn Moêr, en voorts is hy geſturven
An die Francoyſche ſieckt' en quelling van de maegh ;
Hy ſeyde, eer hy ſturf, dit kint is uyten Haegh.
Koen. Uyten Haegh? *Moya.* Soo denk ick, ik ben niet ſekers vroeder:
Sy noemde dickwils my haer Vader en haer Moeder ,
Maer voort geen meer beſcheyt, noch van haer ſtaet of ſtadt ,
Van welck door jonckheyt ſy geen kennis heeft gehadt.
Daer nae mijn Moeder hiel dit jonge wicht in eeren ,
En liet 'et kunſten, en veel ſchoone wercken leeren ,
Van naeyen met de naeld, van teeck'nen uyter handt ,
Van 't ſpelen op de luyt, nae de manier van 't landt ,
Van luſtig danſſen, oock van meeſterlijck te ſingen ,
In 't kort, ſy brochtſe op in alle ſoete dingen :
Mijn Moeder hadſe toch te wonderlijck beſint ,
Niet als een vreemdeling, maer als een eygen kint ;
En ick hadſe oock lief, en ſach haer bijſter garen ;
De lieden waenden dat wy twee geſuſters waren.
Daer nae ſoo is 't gebeurt dat ick ſeecker verdragh
Maeckten met een Iongman, die hier voor legger lag ,
Een Ooſterling, die my (ick moet het hem vergeven)
Hier troond', en bracht my tot dit onbehoorlijck leven :
Hy hadmen ſeer bemindt, gelijck het bleeck in 't endt ;
Want ſiet, hy maeckte mijn al 't goedt by Teſtament.
Nae wat verloops van tijdt ſoo quam hier doen een Ruyter ,
Een hallif mallen bloet, een Roover, een Vrybuyter ,
Die had de muts op mijn, en heeft mijn vaeck beſocht,
Tot dat hy leſt vertrock en reyſden op een tocht.
t'Sint viel u oog op my, gy quaemt by my verkeeren ,

En trockt mijn hert en sin, ick mocht u niet ontbeeren,
Als ick u niet en sach, mijn Ziel was ongerust;
Als ick u weder sach, ick vlamden steets van lust.
U selven is bekent, hoe ick u plach te streelen,
En mijn verborgenthe'en soo grondigh te beveelen:
Gy waert alleen mijn raet, mijn hulp, mijn heul, mijn heyl,
Dien oyt was meest de weg tot mijnen boesem veyl,
Daer my, als brandend' lont, de ving'ren van u handen
Ontvonckten 't ingewand, en deed' als bus-poêr branden:
En elcken woordt, hoe kleyn, dat gy tot mywaerts sprack,
My als een sulpherstock de heete borst ontstack.
Helaes! wat kitteling gevoel ick door 't vernuwen;
Mijn troost! waerom is 't my belet met u te huwen?
Koen. Iae hadse dat geluck die afgereden queen;
Hy trouwen? jae koopje geen glas? ick denck wel neen.
Moya. O waerdige! gedenckt hoe gy eens waert gelegen
Nevens mijn groene zy, gelijck wy dickwils plegen
Te doen: maer noyt soo soet als die gewenste nacht,
Die van ons beyden wert met vreughden doorgebracht.
Ritſ. Wat nacht? wanneer, en hoe? *Moya.* Maer doe gy onder allen
Verwonnen van de vaeck in slape waert gevallen;
Mijn hooft lag in u narm, u hand lag an mijn zy,
U ooghjes hallef toe, die lonckten noch op my:
Wie weet wat tochten dat my in de sinnen vielen,
De reden met gewelt mijn lusten tegen hielen,
Soo niet of ick rees op, en kusten voort terstont
U voor-hooft, wang en kaeck, maer boven al u mont;
Ick sprack, gy snoofd', ick woeld', en stille bleefdy leggen,
En wat ick meerder docht dat sal ick u eens seggen.
Coen. Alsoo! lieg al voort, wel seecker jy kunt 'et promt,
Is 't geen jammer dat liegen sond is, daer 't soo wel te pas komt?
Wat gerammel heb ick hier? jy sult de waerheyt spreecken,
En beginnen daer jy eerst u reden by liet steecken.
Moya. Wel immers hoort dan toe, hoe dat 'et voorts bevoer:
Mijn Moeder sturf, en liet het jonge kint haer broêr,
Wel verstaende mijn Oom, die, soo men wel mach weten,
Van een gierigen droes was gantsch en al beseten:
Doch niet te min, voor eerst, soo nam hy 't wicht wel waer,
Ongevaerlijck den tijdt van tien of twaelef jaer:
In 't leste wiert mijn Oom heel suynig en heel karigh,
Doch d'oude lieden zijn hier meest van onderwarigh,
Sy garen sparen steets als 't minst' haer is van noot,
S'onthouwen om het geldt haer selven kleedt en broot.

Wat

Wat ſtrenge ſtraf leght ghy, o gierigheyt ! rechtvaerdigh
U ſlaven op ? en acht haer koſt noch voedtſel waerdigh.
De man had geldt en ſchat in grooten overvloedt ,
Wat was 't ? hy was en bleef een dienſtknecht van ſijn goed.
Des morgens ſtont hy op in een kael onderrockje ,
En ging in 't vullesvat, en roerden 't met een ſtockje ,
Oock ſomtijdts met ſijn handt, en ſocht 'et ſcherrep deur ,
En vulde ſoo een ſack met d'een en d'ander leur.
Hy brayde alle daegh ſijn korfjes en ſijn matten ,
En bleef een bedelaer by ridderlijcke ſchatten.
Wat baet de rijckdom dan als menſe niet beſteet
Tot ons en 's naeſten nut ? ach armen niet en beet !
O geltſucht ! o ghy plaegh ! ghy grondtveſt aller quaden ,
O honger die men kan vernoegen noch verſaden !
Maer wat de duyvel denckt en blaeſt de menſchen in ,
Volbrenght hy met een ſet om 't ſnoode gelds gewin :
Gelijck men Oom, die om veel gouts te ſaem te hoopen ,
Beſloot dit lieve Lam aen yemant te verkoopen.
Ritſ. Wel hoe verging 't hem doch ? *Moy.* Recht als Eſopus hont ,
Die om de ſchijn van 't groot, verloos 't vleys uyt ſijn mont.
Hy is uit Spangien voort met dit opſet gevaren ,
Om haer te veylen by de Turcken of Barbaren.
Ritſ. Onmenſchelijck gebruyck ! godtlooſe ſchelmery !
Datmen de menſchen vent tot paertſche ſlaverny :
Hier zijnder oock in ſtadt, die ſulcken handel drijven
In Farnabock ; maer 't ſal dus niet verhoolen blijven.
Moy. De Spaenſche Kraeck en was met ballaſt niet gelaên ,
Maer met Ian gatten, die'r niet op de vaert verſtaen :
Sy dwarlen in de zee met neêrgeſtreckte ſeylen ,
En weten ſtar noch grond te ſchieten noch te peylen :
De kracht van de Magneet en waſſer niet bekent ,
En niemant was van haer de dolle zee gewent ;
Voorts komt 'er bruyſſend' an een ſchip vol reuckelooſen
En godtvergeten guyts, van ſchuymers en matrooſen ,
Die klampen hem an boort, en leggen hem een laegh
Geſchuts ter zyen in, en raecken ſoo voort ſlaegh :
Dat groote backbeeſt dat verla'en was met ſes hondert
Spaenjaerden, was terſtont veroovert, en geplondert ,
Gepluyſtert en geplockt, van gelt en koſtlijckhe'en ,
Dieſ' waenden op de tocht te mang'len en beſte'en.
De Specken, die haer lijf met gelt niet konden boeten ,
Die nam het grauw geſwint en ſpoeldeſe de voeten.
Mijn Oom wert an de Maſt recht overeyndt geſtelt ,

En met een touw om 't hooft gewrongen en geknelt,
Dat hem de aed'ren grof opſwollen ſchier tot barſten,
Soo dat hy beet van pijn dat hem de tanden knarſten,
Noch leet hy niet een mijt: Doen quam een Oorlogsboef,
En nam ſijn voorſte duym, en ſchroeſſe in een ſchroef,
Dat hem ten nagel uyt het bloet met krachte ſpuyten,
Sijn lijf was hem ſoo lief niet als ſijn Spaenſche kluyten;
De Schieman ſprack tot hem, wijſt met gemack u gelt,
Of ick ſal 't u eer lang doen ſeggen met gewelt;
Dan ick raed u voor 't beſt, verweckt my tot geen tooren,
Of 'k ſal met boſſekruyt vervullen dijne ooren;
En ſteecken 't met wat vyer heel luchtigh in de brandt,
Is 't dat ghy hier u gelt niet daed'lijck ſchaft ter handt.
Doen iſſer 't groote woort duſdanigh uytgekomen:
Ick had, o mannen! hoort, grootmoedigh voorgenomen
Te ſterven, eer ick u ſoud wijſen geldt of goedt,
Doch een ding wringt en wroegt, ja geeſſelt mijn gemoet
Soo fel en yſſelijck, met hondert duyſent ſtreepen,
Om dat ick mijn, o ſchand! ſoo bijſter heb vergrepen:
Dat witte Meysje, dat daer ginder ſit en ſchreyt,
Dat had ick, laes! gedocht uit nickers gierigheyt
Aen eenigh Moorſche Prins of Koning te verkoopen,
Nu is 't, tot haer geluck, veel beter afgeloopen;
Och! doet 'er toch geen quaet, doet mijn vry wat je wilt,
Het is my ſchier alliens of ghy mijn braet of vilt;
Daer leyt mijn geldt (ſeyd' hy) deylt ghy dat bootsgeſellen.
Voort heeft hy 't avontuur van 't Meysje gaen vertellen,
Van waer, en hoe ſy quam, en wien haer heeft gebrocht;
Kort om, mijn Oom is daer voor Slaef in 't Landt verkocht.
Ritſ. Hoe tommelt het geluck van 's menſchen ſtaet en leven!
Maer wien heeft u ſoo vlack al deſe reys beſchreven?
Moy. Den Hopman, mijn Boelſchap, die heeft 'et mijn vertelt;
Want hy was Kapiteyn van 't Roovers ſchip geſtelt.
Van fijn ducate gout ſoo ſchonck hy my een Keten
Tot eenen wellekom: maer doen hy quam te weten
Dat ick met u op nieuw ſoo kennis had gemaeckt,
Soo quam hy op ſijn paert, hy is doch haeſt geraeckt,
Die ſotheyt heeft hy, dat hy om leuren en ſeuren,
Als een byſlapen, hem ſoo hevigh gaet verſteuren:
Mijn dunckt 't is misverſtant dat men daer ſoo op ſiet;
Soo veel als mijn aengaet, ick neem dat ſoo nauw niet.
Ritſ. Wat onbeſchaemtheyt groot gebruyckt ghy in u woorden?
Waer bleef het Meysje doch, dat woud' ick dat ick hoorden?

Moy.

Moy. Hy brocht 'et met de buyt in dese meening hier,
Om my te schencken tot een Meyt of Kamenier:
Dan nu hy siet en hoort hoe dat wy t'samen leven,
Nu is hy niet gesint de Dochter my te geven,
Voor en al eer dat ick (het dient u toch geseyt)
Een wijltijdts met hem leef in alle vriend'lijckheyt:
Niet dat ick ben om hem soo tochtigh en verslingert,
Die niet soets aen hem heeft, ick spot maer met den dringert;
Ten is geen Ritsaert! ghy toovenaer, ghy maeckt mijn
Een ander mensch, als ick voor desen plach te zijn.
O vriendelijcke mont! verhoort toch mijn gebeden,
En laet my 't selve toe om drie besond're reden:
Voornaemlijck om dat sy mijn Suster was geacht;
Ten and'ren, om dat sy is van een goet geslacht;
Ten derden, op dat ick an haer soo kon geraecken,
Met weder geven, my hier Vrienden mochte maecken,
Van haer vrientschap, met weldaet: ghy weet dat ick ben
Hier vreemt en vriendeloos, en dat ick niemant ken:
Siet hierom bid ick u, ick kan u niet gebieden,
Vergunt my dat sijn wil, en mijne mach geschieden:
En maeckt de stomme niet, maer geeft me doch antwoort.
Ritſ. Wie heeft sijn dagen oyt soo snooden vond gehoort?
O harteloose mont! u valsheyt en u snootheyt,
Beken ick door de tijdt in een volwassen grootheyt:
O logens sonder gront! o al te dobb'le reên
Van onschult! maer te blaeuw en vol lichtvaerdigheên.
Het kint dat is gerooft, de Spangiaert is gesturven,
U Moeder die is doot, u Oom heeft 't kint verwurven,
Die heeft 'et opgequeeckt, die is 't daer nae ontrockt
Van Hopman Roemer, die ghy 't garen weer onttrockt,
Om haer te leev'ren aen haer maeghschap, om haer vrinden
Door sulcken grooten deughd en vruntschap te verbinden.
Versiering schoon versiert, dan daer toe maer beleyt
Om te bedriegen mijn simple onnoselheyt,
Met het geleent gelaet van u gesplete minne
En gunsten sonder hert. Ritsaert waer zijn u sinne?
En siedy niet, dat sy nu in haer hert besluyt
Een Zeeroover! een bloet! en u, die schoptse uyt?
Doch schoon bewimpelt, om met vruntschap u te slijten,
Uyt jonst niet, maer uyt vrees, dat ghy haer soud verwijten
Het hoerachtigh onthael. *Moy.* Ach! Ritsaert Lief, 'k en doe,
Ghy weet immers wel bet', vertrouwdy my dat toe?
Waer heeft dat iewaerts aen in 't minste doch gebleecken?
Hoe

Hoe mach 't u van u hert soo wrevelig te spreecken?
Geloofdy het bewijs nu minder als 't vermoên?
Mijn waerdert! ach mijn troost! wat wildy? ick sal 't doen,
Wist ick den oorsprong maer van u weemoedig treuren,
Ick souse weeren, dat 't u nimmer sou gebeuren.
Ach! siet soo droevig niet, 't schijnt dat u 't herte sluyt;
En weet ghy niet, mijn lief, dat u druck oversspruyt?
Komt geeft my noch een kus; hoe! laetje my noch pracchen?
Soo seeckers kint, ick docht of gy niet eens soud lacchen;
Mijn hertebreecker! ach! waerom bedroefdy mijn?
Hoe soud' ick van u doch gescheyden kunnen zijn?
Wenscht maer dat ghy eens meught alsulcken vrouwe trouwen,
Die u bemint als ick, gy sult u g'luckigh houwen.
Mijn troostertje! mijn hert! gy en sult nimmer sien
Dat iemant meerder jonst, als u, en sal geschiên;
Dus stelt u ziel gerust, ick sal u van mijn leven,
Noch nu, noch nimmermeer, vergeten noch begeven.
Rits. Verradelijcke vrouw! die mijn bedrieg'lijck kust,
Uyt valscheyt meer vervloeckt dan van een lieve lust:
Ick merck u helsche treck, u meyneed en u logen,
Daer gy mijn hebt soo schelms en schendigh met bedrogen.
Wat duyvel heeft u tot dit weyffelen beroert?
Gedenckt u niet den eedt die gy soo dickwils swoert?
Dat niemant t'geender tijdt my uyt u sin sou drijven,
En dat ick in u ziel de opperste sou blijven?
Of hebdy, ô Moyael! nu geen geheugenis,
(Hoewel ter naeuwer noodt verhaelens waerd en is,)
Hoe dat ick u van 't jaer een lustigh huis ging huuren
Van alles soo versien, dat ghy neffens u buuren
Heerlijck mocht komen uyt? dat weet mijn Vaders kas,
Die in 't sluyten van 't boeck vry wat ten acht'ren was.
Hoe dickwils deed ick 's nachts de stadts speellieden speelen
Voor u deur? dat meer is, wat schonck ick u juweelen?
Heb ick u niet vereert met par'len en courael?
Dan met een goude ring, dan met een silv're schael,
Dan met een siserandt, en ander fraeyigheden?
Wat Vryers hebdy doch, al zijns' uyt ander steden,
Die u sulcks doen? ick kent, ick was noyt uyter stadt
Veerder dan in Brabandt, daer leertmen oock al wat
Hoe datmen leven sal met vriendelijcke vrouwen.
Heb ick oock iet belooft 't geen ick u heb onthouwen?
Heb ick u iet ontseydt dat gy aen my versocht?
Wat weygerd ick u oyt daer ghy met lust om docht?

 Eer-

Eergist'ren badje mijn dat ick u eens sou koopen ,
Of krijgen een Moris, ick hebber een beloopen
Die onse Schipper selfs gints van Angola brocht ,
Dees heb ick op het duurst hem uyt de handt gekocht ;
Die schenck ick u op nieu, suldy al dit beloonen
Met my te bannen, om een ander hier te troonen ?
Moya. Wel Ritsaert, wat is dit ? Hoewel ick had gewaent
Dit te bestellen juyst, soo ick u heb vermaent ,
Te weten, dat ick docht hem 't Meysje te ontsmeecken ;
Maer liever, eer ick u (ick bidje ! hoort me spreecken)
Te vyandt krijgen sou, ick volligh u geb.ên ;
Seght wat u best gevalt. *Ritf.* Helaes ! mocht dat geschiên !
Dat ghy 't van herten spraeckt, of kon ick het vertrouwen
Voor waerheyt, soo dat ick my mocht verseeckert houwen ;
Ick liet 'et u noch toe, hoewel met groote smart.
Koen. Dat woordt dat heeft alree gantsch omgeset zijn hert.
Moya. Ick meen 't van herten, ach ! ach ! dit is te beklagen ,
Dat ghy niet sonder my soud kunnen zijn twee dagen.
Ritf. Mijn Lief ! een dagh of twee, dat waer een kleyne saeck ;
Maer al mijn vreese is, waer door ick swaerheyt maeck
Dat die twee metter tijdt wel twintigh souden werden.
Moya. Neen seeckerlijck, gelooft, hy sal 't niet langer herden
Als twee dagen, of ..... *Ritf.* Of ! heb ick u niet geseyt ?
Ick schey'er uyt, ick geef u gantsch geen vryigheyt.
Moya. Gewisselijck hy sal dan datelijck vertrecken ,
Als ick het Meysjen heb, sal ick noch met hem gecken.
Ritf. Wel an, ick ben te vreên, die tijdt wert u vergunt.
Moya. Met recht heb ick u lief mijn aldergrootste vrunt !
Ritf. Gaet, en doet wel, en ick sal met mijn speelgenooten
Gaen tyen op ons landt en hofsteê buyten Sloten :
Haest dat een dagh of twee daer lichtlijck henen springt.
Mijn hert my tot de wil van mijn Moyaeltje dringt.
Gy Koenraet, brengt de Swart, gelijck het is besteecken.
Koen. Garen. *Ritf.* Moyael vaert wel, wilt u beloft niet breecken.
Moy. Ach Ritsaert ! ach mijn ziel ! gelieft u oock iet meer ?
Ritf. Ick weet niet dat ick nu iet sonders meer begeer :
Dan, als ghy sult zijn by den korsel en weersoordigh
En gemeelijcken bloet, met 't lichaem tegenwoordigh ,
Dat ghy dan met u hert afkeerigh van hem scheyd ,
En komt by my op 't landt met u genegentheydt.
Siet dat ghy my bemint, by dagen en by nachten ,
En dat ghy my begeert, en wenscht in u gedachten ,
En dat ghy in my hoopt, en u in my verblijdt ,

En dat ghy over al in mijn bywesen zijt:
Endelijck, dat ghy my door mijne jonsts vernuwen
De mijne wert en blijft, gelijck ick ben den uwen.
Moya. Het moeyt my in mijn hert, dat hy noch soo wantrouwt,
Dat hy mijn minne voor niet bondiger en houwt,
Als die straethoeren die haer lichaem aller uren
Aen d'een en d'ander guyt verkoopen en verhuren:
Ick bender soo niet an, te vroom is mijn gemoedt,
Daer ben ick seecker toe te eerlijck en te goet.
Daer leydt geen soeter naem en spartelt in mijn hartje,
En hippelt op mijn tong, als ghy, o mijn Ritsartje!
Al 't geender is geschiet, of datter sal geschiên,
Is om het Maeghdeken, van welcke dat ick mien
Dat ick de Broeder heb gevonden, door vernemen
Na 't Geslacht, en dat sy malkander soo wel swemen:
'k Heb oock van Oude liên daer volle kennis of,
Hoe dat haer Vaders huys stont tegen over 't Hof
Daer an de Vyv'renbergh, en dat een van sijn soonen,
Die daer de brandt ontliep, hier t'Amsterdam quam woonen,
Siet om de veylligheyt; want de Specken de'en hier
Soo veel quaets niet, als wel de Bloedtraedt en het vyer.
De jonghman die is rijck en machtigh van Geslachte,
Ick heb hem tans ontboôn, ick gae hem t'huys verwachte. *Bin.*

TWEEDE BEDRYF.

Ritsaert. Koenraet.

Rits. FLucx Koenraet, doet alsoo gelijck ick u beval,
De Moris brengt terstont tot Moyael. *Koen.* Wel ick sal.
Rits. Maer stracx. *Kon.* Ick ga. *Rits.* Nu voort.
Koen. Ick vlie. *Rits.* Wel an geringe,
Is 't niet genoegh getoeft? *Koen.* 't Is noodeloos te dwingen,
Die van sijn selven is gewilligh en bereyt,
Als ick ben tot u dienst en tot gehoorsaemheyt:
Ach! Ritsaert had ghy maer Moyaelen gunst verkregen,
Gelijck ghy doet de mijn, sy stondt u nimmer tegen:
Maer hoerenliefd is windt, sy hebben sin noch ziel,
Niet langer duurt haer min, tot dat ghy licht u hiel,
En inde drumpel treedt, ghy bent soo haest niet buyten,
Of heugenis en al sy t'eenemael uytsluyten.
Dier schencken vindtmen veel, al schijnen sy al vroom,
En van een goet geslacht, haer hert en heeft geen boôm:
Haer minne is bedrogh, en niet dan valsche kunsten,

 En

En mommery geveynst, met moolicken van gunsten,
Of schimmen sonder schijn. *Rits*. Koenraet weest niet versteurt
Om dat ick gnortigh spreeck, uyt yver is 't gebeurt.
Koen. Neen ick geensins, mijn Heer! dat kan lichtlijck geschiede;
Gelieft u oock iet meer u dienaer te gebiede?
Rits. Niet anders, dan dat ghy u woorden wel beleght
In 't aenbiên van mijn gift, en jonstigheyt oprecht;
En maeckt haér (soo ghy kunt) met u geswintheyt wacker,
Den mallen Ruyter wars, mijn Minnemaet en macker.
K*oen*. En sorright niet, ick sal 't beschicken in der daet.
Rits. En ick gae op het landt. Koe. Vaert wel. *Rits*. Hoort, eerje gaet;
Vertrouwdy dat ick daer my kunnen sal geneeren,
Geduurende die tijdt, en hier niet weder keeren?
K*oen*. Neen toch, ick denck het niet; want siet van ongedult,
En van jeloersheyt gy stracks herwaerts keeren sult.
Rits. Ick sal daer visschen, en gaen schakelen met lusten,
Mijn selven moe en mat, om beter 's nachts te rusten.
K*oen*. Ia doet al wat gy wilt, u slaep sal zijn met smart,
De droomen sullen u daer wringen by de start,
Gelijckmen d'ossen doet. *Rits*. 'k Moet dees dwaesheyt verjagen:
Haer breydel ben ick loof, ick wilse niet meer dragen;
't Is kindsheyt dat ick my een slaef maeck van mijn lust,
En quijn, en slijt mijn tijdt in quelling en onrust:
De Lely is het waerd, ick sal mijn daer beproeven,
En teugen heugh en meugh drie dagen lang vertoeven.
K*oen*. Drie dagen, 't is te veel. *Rits*. Het is soo mijn besluyt.
Gaet heen, en voert u last voorsichtelijcken uyt. *binnen*.
K*oen*. O help! wat sieckt' is dit, die ons aentast soo vinnigh,
En maeckt ons edel breyn, gesont zijnde, kranckfinnigh?
Is 't waer? is 't moog'lijck! dat de krachten van de min
De kloeckste soo verrockt, en wiss'len doet van sin,
Dat sy in 't alderminst haer selven niet gelijcken?
Ick vindet inde proef, en moet 'et oordeel strijcken.
Geen Iongeling en was soo yv'righ noch soo kloeck,
Steets was hy op 't kantoor en met de neus in 't boeck,
Sijn mutsjen op sijn hooft, sijn mouwen aen voor 't wrijven;
Want hy was besich staegh met dit of dat te schrijven:
Dan sloot hy sijn ballans, dan sag hy na de kas:
Ia wel, hy had soo veel te doen dat 't wonder was.
Wat het hy in sijn hooft al winckeltjes en kassen,
En hockels, en laedjes, dosynen van lyassen,
Vol assignatie, vol obligatie, vol boomery,
Vol wisselbrieven, vol retour, en vol factory,

Vol connoſſementen, en vol convoybiljetten ,
En kamers vol Iournaels, Schultboecken, Alphabetten,
En riemen klatpapiers, van loopende uitgift ,
En tafels vol cyfers, en ſchalien vol ſchrift :
Staegh was hy op de brugh by de Negocianten ,
Of op een comparisy, by ſijn Participanten
Van ſijn Weſterſche, of van ſijn Cyperſche vaert ;
Hy rabbatteert in contant tegens acht en een quaert ,
Hy wiſt ſtracx op een prick wat dit 's jaers kon beloopen ,
Hy verſtont hem, (te beſucht !) op Actien te koopen ,
En hy veraſſureert licht een heel ſchip met goedt.
Noch heeft hy (het is vreemt) niet eens gebanckeroet !
En of 't ſchoon ſoo geviel dat hy quam te fallieeren ,
En loopt hy om een Ces, 't is weer een man met eeren;
Als deſe Koopluy doen, diemen na 's Keyſers keur ,
Soud hangen by de keel dat in haer eygen deur ,
Vermits ſy diesſgewijs, veel goede luy doen treuren ;
Begonmen dit, het ſouw ſoo dickwils niet gebeuren.
Maer wien komt doch daer gins ? 't is Kackerlack, ontbeyt.

Kackerlack en Catrijntje uyt.

Wat ſchoonder Maget is 't die hy daer met hem leyt ?
Om aen Moyaeltje nu te ſchencken en vereeren ,
Die ſy in ſchoonheyt ſelf ſchijnt verre te paſſeeren.
Mijn Moortje dat is ſwart en leelijck noch daer by ,
Nu legh ick overſtaegh, en dapper in de ly.

Catrijntje. Kackerlack. Koenraet.

Cat. WIl iemant het beloop der tijdelijcke ſaecken ,
En haer beroerlijckheên, volkomelijck na maecken ?
Die vecht tegen ſijn ſchim : doch luſt hem maer een deel
Te ſien getaeffereelt op een bereyt panneel ,
Die wert hier ſtof en ſaeck om ſchilderen gegeven ,
Aen die verandering van mijn rampſaligh leven ,
Door 't draeyen des Fortuyns, haer ſuſſebollend wiel
Dat nimmer is vermoeyt, noch nimmer op en hiel.
De ſtadt die met de glants haers Princen troſt haer bueren ,
Die met haer burgers bralt, maer met geen ſteene mueren ,
Die Adelrijcke plaets, 't Hollandſche Hof, den Haegh !
Is mijn Heer Vaders Stadt, daer ick de naem of draegh ,
Daer ſaeghdy aller eerſt, ellendige Catrijne !
Het helder hemels licht in u geſicht verſchijne.
Ongevaerlijck vier jaer ſoo waerdy vry van druck ,
In weelden ſoet en ſacht ; maer 't nijdige geluck ,

Dit alderbeſte goet, afgunſtigh u miſgunden ,
En trock u met gewelt van Vader, en van vrunden ,
En bracht u een Maraen of Moorder in de handt ,
Die, zijnde rijck gebuyt, u voerden uyt het landt
Nae 't prachtigh Spangjen toe : daer ſagh ick veel Neerlanders
Van licht alloy, ick quam by verloopen Brabanders ,
En bleef aldaer een tijdt van tien of twaelef jaer ,
Doch ick verwiſſelde van d'eene plaets op d'aêr ,
Tot mijn ſchijnvader my uyt booſe ſchelmerye
Vervoerden over zee, na 't diefſche Barbarye ,
Dat roofneſt ! ja de marckt van het geſtolen goedt ,
Daermen nu dagelijcks een ſtercken handel doet
Van reyne koopmanſchap, daer ſy niet aen verlieſen ,
Soo gaeuw zijn haer Factoors, Doodt-eters en Commieſen ,
Of iemant die daer meê ſich wel behelpen kan ,
Een ſmeerigh officy, daer kleeft te ſchendigh an.
Maer waerom praet ick nu niet meerder van ons varen ?
Dewijl wy onder ſeyl en voor de Haven waren ,
Soo koelt en wend de wint, die ons in 't eerſt was mee.
Daer komt een Oorloghsboot gevlogen door de zee ,
En ſet een ſtyve cours, en komt ſoo fel aen ſnuyven ,
Dat de baren met kracht op 't ſchip aen ſtucken ſtuyven.
Hy viel ons op het lijf, en leyden ons aen boort ,
Och ! wat geſchiede daer een ſchrickelijcke moort ,
't Was wonder om te ſien hoe dat die fraeye mannen ,
En al dat krijghsvolck haer ſoo klackeloos liet ſpannen
Van ſulcken gorlegoy ! van jongens, en van maets ,
Dat oolick krombient goedt zijn vinnige ſoldaets ;
De Spangiaerts konden dat niet eten noch niet kauwen
Dat ſulck gepuffel ſnood, van weſpen en rabauwen
Haer rockjes trocken uyt ; en datter in het ſlaen
Met ſulleck ſchip en volck, ſoo veel weers was gedaen :
Het moſt al over boort wat ſijn lijf niet kon koopen ,
En wie 't rantſoen op brocht, die liet men naeckt wegh loopen:
De plunderinge wert daer an de kuſt gebrocht ,
De menſchen en haer goedt zijn meeſtendeel verkocht ,
En mijn ſchijnvader oock, en ick quam doen in hande
Als van de Kapiteyn, die brochtmen hier te lande ,
't Is een ondraeg'lijck menſch, hoovaerdigh, quaet en ſot ;
Waer ick nu komen ſal, wie weet dat droevigh lot ?

Kack. Gantsfelten ! wat verſcheelt de eene menſch by d'ander ?
d'Een is een lompe loer, en d'ander die is ſchrander !
d'Een weet hem by de luy wel mooytjes te doen voort ,

En

En d'ander is een geck die weet niet hoe het hoort:
Dit ſchoot my in de ſin, juyſt als ick onder ander
Een van mijn kennis ſach, mijn landtsman, een uitlander,
Die al ſijn goetje had verſlampampt, en verſluymt,
En uit onachtſaemheit, verwaerlooſt en verſuymt,
Gelijck als ick, die 't heb vertuyswuyſt en verſpeelt,
Verhaſardeert, verſloert, verſlempt en verbourdeelt.
Ick ſagh hem an, hy ſtont en was berooyt en pover,
Ellendigh, jichtigh, kranck, en had noch om, noch over;
Wel Landsman (ſeyd ick) hoe dus ſchamel en bedruckt?
Och! (ſprack hy) al mijn goet is ganſch verongeluckt;
De vleyers die wel eer mijn ware vrienden ſcheenen,
Zijn als mijn mid'len nu verdreven en verdweenen,
Of iſſer yewers een, die ſcheert met my de geck:
Myn maegſchap ſchuwtmen en aenſien my met de neck.
Helaas! wat komt my op, de doot is al myn wenſchen,
My, die verlaten ben van deught en alle menſchen.
Mijn ooren wierden dol, mijn tong ſprack ſeer verwoet,
Hebdy dan alle raedt verloren met u goedt?
Slaelooſe trage menſch, is 't ſoo verre gekomen
Dat u de wanhoop heeft oock alle hoop benomen?
Dat is een euvle ſaeck, ſoo bin g'er byſter an,
Ick ben van ſtadt en ſtaet u gildebroêr, een man
Die oock wel heb geproeft verſcheydenheyt in ſpoeden,
Van ruyme weelden, en van ſchaerſche arremoede,
Nochtans was ick getrooſt, en heb my gantſch geſet
Nae 't avontuur my dwong, 't was mager dan of vet.
Aenſchouwt nu eens mijn ſtaet en mijn welvarentheden,
Van gladde lijf en leên, van propre nette kleeden:
Ick had niet als ick quam, het was al door de keel:
Ick heb niet, en ick heb al evenwel noch veel,
Vermits my niet gebreeckt (doe ſprack hy) ach ick vreeſe!
Dat ick der rijckengeck en tafelſot ſou weſen:
Neen, ſeyd' ick weer daer op, ick heb een ſeeck're kunſt,
Daer ick my met geneer, en krijgh een yeders gunſt;
Hier is een ſlagh van volck die doch in alle punten
De meeſte willen zijn met treflijck uit te munten,
Hoewelſe plomp en plat en boers zijn van geſtalt;
Dien blaes ick in het oor het geen hun beſt bevalt,
Dien prijs ick het verſtant, en ſchoonheyt van manieren,
En grootheyt van haer geeſt, al moet ick het verſieren:
Diens' loven, loof ick oock, is 't recht, onrecht of boos,
Haer oordeel acht ick hoogh, al waer 't gantſch reuckeloos;

Ick ſchick my na den tijdt, en na haer ſotte grillen,
Ick doe al wat ſy doen, en wil al wat ſy willen,
Is 't met der herten niet, 't is altoos na de ſchijn,
Dit doet 'er veel geacht by groote Meeſters zijn.
Koe. Waerachtigh dit 's een geeſt in ſonderlinge ſaecken,
Want hy van malle luy weet dolle luy te maecken.
Kac. Al dus praetende, ſiet, ſoo quam ick in de hal:
Daer riepen de vleyshouwers gelijck van over al
Hy ſick! hem ſick! hou ſick! mijn Heer ſelje wat koopen?
Hier hy! ouwe kennis je moet van men banck niet loopen,
Ik heb mooy kallefvleys, runtvleys, werevleys, ſchapevleys, hoort me kaer!
Siet dat 's een Wieringer ſocklam, dat 's een Schager ſchaep, dat is een langhſtart vannen jaer.
Wel gaeje op een aer? ghy ſeltet jou ſeper beklagen.
Doe quam mijn Pieterje, en Wabbetje Gerrits vragen;
Heerſchip! ſel ik wat dragen? en ik liep uit de hal vangt geraes,
Op de veugelmarckt; daer kreten de wijven hoort hier wat elen baes!
Schortje nou een exellenten haes? of geerje nou gien reyne kap-poenen?
Wel vennitje, wilje gien knynen, gien duyven, gien hoenders, noch kalkoenen,
Om in de veneſoenen te ſetten, te lardeeren of te bra'en?
Van daer ben ick mooytjes met hem op de gaermarckt egaen,
By 't volckje die daer voorſtaen, met heur jonge bieſten, en nochteren kalven,
Siet dat 's een kruysſchonckje, dat 's een kookerſtickje, die voornoos, om vier en ien halven,
En die halsknoock om derdalve ſtuyver: Wilje nou geen Pens, noch koevoet?
Gien nieren, gien lever, gien middelrift, gien hooftvleys, noch het ſmaeckt ſoo ſoet!
Wilje gien warme beulling, leverling, bloeling, pieperling hiel goet,
Soeckje ſlapperaen Iaſper Goetbloet? ick kanmen waer niet prijſen:
Wat hadje garen goe Heer, geſalyde worſten, verckensjeus, of fijne ſauſyſen?
Nou niet, ſeyd ick, Giertje Gijſen, en ſoo kuyerde wy vaſt voort,
Verby de ſpeckkoopers, by de vreemde veugelluy, die villen my an boort,
Hier ouwe Koopman hoort, wel ſo verby, dat mach niet door de beugel,
Waer naer ſieje? na een Overzeeſche ſwaen, een rotgangs, of na een entveugel?
Ick

Ick kreeg flus uyt de keugel een slee met winders en taylingen, siet
Dat sijn knobben, dat sijn smienten, dat 's een vogel die hans hiet,
Dat 's een pijlstart, 't eelste beesje dat by de lucht vlieght, sulcks heb ick 'er noch by paren,
Wilje geen kamper veugels al geplockt? neen seyd ick, die sie ick niet garen,
Se siender uyt soo smeerigh, al haddese voor kocx jongen in de combuys evaren,
En al de aaren, die sin mijn te paers en te groen; 't is dat niet, sey-dy jy hebt te veul keurs.
Nou Monseur Kackerlack geeft nu een reys een vaen in de Graef van Meurs,
By onse ouwe kittebreurs? nou niet sey 'k ick moet dese wegh kiesen,
Doe ginge wy op Sinte Pieters kerck-hof, an 't kleyn halletje by de Vriesen,
Ick mach 'er niet an verliesen, sey Sieuken Sipkes van Franiker, soo waer ick leef,
De hiele bouwt om ien ryael: ik docht dat morsige goet is duur enoch te geef.
Mit sietmen de wortelteef, Trijn Dubbeld-in van Bunschoten,
Wat selje hebben Liestentje, pijnsternak'len, bietwort'len, of kroten? (daer by,
Kijck, dat hartjen is esloten, ik heb warmisje en groen toekruyt
En Horense wortelen, en raepjes, se smaecken je as emmer-appelen en rijsenbry.
Doe gingen wy verby de brouwery van 't Ierusalems kruys,
En juyst moest ick bloemen, en liep onger de Varckesluys:
Daer sat Koren Iansz en vertrok van 't huys en d'af komst van Britten,
Mit dat hy men sach, nam hy sijn naers in sen arm, hy rees en lietme sitten,
Mijn Lantsman sach ditte, die ging vast preutelen, en sprack:
't Moet een groot Monseur wesen dese verschreven Kackerlak;
Doe verliende ik se daer een quack van ouwe kousjes jaergetyen,
Van 't evangely van 't spinrocken, van waren, en spookeryen,
Die in hiel ouwe tyen hier dickwils plegen te geschiên:
De Geusen moeten duyveljagers wesen (seyd ick) want hy laetum nou niet sien.
Doe tegen wy op de bien, deur de Halsteegh, en onderwegen
Soo groeten ons al de arrebeyers die ons quamen tegen;
Ik schikte mijn baert te degen, die mijn schier in de mont quam,

En ſoo ſtrijckebaerdende,ſoo quam ick in mijn faſol op de Middeldam: (ſchier de granje,
Doe Lijsbet Fokels my vernam,, ſeyſe: Koopman ick geef je
Kom koopt nu krenten, mangellen, garſynen, en aplen van jeranje, (buyt.
En nuwe karſtengen, uit Spanje,, die ons volk leſt hebben evry-
Doe quamen wy op de Viſmarckt, daer waſt pietercely, dit uit,
Emmerlock, hoor hier kornuyt,, komt hier me vaer, koop een ſootje,
Leeſt jou ga'ing uit dit tobbetje, en ſchietſe in dit vlootje,
Ik hebſe noch wel een ſchootje grooter; komt hier, waer ſinje
Haelt een net met vis uit de korf, of kaer by 't vlot, (Ot?
Brengt doch gien uitſchot, gaet heen mijn koorentje van achtien jaren:
Al ree man (ſeyde hy) moer, ick ſelje dat wel opſen elvendartighſt klaren, (Os:
Ick verſtaeme op die ſnaren,,alſoo wel als onſe buurman Klaes
Ybot, hoeckbot,dat's blaeuwe braetſpiering, dat ſin melckbaersjes, en Purmerpos:
Kom Heerſchip maecktme los,, Dat 's luſtige waterſcheeps vis,
Datſen rootſchilde braeſem,en een korper die inden Yſel gevangen is, (ſnoeckje,
Die meunvooren dobbelt die mis? ſiet, datſen lecker gelt-
Hoor hier wat Lijsbet Leffers, hoort hier wat, wel moêr wat ſoeckje? (hiel gerit,
Mit ſnapten ick om 't hoekje,, daer ſtonde die moſſeleters een
Hael moſſelen, hael moſſelen, Zeelandſche moſſelen, varſch enne wit, (die kluyvers.
Wat varſche moſſelen benne dit,,'t zijn moſſelen as oeſters,ſeyde
Daer quam onſe buurwijfs meyt, en haelden een emmer vol voor twee ſtuyvers. (pop,
Get hoe gluurden daer die ſnuyvers na een tas van een parlde-
Daer quamen die diefleyers, en maeckten 't daer by 't huysje ſo ruym op, (klater,
d'Ien gaf de meyt een ſchop,, die een koontje, en d'ander een
En wurpen de maten, de matten, de paenders in 't water
Plomp verloren van de ſluys:
And're ſchorten't onder haer arrem,en brochten moytjes t'huys.
O docht ick dit geſpuys,, wie mieneſe nou wel datſe binne?
Se ſouwe de dieve vangen, en laete de ſchamelluy een duytje winne, (edaen,
Wat ſel 't volckje nou beginne,, ſy hadde daer ſoo moy voort
Ia docht ick in mijn ſelfs, 't is leelijck datſe ſoo op de middelſtraet ſtaen. Doe

Doe ſagen wy de visſlagers de vis offlaen, doe ſagh ick nae de
Zeevis bancken,
Daer ſtonden die brandewijndrinckers, en droncken 't mutsjen
om twee blancken:
Met riep Iannetje Vrancken,, datſen ſtranctvisje, datſen gul, dat's
ſchellevis!
Ick hebſe met lever en kuyt, die ſoo varſch als en wrongel is,
Siet Vryers hoe ſtijf datſe is,, s'is tangsjes ierſt of eſlagen,
Dat ſijn Meysjes met blancke borsjes, meugeſe jou niet behagen?
Maer Aeltje van Schagen, mijn Koopwijf, die weesme gaet
verby.
Doen traden wy na de Aelwijven, daer an de drie vijſeltjes ſy,
By Griet Ian Dicken, en Fy die ſoo ficks is op het vel te ſtroopen,
Daer was 't hoor hier vrient, ſelje neb-ael, grof-ael, of fijn-ael
koopen?
Soeckje puyt-ael, leb-ael, kat-ael, wilt niet veerder loopen, ick
heb vry wat keurs.
Doe gingen wy de Waegh neer, 't Water langs, over de Koren-
marckt, na de Beurs,
Daer kregen wy ſoo veel bonſiours en baſelemanis van de rijcke
Monſeurs,
En ſoo veel goên dagh van pelſers en ſchreurs, dat hy bril ſagh,
en ick moſtme omkieren,
Ey lieve landtsman, ſeyd hy: ghy mochtmen dat oock wel
lieren,
Stracx begon hy mijn te vieren en te eeren als een groot kaddet,
Wel hoort hier ſeyd ick, en ſiet, dat ghy wel op mijn woorden let;
Ghy moet pluymſtrijcken, en ſchoonpraten, en liefkooſen
De groote rijckeluy, al waren 't goddelooſen,
En ſmeeren haer het zeem van honigh om de mont,
Dit is een nutte kunſt, die mijn verſtant eerſt vond.
Treedt mijn voetſtappen na ſoo ſal 't u gaen na wenſchen,
En maeckt afgoden van de veel vermogen menſchen:
Nadien ick dit geſlacht ſoo aertigh heb verweckt,
Soo heb ick oock gedocht te voeren in, de ſect
Van mijn eygen naem, dat 's van de Kackerlackiſten,
En waerom ick ſoo wel niet als d'andere ſectiſten?
Want yeder die nu is een weynigh wel beſpraeckt,
Een ſect, of aenhang na ſijn phantaſye maeckt,
Mits neuswijs misverſtant, der menſchen dart'le ooren
Meeſt altoos zijn beluſt om ſteets wat nieuws te hooren;
Maer ick verpraet mijn tijdt, ick moet gaen doen mijn laſt,
En ſchencken haer de Maeght, en bidden haer te gaſt.

Holla!

Holla! 'k ſie Koenraet daer, de Dienaer van de vryer,
Die ſtaet daer voor de deur, bedroeft, ach arme ſtryer!
Hy heeftet ſeecker ſlecht, daerom is hy beſchreumt,
Hy ſterreft ſchier van kouw, hy ſchijnt wel ſeer verkleumt,
Verkonckelt in ſijn blaes, en knoffelt met ſijn handen,
Al was hy om de Noort an die Waygatſche ſtranden.
Sijn turf is hier te licht, ick moet met deſe guyt
Wat alven, wat boerten, en halen hem wat uyt.
Koen. O deſen ſot die meent hy heeft 'et al gewonnen
Met ſijn ſchenckagie, en 't is noch naeuw begonnen.
Kac. Hout! dat ick niet te ſlecht op ſijn ſteeghjes volck groet,
Maer als Grandiſimo met vijf treên aen de hoet,
Dus, een, twee, drie, vier, vijf, *A la mode de Franſche*,
Moers volckje ſal dit haeſt by *Alterum Patrum* dauſche.
Met eerbiedige dienſt, die u hoogheyt verdient,
Wenſcht Monſeur Kackerlack ſijn aldergrootſte vrient
Koenraet geſontheyt toe, en voerſpoet in ſijn ſaecken:
Hoe ſtaje ſoo een kijckt, wat meughdy hier toch maecken?
Koen. Ick ſta ſtil, en recht op, en doe ter werelt niet.
Kac. Maer ſiet ghy hier niemant die ghy niet garen ſiet?
Koen. Ia, u. **Kac.** Dat geloof ick, maer noch geen and're dingen?
Hoe ſie ick dan in u ſoo veel veranderingen?
Ick ſpeur dat u gemoet ſich t'eenemael ontſet.
Koen. Ick ſie niet dat mijn deert, ontroert oft iet belet.
Kac. Dit vuyltjen, wat dunckt u, en ſal ſy oock wel paſſen
Tot een dienſt-maesken, om de ſchotelen te waſſen?
En wat 't een, en wat aers? **Koen.** 't Is een meyt als een kruyt,
Ia wel s' is het waert als een duyts broot een duyt,
Sy ſouwtje op een ſtil watertje wel of klaren.
Kac. Men ſou een ſiecke Bruyt daer konnen mee beſparen.
Koen. Och lieve vaer, dat is met u toch al gedaen.
Kac. Komt tot mijn ouderdom, het ſelje oock vergaen.
Hoe pleght ick onſe Trijn in 't lange gras te graeſlen.
Koen. Nu gis ick ben jy al over 't pocken en 't maeſlen,
En wat ſou jy doch by een jong Venus dier,, doen?
Kac. Haeſt ſoo veel als ghy, laetje hartje gien ſier,, doen;
Ick ben een oudt ſoldaet, mijn alderbeſte maetje!
Koen. Wil ick u wat ſeggen ſpeciael, u ſchort een praetje,
En 't komt my niet te pas met u hier lang te ſtaen.
Kac. Hoe na ſalje iewers op de kitteljacht gaen?
Koen. Daer en behoef ick u geen beſcheyt van te geven.
Kac. Sou dat dan d'eerſte reys nu weſen van u leven?
Koen. Ick loop ſoo niet als ghy. **Kac.** Nochtans Koenraet, ick gis
Dat

Dat ghy al garen gaet daer wat te lacchen is.
Koen. Daer ben ick te vroom toe, te deeg'lijck, en t'oprecht.
Kac. Ghy ſult de koſt wel krijgen, houdje maer wat ſlecht;
Kenndy maer wat bang ſien, of na de mont wat ſpreken,
Gelijck u Meeſter, die de Meysjes kan bepreken,
Siet, door de aeble kunſt van ſijn geſwinde geeſt;
Want met een aerdigheyt hy weeuw en maeght beleeſt,
Wanneerder yemant ſit en naeyt, of plooyt haer doeckje;
Hy vlijt hem neder tzeet, en haelt dan voort ſijn boeckje
Vande Nigromancie, en doetje daer een les,
Die langer niet en duurt dan van een uur vijf ſes;
Al ſit de Meyt en wringt om op 't gemack te weſen:
Wat dunckje kan hy dan de Meysjes niet beleſen?
En ſiet wat u belangt! ghy bent een ſeer wijs knecht,
Is 't dat ghy u verſtandt an deſe kunſt eens leght,
Ick mien dat ghy u baes haeſt over 't hooft ſult leeren,
Want ghy ſult dan de droes beleſen en beſweeren.
Koen. Gort! hoe gaet ghy daer mee deur. *Kac.* Dat is ſoo, dat blijckt.
Koen. Wil ickje ſeggen, wat mijn dunckt dat ghy gelijckt?
Kac. Wel wat doch? *Koen.* Een Werelt ſoo ſchoon en uytgeleſen
Zydy, en ghy hebt al wat in de Werelt mach weſen;
Van ſchalckheyt, achterklap, en van potboevery,
Van haet, en van Italiaenſche deughnietery,
Ick loof niet anders, dan de man van u komſt geweten,, het,
Die de menſch aldereerſt een kleene wer'lt geheeten,, het.
Hoe voerje daer we'er geeſt? *Kac.* Wel. jy kunt 'et uitleggen,
Swijgen beſt, wy kenne melkaer geen eer opſeggen.
Koen. Ia ghy hebt ſchaemt en eer te kercken al gebracht.
Kac. Ick gis dat ghy mijn, en meeſt al dit volckje ſlacht,
Die op een ander ſteets veel ſchrollen en veel ſpreken,
En haelen telkens op van ellickeens gebreken.
Nu dat is daer Koenraet, geeft doch Moyael een praet,
Bidt haer van uwent wegen datſe mijn in laet,
Want ſiet om mijnent wil, ſoo begin ick te vreeſen,
Dattet mijn garen ſou wel dreuts geweygert weſen.
Koen. Daer is een ſeecker Radt dat aller wegen dreyt,
Dat ſchielijck werpt om hoogh, die gantſchlijck t'onder leyt,
En 't ſmackt hem licht om laegh die op haer macht hier trotſe:
Soo ſal 't oock gaen met u! o ghy doortrapt en ſchotſe
Panlicker als ghy zijt, of ghy u ſchoon de poort
Met u kleyn vingertjen, of 't alderminſte woort
Kunt oop'nen als ghy wilt, by dagen en by nachten;

Ick ſal van 't licht geluck nu oock mijn kans verwachten,
Dat toch by beurten gaet, en ieder heeft ſijn tijdt.
Kack. Seght my de waerheyt eens, en doet u dit geen ſpijt,
Dat voor u oogen ghy dit dus moet ſien geſchiên?
Siet vryer datsje veur! maer hebdy oock t'ontbiên
Hier binnen in huys an Moyael, of an haer Meysje?
Koen. Nu niet Kackerlack: Ia hoort hier, ſoentſe een reysje.
Kack. Dat 's garen edaen. *Koen.* Ick kan 't hem nu niet beletten,
Kack. bin.
Maer 'k wed ick eer yet lang hem ſullicks ſal ontſetten,
En ſeggen, ſtaet 'er nu buyten datje ſwiet,
Soo en waeyt u de roock dan inde oogen niet;
't Is ſulcken kabouter, o mijn! 't is ſulcken vrientje!
Hy belooft alle ding, maer hy mienter niet ientje,
't Is Ian allemans vrient, hy heeft ellick een lief,
Soo lang hy 'er by is, ſijn Heerſchip het een brief
Als de hiele Zuyerzee, mit een groote zegel
Gelijck de Diemermeer, wat ick gun hem den egel
In ſijn klapmuts. Wel hy! wie kijckt daer gints ſoo ſnel
Exce complurius, ſcheele luy ſien wel.
Aaris konincketutel ſtae ghy ſoo opje toonen?
Heer! wat het dat Meysje twee bolle vette koonen,
Maer ſinjer mee booren, ſoo iſſet gantſch geen noot?
Wel hoe! benje mal? wel waerom wordje root?
Kackerlack uyt.
Siet hier! hier is hy weer, kijckt nu hoe gaet hy prijcken,
Had hy een beeſem in ſijn naers, hoe ſou hy ſtrijcken?
O mijn! hy is ſoo blijdt, dat hy hem ſchier wilt,, lacht.
Kack. Wel borſt ſinj'er noch? hoe nae houje ſchilt,, wacht?
Of wilt ghy eens beſpiên wie dat hier al mach komen!
Oft vreeſt de Vryer nu dat ſy hem van de vromen
En ſtoute Kapiteyn ſal werden haeſt ontleyt?
Koen. Wel hoe kundy 't ſoo raên? wie heeft 'et u geſeyt?
Sulcken ding is het, je hebt ſeeckere quinckſlagen:
Gaet heen ghy lichtſchuyt! gaet vry deur ghy lege wagen!
Achter ſie ickje leſt, gaet heen ghy rechte guyt!
Hoort hier! als ghy onder gaet ſoo blaeſt de kaers uyt.
Het is een fraey geſel die elck toet in de ooren,
Niet dat hem leet is maer dat hem lief is te hooren. *VVritſ. uyt.*
Wel is dit Writſert niet? Iae 't, 't is ons jongſte Soon!
Sijn Vader had hem thans wel ſtricktelijck geboôn
Dat hy de Schipper die op Liſſebon ſou varen,
Souw ſchicken in het ſchip de alderbeſte waren,

Eer dat de koude vorſt met gront-ys al het Y
Beſchiet met ſchots op ſchots, waer door voorſeecker hy
Souw blijven van ſijn reys met achterſtal verſteecken,
Behalven dattet goedt vervrieſen ſou, oft breecken.
Wel wat gebaer is dit? hy ſiet ſeecker wel woeſt,
En kijckt nu hier, nu daer, hy heeft 'et dapper noeſt.

VVritſaert. Koenraet.

VVritſ. WAt ſtaet my nu te doen? ay my! ick ſieſe nieuwers,
Waer dat ick loop of kijck, en immers is ſy iewers.
Wat ſal ick deſe ſteegh of gene ſtraet in ſlaen?
Of ſal ick nae de brugh, of nae het Water gaen?
Ick weet niet hoe ick wil, dus ſtond ick noyt mijn dagen,
Sy is de Nieuwendijck, of de Kolck in geſlagen.
Sy is waer datſe is, s'is buyten mijn geſicht,
Sy ſal my hoop ick eens noch komen in het licht.
Ach uytſteeckende Maeght! die mijn dus doet verdwalen,
Souw ſelfs de ſchoonheyt ſelf by u wel kunnen halen?
Ick weet niet watſe ſouw, het ſchoonſt dat my verſcheen,
En 't ſuyverlijckſt wel eer, dat is nu maer gemeen!
O uytgenomen beeldt! met wat vermogen krachten
Soo wentelt, weldt, en woelt u ſchoonheyt mijn gedachten,
't En was geen ſchoonheyt, dat ick eerſt voor ſchoonheyt hiel,
U ſchoonheyt ongemeen is alder ſchoonheyts ziel,
Met wat bevalligheyt zijt ghy in 't oogh gekropen?
Koen. Wel deſen heeft al mee van 't ſelfde ſop geſopen.
VVritſ. O dien oude draſſack! *Koen.* O deſen is ſoo tiats,
Soo 't Ritſaert deed om 't jocks, hy ſal 't wel doen om 't wats,
Het moeytme van mijn Heer, en 't is oock te beklagen,
Dat al ſijn kind'ren haer ſoo ongeregelt dragen:
Want d'outſte die is gayl, en op een hoer verſot,
En deſen jongen loopt van kuf, van kot in kot.
VVritſ. Foey, dat dien ſaggelaer my daer juyſt moſt gemoeten,
Had ick doch doorgeſnapt ſonder hem eens te groeten,
Soo had ick dat gelel ſoo lange niet gehoort:
Ick wed hy hondertmael verhalen mocht een woort,
Ick ſtont vaſt in mijn ſelfs, verſteurt en *parlementen*,
Om dat mijn Oudt-oom daer ſoo lange ſtont en drenten.
Wel hier komt Koenraet, ſiet, 'k wenſch u een goeden dagh.
Koen. En ick wenſch u mijn Heer al watmen wenſchen mach:
Wel hoe druloor je dus? hoe dus verbaeſt van weſen,
En preutelt binnens monts, is 't van vreught of van vreeſen?
Van waer komdy ſoo ſnel, en ſiet dus droef en wreet?

VVritſ. Ghy

VVritſ. Ghy vraeghtme Koenraet, dat ick ſelve niet en weet:
Ick weet niet wat ick weet, ick ſoumen niet vermeten
Te weten dat ick weet, of ick oyt heb geweten:
Ick weet niet of ick ſit, ick weet niet of ick ſta,
'k Weet niet van waer ick koom, veel min waer dat ick ga!
Soo harſſenloos ben ick, door 't raſen van mijn ſinnen,
Door d'ongebondenheyt van mijn te dolle minne.
Gedenckt u Koenraet wel, dat ick u dickmaels brocht
In ons Packhuys; daer ick u menighmael bedocht
Met roockte ſalmen, en met heele korven vijgen,
Met brooden ſuyckers, en wat ick meer kon gekrijgen:
En vulden ick u niet een anckertje met wijn
Nu leſtent, doene wy tot uwent ſouden zijn?
En ſloocken 't in een mandt, die met hooy gedeckt,, was,
Mijn Vader peylden 't, hy docht dattet geleckt,, was.
Gelijck als Iaſper Buur, die een mooy hallif aem
Rijnſche wijn inley, (tegen ſijn Vrouw haer kraem)
Die de Maertens en Knechts allengsjens uytlickten,
En ſoo hy eens met kracht het vatten, en wickten
Hoe veelder noch mocht zijn, hy tilt ſoo ſtijf an 't vat,
Soo dat hy met de ſtart vil luſtigh op ſijn gat.
Soo ging 't oock met de man van onſe Kniertje Louwen,
Die met ſijn halfvat bier docht Kerremis te houwen:
Maer Knier was hem te gaeuw, ſy dronck voor tijdtverdrijf,
En lurckten ſoo lang, tot ſy 't had in haer lijf;
Op ſinte Kermis kreegh de man ſijn beſte vrienden,
Hy nam een groote pot die hy vol tappen miende:
Hy licht de pottaert op, en hy klopt uyt het vat
De deuffick, en hy ſtopt ſijn duym in 't lege gat.
Koen. Maer Writſert watje ſeght; ick kanme niet bedwingen
Van lacchen, dat 's een klucht, o menſchen! watte dingen!
Het is te wonder ſoet, ick hebbet noyt gehoort.
VVritſ. Al malligheyt genoegh, luyſtert in errenſt voort:
Kreegh ick niet van 't kantoir uyt dooſen en uyt laden
Confijten ingeleyt, en veelderley ſuckaden?
En ſtatet u niet voor dat ghy doen dickwils ſey:
O Writſert of 't geviel dat ghy u ſinnen ley
Op dochter, vrouw, of weeuw, ghy mooght my wel gelooven,
Ick ſou om uwent wil als voor mijn ſelven ſlooven:
Dit hebdy my belooft, betoont nu wie ghy zijt,
'k Zal op een hoet niet ſien, is 't dat ghy wel bedijt:
Ghy bent ſeecker ſoo eel om iemants woort te houwen,
Als ick niemant van 't gilt ſou konnen toe betrouwen.

Stelt nu de macht in 't werck van u welsprekens kunst,
Soo lang tot ghy verkrijght mijn alderliefstens gunst,
Wiens schoonheyt uyt haer selfs natuurlijck is geboren,
Niet met Quacksalvery, noch dranckjes van Doctoren,
Gelijck sommige luy, die soo hebben geklieckt
Om schoon en mooy te zijn, dat sy nu zijn vol sieckt,
Vol quellings, en vol fluyms, waer door dat sy verwerven,
Een leven sonder lust, en sterven sonder sterven;
Recht als die blieckvijst, die daer gist'ren achter sat,
Die om dit nieuwe snofs wit soo veel romm'lings at,
Van boeckweyt, gort en krijt, en watter te koope,, was,
Nu gaetse, goede meyt, of haer peeckel ontloope,, was:
Dan klaeghtse voor haer hert, dan wijstse voor haer borst,
Ach moertje seydse lest, daer leydt mijn sulcken korst,
Met vielse op haer buyck en gaf drie groote kreten:
Doen sprackse over luyt, 'k sal mijn leven niet eten
Dat ongesonde tuygh van onbereyde spijs,
Van rauwe tarwe graen, van haver, garst, of rijs,
Van sant, van turf, van as, van koollen noch koolstruycken,
Ick sal in alle ding mijn ouwers raet gebruycken.
Ick kender oock een deel die heele groote lappen
Van wolle laecken uyt haer rock en huycken kappen:
Vondense de schuurmanckt met d'olydoecken staen,
Hoe souw dat volckje dan wel in grasduynen gaen!
Die rijcke luy 'er kleur die staeter menigh duur,
Ick laet de Ioffers staen, die swack zijn van natuur:
Maer siet de dienstmeysjes, die stercke schoncken,, hadden,
Die siender uyt, of s' uyt een gieter gedroncken,, hadden.
De vrouw die is wel dol, de dochter is wel geck,
Die voor een schoonheyt houdt dat jammerlijck gebreck.
En is 't niet met Natuur hertneckelijck gestreden,
Wanneermen niet vernoeght, en maeckt and're schoonheden,
Als ons haer wijsheyt gaf? sy toonen met die schijn
Hoe ondanckbaer, hoe slecht van oordeel datse zijn.
De moeders zijn wel sot die hare kleene kind'ren
Soo rijgen, dat sy haer het wassen gantsch vermind'ren,
En dringen 't teere wight in een gebootste lijf
Van blick of loot benaeyt in harde steecksel stijf,
Daer gaen de wichters in benepen en gespannen,
En werden nimmermeer volwasse kloecke mannen.
Wert hier een dochter nu wat poesligh, vet en blos,
Die dunckt haer nut te zijn in 't leger voor een tros.
Koen. En u lief, is sy schoon? *VVrits.* Ia Koenraet soo volkomen,

Dat

Dat nieuwe schoonheyt heeft haer aensicht aengenomen ,
Sy heeft een eygen verf die niet is geblancket ,
Haer lichaems stal is fray, niet rang, noch niet te vet.
Koen. Hoe out? *VVritſ.* Na datse scheen aen 't wesen of bedaren ,
Soo is sy out ontrent haer ses of achtien jaren.
Koen. In 't bloemken van haer tijdt! *VVrit.* Siet Koenraet datje
Dat gyse lockt met list, en met gewelt haer schaeckt ; (maeckt
Bedenckter u eens op, hoe gy se sult bepraten ,
En stommelt u bedrog nu wacker uyt de gaten ,
Bedrieghtse met een vondt en levertse an my ,
Ick wil dat gyse brengt, het zy oock hoe het zy.
Koen. O! wat besluyt is dit? sonder sich te bevragen :
Segt my wiens dochter is 't, of wien sijn toch haer Magen?
VVrit. Dat weet ik niet. *Koen.* Dat 's vreemt! hoe is 't dan datse hiet?
Van waer isse? waer woontse? *VVrit.* Dat en weet ick niet.
Koen. Waer hebdyse gesien? of waer quam sy u tegen?
Geeft my doch wat bescheyts? *VVrit.* Op straet, hier onder wegen.
Koen. Waer bleeffe toch in 't lest? waer gingse? *VVrit.* 'k Weet
het niet ,
En dat niet weten baert my 't allergrootst verdriet.
Koen. Hoe soo? *VVrit.* Maer, vraegje dat? so ick na haer was gaende,
Soo ontmoet my Ian Kray, mijn Oom, die hiel my staende ,
Ick sweerje dat ick hem niet met mijn oogen sagh
In een heel hallef jaar, als juyst op desen dagh ,
Doen ick hem alderbest wel mogen hadt ontbeeren.
Koenr. Wel gingje niet weerom? *VVritſ.* Ick dorst niet ommekeeren,
Hy was mijn op het lijf, eer ick het sag, of wist,
Ick hadde anders in een steegje eens gepist :
Den schuddebol die sprack al stamerend' met lispen :
Wel hoe bochtjachtje dus? dit moet ick u berispen,
Hoe dus wiltweyigh? ha! wat sinje voor een knecht ,
Seght u vaêr dat ick ben geroepen voor het Recht ,
En stae op Schepens rol, en dat hy tegen morgen
My eenen Advocaet, en Voorspraeck moet besorgen :
Dit was t'elckens weer aen, en duurde sonder end.
Hy ging, ick sag, ick liep vast hier en daer ontrent ,
Maer vont haer nieuwers niet. *Koen.* Moog'lijck oft die per-
soon,, is ,
Die deur Kackerlackje Moyaeltjen aengeboôn,, is.
VVrit. O bloet! waer machse zijn? *Koen.* En wasser niemant by
Die haer bewaerden of geleyden an haer zy?
VVrit. Iae Kackerlack, die guyt, die volgden hare schrede.
Koen. 'k Heb nu verslaghs genoeg, de selfste meen ick mede.
VVritſ. Spotje

VVritſ. Spotje metme! hoe is 't? *Koen.* Ick meen die ook voorwaer.
VVritſ. Kundyſe Koenraet? ſeght, en waer ſoo ſaeghdy haer?
Koen. 'k Hebſe geſien, ick ken 't, en weet waer ſy ontrent,, is.
VVritſ. Ach! Koenraet wat ick hoor! is 't waer dat 's u bekent,, is?
Koen. Ick kenſe, en ick weet waer dat ſy haer onthout;
Want s'is gebracht, vereert, en in Moyaels gewout.
VVritſ. Wien is ſoo rijck van macht, die ſulcken perſonagie
Kan ſluyten uyt ſijn hert, en ſchencken voor ſchenckagie?
Koen. Den Hopman Roemert is 't, en die heeftſe ſoo koel
Geſchoncken en geſtuurt u Broeder Ritſaerts Boel.
VVritſ. Ach Broeder lief! ick merck alleen uyt deſe deelen
Van dit verhael, dat ghy een droeve rol ſult ſpelen.
Koen. Maer weetje wat u Broêr ſijne vereering is?
VVritſ. Wel wat, ſeght, ick bids? *Koen.* Een verrompelde Mooris.
VVritſ. Wat! is mijn Broêr ſoo ſot, dat hy ſou durven dencken
Een ſoo miſmaeckten menſch by ſulck een beeldt te ſchencken;
By ſulcken Creatuur! ſoo kan ick wel bevroên,
Dat hy leyt veel te laeg, en daer niet-op ſal doen.
Seecker die yemants hert met gifte ſoeckt te ſteelen,
Die moet niet gierig zijn, maer moet de gilde ſpelen.
Wel Koentjen, ick wiſt noyt dat ons Moyael ſoo naer
Woonachtig, noch dat ſy ons nae-gebuure waer,
Want ick en hebber noyt in 't minſten af vernomen,
Hoe nae is ſy hier oock eerſt metter woon gekomen?
Koen. Sy heeft 'er wel gewoont ontrent een maent of thien.
VVritſ. Wel dat is ſeecker vreemt, ick hebber noyt geſien,
Maer is ſy doch ſoo ſchoon gelijck ſy wert gepreſen?
Koen. Iaſe warelijck! *VVritſ.* Maer niet ten aenſien van deſen.
Koen. Dat 's wat anders. *VVritſ.* Dat 's waer mijn aldertrouſte
Ick bidt u doet u beſt dat ghyſe my verlient. (vrient,
Koen. Dat wil ick garen doen uyt minnelijcker herten,
Gelieft u oock iet meer? *VVrit.* Waer heen? *Koen.* t'Huys, om de ſwarte
Te brengen aen Moyael, gelijck u Broêr beval.
VVritſ. Geluckige Mooris, die ſalig weſen ſal.
Koen. Waerom doch? *VVrit.* Maer daerom, om dat ſy alle dagen
By haer ſal zijn in huys, en nae haer wel-behagen
Verklaren haer geſicht in d'oogen van die ſon,
Die met haer flonckering mijn zieltje ſoo verwon:
En ſal ſy niet altijdt haer mogen ſien en ſpreecken
In kamer en vertreck? en 's nachts onder de deecken
Sacht ſlapen an haer zy? *Koen.* Wat ſou 't zijn of ghy waert
Soo ſalig en ſoo rijck, gelijck ghy hier verklaert?

VVritſ. Wat middel, of wat raet, ſoudy hier toe toch vinne?
Koen. Maer dat ghy eens anſchoot het kleet van de Swartinne.
VVritſ. Hoe! haer kleet? wel hoe voort? *Koen.* Dan ſouden wy met roet,
Met lijmſwart, of met tuygh van eenigh ander goet
Beſmeeren 't aengeſicht, en uwe handen beyde.
VVritſ. En dan? *Koen.* Dan ſal ick u in haer plaets ginder leyde.
VVritſ. Wel dat gaet noch ſeer wel. *Koen.* En zijnde daer geleyt,
Sal ick een reden van u Broêrs genegentheyt
Vertoonen aen Moyael, met ſtuypen en met nijgen:
Maer wat ghy hoort en ſiet ghy moet altoos ſtilſwijgen.
VVritſ. En ſorright niet, ick ſal 't beſchicken in der daet.
Koen. O wat gelegentheyt ſich voor u mercken laet;
Ghy ſult dan vryelijck daer mogen met haer ſpeelen,
En ſtormen, en kuſſen, en ſtoeyen, ſtroocken, ſtreelen,
En ſlapen neffens haer, van niemant niet bekent,
Want wie ſouw dan vermoên iet anders, of ghy bent
De Mooris van u Broêr? *VVritſ.* My is in al mijn leven,
Van geenigh Menſch die leeft, ſoo goeden raet gegeven.
Komt gaen wy al ons beſt, en vaerdigh my anſchiet
Haer kleet. *Koen.* Ick ſeght in 't ſpel, binje mal? ick mien 't niet.
VVritſ. Wat duyvel, meughdy dan de geck met mijn ſoo ſcheeren!
Koen. Weetje wel 't is verboôn by klockſlagh van de Heeren,
Dat niemant, wie hy zy, mach loopen meer voor mom,
By nacht noch te by daegh? *VVritſ.* Wat daer geef ick niet om:
Komt gaen wy ſlechts maer deur. *Koen.* Ghy ſullet u beklagen.
VVritſ. Dat ben ick wel getrooſt. *Koen.* Of 't qualijck quam te ſlagen,
Hoe bang ſoumen dan ſien? *VVritſ.* Laet mijn daer met begaen.
Koen. Het ſpijtmen in mijn hert dat ick 't u heb geraên:
Want ſoo 't bladt ommeſlaet, datmen u quam te kennen,
Of eenigh bordeelbrock ſijn handen quam te ſchennen
Aen u perſoon, of goedt, u Vader ſou mijn ſtraf
Doen geeſ'len, om dat ick die ſnoode raet u gaf;
Oock wroeght my het gemoet aen deſe ſchelmerye.
VVritſ. Wel is dat ſchelmery, datmen die valſche pryen
De hoeren eens bedrieght? hoe ſleghjes zydy noch,
En ſiedy niet hoe ſy ſteets omgaen met bedrogh?
Wat lief en ſoet gelaet dat ſy aen yder toonen,
En hoe ſy noch in 't leſt haer lieve Liefjes loonen?
Dat weet en ſiet men wel an Ian rap en ſijn maet,
En aen de gene die treckbeenen by de ſtraet:
En aen ſommige mans die haer vrouwtjes bedurven,

In

In voegen dat ſy zijn ellendig noch geſturven.
Wat zijn de hoeren meer als fenijn voor de jeugt,
En putten des bederfs, en peſten van de deugt?
Ick acht de man wel groot die haerlie van gelijcken
Met vuylheyt en bedrogh kan ſchandelijck uytſtrijcken:
En of 't ten quaetſten quam, dat 'et heel qualijck voer;
Wat ſoudmen ſeggen? niet, men weet wel, 't is een hoer,
Sy moet de Ionghman eerſt eens hebben uytgeſtreecken,
Dat hy rechtvaerdelijck hem dus heeft moeten wreecken.
Koen. Indien ghy 't ſoo beſluyt, 'k ſal u behulpigh zijn;
Maer leght doch naderhandt de ſchult dan niet op mijn.
Vritſ. Neen, ick verſeecker 't u, ick wil 't, volght mijn gebieden.
Koen. Wel, als 't u ſoo gevalt, u wille ſal geſchieden. *Bin.*

DERDE BEDRYF.

Roemert. Kackerlack. Koerraet. VVritſaert, de ſtomme Moor.

Roe. MAer ſeecker iſſet waer, bedanckte ſy mijn ſeer?
Kac. Geweldigh!
Roe. Wat ſeghdy, waſſe wel in haer ſchick? *Kac.* Ia Heer.
Dan doch ſoo ſeer niet om die ſchoone ſchenckagie,
Als om datſe haer wert geſchoncken van ſoo grooten Perſona-
En dat is 't eerſt daer ſy haer hooge moet op draeght. (gie!
Koen. 'k Sal letten op mijn tijdt, miſſchien of het ſoo ſlaeght,
Dat ick mach aen Moyael dees mijn Mooriske ſchencken:
Dan ſiet den Hopmam daer, hy ſou licht arrigh dencken.
Roem. Iae, die gracy heb ick, dat al wat ick begin
Dat heeft een aerdt, ſoo dat ick over al wellekom bin.
Kack. Als ghy wat brengt, denck ick, dat 's mijn genoegh bekent.
Roem. Daerom ſey den Hertogh, Hopman, ghy bent excellent!
En hy bedanckt mijn ſtaegh om dat ick ſoo kan leven,
Sonder dat, hy hadme de Kornet niet gegeven.
Kack. O dat geloof ick wel, ghy verwerft door u geeſt,
En door u groot verſtant, dat elck u eert en vreeſt,
't Is wonder hoe dat ghy met wijsheyt en met reden,
En woorden ſchoon gepronckt u ſaecken kunt bekleden;
Het vollick is verbaeſt wanneer ghy kickt of bremt,
En wat ghy eens verſoeckt, wert ſtracks u toegeſtemt:
Ghy krijght meer door u tong, en geeſtigheyt beſcheyden,
Als and're met haer dienſt en bloedigh arrebeyden.
Roem. 't Is de fijne waerheyt. *Kack.* Sijn Hoogheyt bruyckt u raet,
Om dat ghy 't recht van 't Landt ſoo wonderlijck verſtaet.

Roem. Wel beſcheyelijck. *Kac.* Hy moſt het oogh ſeer op u houwen.
Roem. Ick waſſet dien hy 't woort en 't Leger dorſt vertrouwen.
Kac. Dat kan ick wel dencken. *Roem.* Wat dunckje? *Kac.* Een
groote ſaeck!
Roem. En als hy ſomtijdts wouw eens nemen ſijn vermaeck
In Iacht, of in Bancket, of dat hy wouw uitſpannen,
Soo koos hy mijn alleen uit ſoo veel hondert mannen.
Kac. 't Is wonder! wat een geck? *Roem.* En als 't volck hem ver-
driet
Door al haer tuyldery, recht alliens, weetje niet?
Kac. Ick weet, ick weet; of hem de walligh had geſteecken
Van al haer mal geſnap, dan ging hy met u ſpreecken
Van ſaecken van belang. *Roem.* Iae ſeecker dat gaet vaſt,
En daerom noot hy my oock menighmael te gaſt.
Kac. Een eelenbaes van een Prins, vint men ſulcke Heeren?
Roem. Sijn Hoogheyt die ſel by geen ſlechte luy verkeeren.
Kac. Gelijck ſoeckt ſijns gelijck, beſonder wijſe liên
Die ſullen aldermeeſt nae haers gelijcken ſien,
En gaet hy met u om? (hoort, onder reverency)
Soo verkeert hy by de anderde Sapiency.
Roem. De geeſt ſpreeckt uyt u mont. *Kac.* Wat ſotter vent is dit?
Roem. Soo komt 'et dat ick ſtaegh het hooghſt' an tafel ſit.
Kac. De garde, het komt u toe! *Roem.* Soo wy leſt in 't geſpreck,,
tradden,
Ick ſprack, ſy ſwegen offe een lap in haer beck,, hadden:
Den Hertogh ſaghmen an, gelijck ſijn Majeſteyt,
En hy ontſetten hem van mijn welſpreeckentheyt.
Kac. Een mirakel van een man! is 't ſoo? *Roem.* 't Is waer, ick
ſegh,, het.
Kac. 't Is met al 't Hof gedaen, ſoo hy de ſmaeck eens wegh,, het
Van u groote wijsheyt, u woorden hebben kauw.
Schijnt Cicero! ſiet, ſiet, nu treet hy als een pauw,
Iae lieve neskebol; hoe ſwiert en ſwayt den geckert.
Roem. Wat ſeyt den rekel, he? *Kac.* Den Hertogh is verleckert
Op u geſelſchap; want ſeecker, als hy u miſt,
Soo miſt hy al ſijn vrolijckheyt en vreught. *Roem.* Soo is 't:
Ick taſt niet an mijn hoet wien my oock mach gemoeten,
Ten ſy de Grooten my met blooten hoofde groeten.
Kac. Ghy bint 'et waerdigh, ick mien een voet in jou gat;
Ey, wijſtme ſulcken dwaes eens in de heele Stadt.
Roem: Wat vraegh ick nae de luy, of ſyt'er wat antrecken,
Ick doe 't wanneer 't my luſt. *Kac.* Men vint veel ſulcke gecken.
Den Hertogh is verciert als ghy hem doet de eer,

Dat

Dat ghy eens met hem gaet de ſtraeten op en neer.
Roem. Hy ſteeckt ſijn borſt op als een gans. *Kac.* Iae ghy bent heerlijck.
Roem. Door mijn deught maeck ick hem en al de ſijnen eerlijck,
En daerom ſet hy mijn ſtaegh aen ſijn hooger ſy.
Kac. De galligh om u hals. *Roem.* Al de werelt ging my
Achter mijn rugh hier om beſchimpen en beſmalen,
En al mijn leempten ſchots en bitter op te halen;
Ick liet 'et ongemerckt doorſlippen voor een tijdt,
Sy pruylden, en pratten, en borſten ſchier van ſpijt:
Maer ick ſetſ' in mijn deur met al wat ſy verſchaffen,
Sy ſullen an mijn ſtock niet eensjes komen blaffen;
Want ick ſouſe ſtraffen,, al waren ſy ſoo koen,
Dan niemant wil van haer de kat de bel an doen,
't Hert ſinckt 'er in de ſchoen,, ſoo vreeſen ſy mijn tooren,
Wat ſeggen ſy, Roemert, het bloet is in ſijn ooren,
Quam hy het te hooren,, het lieper heel ſlecht,, of,
Ick hielder wis de neus en 't goetje ſoo recht,, of,
Sneedt ick een Meyts vlecht,, of, met de hiel van 'er bien,
Ick lietet te Kermis hier in de kramen ſien;
En ſprack 'er yewers ien, dat an mijn eer mocht raecken,
Een dubbelden Arent ſou 'k van ſijn lichaem maecken,
En ſpouwen hem het hooft tot daer toe, en 't resje van melkaer,
En voegen d'armen en de zyen eens te gaer,
Of ſetten kop op kop, een been boven en onder,
En ſtuuren hem ſoo deur de werelt voor een wonder.
Rodrigo de Malta die maeckteme leſt ſoo quaet,
Midts hy ſoo permantigh en preuts gaet by de ſtraet,
Om dat hy nu als kacx Konſtapel in 't Leger,, is;
Weet hy wel (ſey 'k) datſen vaer een ſtilleveger,, is.
Kac. Gants lijden! dat 's een ſtreeck. *Roem.* Korts geſchach mijn een trots
Van de Hertoghs Koetſier; ick reed hem weer op 't ſchots,
Wel (ſeyd' ick) wat is hier? hoe komt dat ghy dus wildt,, rijt,
Of is 't, om dat ghy Overman van 't ſlepers gildt,, zijt?
Kac. Dat 's waerachtigh aerdigh, wat een geeſt heeft de man!
De droes ſou 't niet ſinnen, dat hy verſieren kan,
'k Wed hy ſtont en ſag of hy het hoorde donderen.
Roem. Hy ſweegh as een piſſebed. *Kac.* Dat 's niet te verwonderen:
Sou hy niet? *Roem.* Dat 's een lichtmis, dat 's een guyt, en d'ander
Is een Zeeroover. *Kac.* Hoe quelle ſchaem 'le luy menkander?
Roem. Heb ick u wel vertelt hoe 'k de Brab'ler quam an boort?

Kac.

Kac. Noyt niet, ſeght op. Ick heb 't wel duyſentmael gehoort.
Roem. Dees Brabbelaer die quam in een kuf over tafel
Daer een ſnol by men ſat, ſtracks ging hem daer de wafel
Uit de kerf. Lief ſay, dat 'k mayn ſtooter t'ouwent brocht?
Hangt van de banck (ſeyd' ick) jongen, 't vleys is verkocht;
Wat doeje in 't pardiel? je ſoudje nae de kerck,, ſpoên ,
Gaet leeſt jou getyen, en laet jou vaer dit werck,, doen.
Kac. Ha ha hay! *Roem.* Wel wat is 't? *Kac.* Kluchtigh , ghy weet 'er van ,
Uitgenomen aerdigh, daer is geen verbeteren an ,
Is 't een ſpreeckwoort, of hebdy 't uit een boeck geſocht?
Roem. Hebdy 't meer gehoort? *Kac.* Dick. *Roem.* Ick heb 'et op ebrocht.
Kac. 't Moſt den dartelen lecker wel ſchrickelijcken ſpijten.
Koen. Dat jou de Nicker hael! *Kac.* Trouwen ghy kunt verwijten.
Hoe hield hy hem doch al? maer kreegh hy ſoo koel,, ſlip?
Roem. Wat ſou hy doen, goet man, hy keeck als een poel,, ſnip ,
Hy wiſt niet waer hy beſt ſijn weſen ſoude laten ,
Sy lachten haer ſchier doot die in de kamer ſaten ,
Somma, ick had daer mee de ſchrick in al de reſt.
Kac. Het was geen ongelijck. *Roem.* Maer wat houje voor beſt?
Sal ick Moyael 't vermoên nu uyt den hoofde drijven
Van dat ick 't Meysje min? *Kac.* Neen, wilt haer eerder ſtijven
In dat achterdencken. *Roem.* Waerom? *Kac.* En weet ghy niet
Als ſy van Ritſaert rept, hoe bril dat ghy dàn ſiet?
Roem. 'k Weet 'et. *Kac.* Let op mijn raet ; als ſy Ritſaert gaet noemen ,
Soo moet ghy van Katrijn haer ſoete vrientſchap roemen :
Seyt ſy, laet ons Ritſaert te gaſt noôn, ſoo beveelt:
Datmen het Meysjen haelt, op dat ſy u eens ſpeelt:
Soo ſy ſijn wijsheyt prijſt, en hoe hy haer gaet vieren ,
Soo looft haer ſchoonheyt, en bevallige manieren:
Roemt ſy van Ritſaerts deught, ſo booght gy weer van haer :
Somma, ſpeelt leer om leer, en geeft haer waer om waer.
Roem. Waer ſy verlieft op mijn, ſoo ſoud wat mogen baten.
Kac. Als ſy u gift ontfangt, en die niet wil verlaten
Om datſe dat bemint, uyt jonſt die ghy haer droegh ,
Wat klagen hebt ghy dan, is dat niet lief genoegh?
En ongetwijffelt 't ſal haer dapper oock verdrieten ,
Dat dan een ander ſal de lieve luſt genieten ,
En het genot, dat ſy dus lang van u genoot;
Indien ghy u verſteurt. *Roem.* 't Is wel geſeyt, maer 't ſchoot

My

My juyſt niet in de ſin. *Kack.* Dat 's wat nuws by men ſonden,
Ghy docht 'er niet om, aers ghy had 'et licht gevonden.

Moyael. Roemert. Koenraet. Kackerlack. Angeniet.

Moy. EN heb ick niet terſtont gehoort mijn Hopmans ſtem?
Mijn docht 'et; jae wel ſiet, hoe ſchoon, hier vind' ik hem.
Mijn Roemert, weeſt gegroet. *Roem.* Mijn Boeltje, kanjewieltje!
Heb jy mijn nu niet lief? het Dienſtmeysje, gevieltje?
Koen. O wat behendigheyt! o wat een heuſche groet!
En wat eerbiedigheyt hy an ſijn Liefſte doet!
O wat bevalligheyt van intree! wat aerdigheyt!
Moy. Soo ſeer niet om haer ſelfs als om u hooghwaerdigheyt!
Kac. Ay gaenwe eten ſtracks, ick heb ſoo lang gevaſt.
Koen. Iae wel het is een volck dat op malkander paſt.
Roem. Als ghy wilt, ick ben ree. *Koen.* Nu wil ick haer gaen tegen
Als of ick quam van huys. Waer is de reys gelegen?
Moy. Wel Koenraet, zydy daer? *Koen.* Ay lieven, hoort een woort?
Moy. Dat deed' ick garen, maer ick moet voor dees tijdt voort.
Koen. Waer? *Moy.* Waer! en ſiedy niet den Hopman en den deſen?
Koen. Gewiſſelijck ick ſie 't, met ſpijdt en met leetweſen:
Ghy mooght (ſoo 't u gevalt) ontfangen nu de Moor.
Roem. Wel waer nae wacht men nu? waerom gaen wy niet door?
Koen. Soo de beleeftheyt oyt had plaets in u mijn Heeren,
Soo laet my an Moyael mijn ſchencking nu vereeren,
Met woorden van beſcheyt. *Roem.* Ho, dat moet al wat zijn,
Ick gis datſe doch is veel ſchoonder als de mijn.
Koen. Ick weet niet wat het is, het dingen ſal 't bewijſen,
Ick hou van pocchen niet, het moet zijn ſelven prijſen.
Moortje, komt voor den dagh. *Roem.* Dees koſt een Spaenſche kluyt. (guyt?
Kac. Seght een vaen Delfs-engels. *Koen.* Hoe nu! wat ſeyt de
Komt herwaerts Moortje: Dees ſy u vereert mijn Vrouwe;
Haer gaef en gladt aenſchijn dat meughdy wel beſchouwe:
Beſiet een weynigh doch haer lieffelijck gelaet,
Haer fiere, friſſche jeught is in haer beſte ſtaet.
Roem. Waerachtigh ſy is eel! *Koen.* Wat ſeght ghy Kackerlackje?
Wat ſchort 'er an? Het ſy een rimpel of een vlackje?
En ghy Hopman Roemer, wat dunckt 'er u toch van?
Siet ghy 't nu, dit of dat, ſeght, mangelt 'er wat an?
Sy ſwijgen alle beyd', dat is genoegh gepreſen.
Sy ſchrijft goet vaerdigh ſchrift, ſy kan oock luſtigh leſen,
Sy handelt braef de Luyt, ſy ſinght heel ſoet Muſijck,
Sy doet oock wat ſy doet, ſy doet het meeſterlijck;

Voor een ſeer geeſtigh menſch ſoo wort ſy u gegeven
Die opgetrocken is om voor een Prins te leven,
Soo kuys en t'ſaert is ſy gemaniert, ick ſegh, dat
Haer ſedigheyt beſchaemt de dochters van de ſtadt.
Roem. Sy is ſeecker wel moy, en ging 't niet nae de Vaſten,
Gelijck het doet, ick vrees, ick ſoumer an vertaſten.
Koen. Der geender die 's u ſchenckt, en wel vrywilligh geeſt,
Die wil niet dat ghy juyſt alleenigh by hem leeft;
Noch als 't hem komt te pas, dat ghy dan and're buyten,
Om ſynen 't wil alleen ſoud voor de deure ſluyten,
Soo hondts en is hy niet: hy ſtelt u los en vry,
Hy roemt ſich nimmer van ſijn ſtoute vechtery;
Hy ſoeckt geen yd'le eer, gelijck 'er veel grootſpreeckers,
Dat niet dan guyllen zijn, en blaffers, en wintbreeckers,
Die brommen met haer ſchant, en toogen borſt en hooft,
Waer ſy geteeckent zijn, gehouwen en geklooft:
Noch hy belet u niet dat ghy met een'ge Vryers
U luſten ſoud' voldoen, als ſommige benyers:
Maer als 't u wel behaeght dat hy u eens geriefț,
Ontbiet hem waer ghy wilt, en wanneer 't u gelieft.
Roem. Dit is een luſt te ſien, en 't blijckt dat dit een knecht ,, is
Van een beroyden baes, mijn dunckt dat dit wel ſlecht,, is.
Kac. Dat 's waer! dat weet ick wis, en hy 't om 't gelt niet liet,
Hy leet hem anderſins met ſulcken praccher niet.
Koen. Swijght wayſler, ſwijght ghy, ghy ſchuym van alle boeven;
Want nae dat ghy 't proffijt van 't vleyen quam 't te proeven,
Soo hebdy al u geeſt, en al u kunſt geſet,
Om te panlicken ſteets dees dolle droncken ſlet:
Want ick acht dat men u met een taert of een ſtruyſje
Sou krijgen waer men wou, 't Ouwerkerck om een ſchuyſje;
Want met een tooghje wijns, of met een beecker bier,
Soo ſoumen jagen u door water en door vyer.
Roem. En wanneer gaen wy voort? *Moya*. 'k Sal deſe binnen
leyden,
En beſtellen met eenige nootelijckheyden,
Dan koom ick u ſtracks by. *Moyael bin.*
Roem. Kackerlack ick gae veur,
Verwacht ghy Moyael hier, en vollight my met heur.
Koenr. Neen; dat 's behoorlijck, en 't ſoud niet mogen ſloeren,
Dat een Hopman by daegh ſou ſling'ren gaen met Hoeren.
Roem. Wat ſal ick meer ſeggen? het ſpreeckwoort is oprecht:
Sulck man, ſulck vis, ſulck meeſter, ſulck knecht.
Kack. Ha hay! *Roem*. Hoe lachje dus?

Kacker. Om

Kacker. Om dat ghy ſchempt ſoo ſchrander,
Nu weer met Koenraet, en fluſjes met den Brabander.
Maer ſiet daer komt Moyael. *Roem.* Gae ghy u gang al voort,
Bereyt de maeltijdt ſtracks met al ſijn toe-behoort.
Kack. Ick gae. *Moya.* Angniet hoort hier.
Ang. Wat gelieft u mijn Vrouwe?
Moya. Doet alle ding ſoo wel als ick u toe vertrouwe.
Soo Frederick hier komt, ſoo geeft hem goet beſcheyt,
En bidt hem vriendelijck dat hy een weynigh beyt,
Doch heeft hy iets te doen, ſijn orber te beſorgen,
Verdagvaert hem op nieuw dan weder tegen morgen:
En wil hy daer niet an, en weygert hy dit gans,
Soo doet hem brengen voort ten huyſe des Hopmans.
Ang. Ick ſal 't doen. *Moya.* Maer houd! 'k beveel u ſonderlingen
Dat ghy de jonge Maeght bewaert voor alle dingen,
Op dat haer ſuyverheyt van niemant wert beſmet,
Siet toe dat ghy een voet niet buyten 't huys en ſet.
Roem. Nu gaen wy, het is tijdt, hoe lang ſuldy noch marren?
Moya. Gaet binnen ghylie, of vervollight ons van verre. *Alle bin.*

Fredrick de Broeder van 't Haeghſche Meysje.

Fred. WAerlijck, hoe ick my meer bepeyns en wel verſin,
Dit gaen en komen heeft al veel bedenckens in.
Nochtans ſoo iſſer iet dat my 't hert kan beroeren,
En doet mijn ſinnen al een heftigh oorlog voeren,
De leitslie van de ſtrijdt die zijn voornaemlijck dees:
Ter eender ſy de Hoop, ter anderer de Vrees;
Want van Moyael en kan my anders niet geſchieden
Als ſchaed' en ſchand, en opſpraeck by de vroome lieden,
Die, als ſy 't ſullen ſien, ſtracks vragen, en vermoên
Wat dat Frederick heeft met deſe hoer te doen;
Nochtans ſach ickſe noyt als deſe reys verlede,
Als ſy my met haer Meyt tot harent halen dede,
En nae dat ick daer quam, ſy vant wel haeſt een ſaeck
Om my te houden daer een wijltijdts met 'er ſpraeck.
Met ſchijnheylig gelaet ſoo heeft ſy haer gelaten,
Gelijck of ſy met my iet ſonders had te praten
Van ſaecken van gewicht: maer ſtracks docht ick, dat ſy
Bemantelde met ſchijn van deught, haer boevery,
Recht als my was geſeyt, dat ſulcke looſe Vrouwen
Die trecken bruycken, om de Iongmans aen te houwen.
Sy ſchickt haer aen 't buffet, verciert op ſijn geſienſt,
En treckt my neffens haer, en bied my alle dienſt,

En ſocht ſoo middel en looſe gelegentheden
Om my te vragen uyt met d'een en d'ander reden.
In 't kort ſoo vraeght ſy mijn met een dubbelen geeſt:
Uw ouders, Frederick, zijn die lang doot geweeſt?
Ick noemden haer den tijdt, helaes! van haer verſcheyden.
Voort vraeght ſy nae mijn goedt, en meer omſtandigheyden;
Hoe, waer mijn Vaders huys geſtaen had in den Haegh,
Iae duyſent dingen meer; in 't leſt doet ſy een vraegh
Of ick geen Zuſter, die noch jong zijnd', had verlooren
In den troubel? en of aen haer niet was gebooren
Waer aen datmenſe mocht bekennen? en mitsdien
Of ickſe kennen ſou, als ickſe quam te ſien?
Waerom ſoo vraeght ſy dit? hier ſtaet my op te letten;
Miſſchien of dit de pry met valſcheyt uyt gaet ſetten,
Om my te maecken diets dat ſy mijn Zuſter is,
Die iewers is vervoert van eenige Lichtmis;
Doch ſoo mijn Zuſter leeft door wonderlijck bewaren,
Zoo is ſy oudt ontrent haer ſes of achtien jaren.
Moyael is wel ſoo oudt, of minder niet als ick,
Oock ken ick haer voorſtel wel dooden ſchriftelick:
Sy heeft my weêr ontboôn, dies ben ick onverduldigh;
Ick ſweer 't, de derdemael blijf ick de reys haer ſchuldigh.
Hou ſick houw! *Ang.* Wien is daer? *Fred.* De geen die ghy ontbiet.
Ang. Mijn Iofvrouw is niet t'huys. *Fred.* Ia wel, docht ick het niet.
Of hebdy t'ſaem bedocht om my eens te bedriegen?
Ang. Ay lieve komt in huys! en hoort eens ſonder liegen:
Moyael die bid u, dat het u gelieft, mijn Heer,
Te komen morgen eens, om harent wil, hier weêr.
Fred. 'k Heb anders wat te doen. *Ang.* Ay wilt toch ſoo lang blijven
Tot dat ſy weder komt. *Fred.* Ick moet mijn handel drijven,
Dus haeltſe, of ick gae. *Ang.* Blijft doch, ick bidder om.
Fred. Ick wil een ſchellem zijn, ſoo 'k wacht of weder kom.
Ang. Meendy 't waerachtigh, Heer, ick ſal u ſtracks doen leyden
Ter plaetſe daer ſy is. *Fred.* Laet my niet langer beyden.
Ang. Klaertje Klonters, laet ſtaen de ſchoot'len die ghy waſt,
Brengt deſe Fijnman daer ons Iufvrouw is te gaſt. *binnen.*

Reynier een Iongeling.

NU giſt're middagh ſoo wy gingen op den Dam,
Daer d'een en d'ander Lanſt vaſt by de Borſten quam;
Zoo maeckten wy een ring gelijck de Portegijſen,
Den een die begon dit, en d'ander dat te prijſen:

Wat

Wat, seyde Lichthart, 't is hier lang enoch eſtaen,
Goemannen, ay wat raet, waer ſelle wy toch gaen?
Kom gaen wy op de Hal en ſien de Geeſten ſpelen;
Maer Packebier die ſey, ick mach geen ſchempen veelen,
'k Ben liever in de kroegh by een excellente Trijn,
Ick mach ſoo lang oock by geen Redenrijckers zijn;
Want dit volckje wil ſteets met alle menſchen gecken,
En ſy kunnen, als d'aep, haer afterſt' niet bedecken;
Sy ſeggen op haer les, ſoo ſtemmigh en ſoo ſtijf,
Als waer gevoert, gevult, met klaphout al haer lijf:
Waren 't de Engelſche, of andere Uytlandſche,
Die men hoort ſingen, en ſoo luſtighlijck ſiet danſche
Dat ſy ſuyſebollen en draeyen als een tol;
Sy ſpreecken 't uyt haer geeſt, dees leeren 't uyt een rol:
't Iſſer weêr nae (ſeyd ick) als 't is, ſey Eelhart ſchrander,
Dat verſchil is te groot beſietmen 't een by 't ander;
D'Uytheemſche die zijn wuft, dees raden tot het goedt,
En ſtraffen alle quaet bedecktelijck en ſoet.
't Was mooy, ſey ſchalcke Ian, dat ſy lieten haer gekibbel,
Maer 't is t'elckens weêr an met een hibbel en dribbel:
Noch leeren ſy de luy te laten nijdt en twiſt,
En 't is een volck dat ſelfs ſtaegh buyten de pot piſt.
Wat ſchaet dat, ſeyden ick, of ſy ſomwijls wat twiſten,
Dat doen wel fijnder liên, al zijn 't geen Kameriſten.
Doen ſprack daer op Klaes Kluft, ick ben dees praet al wars,
Mesjeurs wat nieuws, daer zijn nu oeſters kars en vars,
En nuwe Rijnſchewijn, gins op de Handtbooghs-Doelen,
Komt gaenwe, ſeyd' hy, en laet ons dit eens doorſpoelen;
Wy amelden 't al: maer Piet Recht-uyt wouw nae de kerck,
Ick doe oock goet, ſey 'k, als ick in 's Lands mid'len werck:
Want waer ſouwen de Waerden, Pachters, en Penningmeeſters
  't gelt halen,
Daer de Staten de ſteden meê verſien, en de ſoldaten meê be-
  talen?
Wat ſinje een nuw man ſey Melicker, die wou nae de Vrijſters.
Wel ſeyd ick binje mal, al deſe Amſterdamſche Aſſevijſters,
Die een heele uytſtrengen dagh gaen loopen by de Meyt,
Gelijck als men van Dirrick-door tot een geggetje ſeyt,
Die niet troeven en kon, maer dat hy eerſt lierde,, dat
By Lijsje met een oor, dan 't koſten hem wel een half vierde,, vat
Rabbauwen, met een Beniſte koek, en dardalf pont karſtengen;
Wat noch prijs ick mijn ſelfs, ick weetmen tijdt beter door te
  brengen

Met

Met een pasdijsje, een trocentje, een tiktackje, en een verkeertje,
Wat seghje daer of eelen geest? keun jy 't niet, hoort hier, ick
ieertje;
Waerachtigh ick segh eer ik de Meyt wou loopen nae haer gat,
Ick wou liever dat sy de Françoysen of sint Velten hadt:
Komt gaet met ons en drinckt een kannewijns, of anders, wat
sel 'cker
Meer of seggen, als Melckert is een rechte Meydemelcker;
Loopt schijten met de Meysjes, ick ry liever te paert,
Een Cingeltjen eens om, dat is toch de moeyten waert:
Ick wou liever een Roosenobel verrosesolissen en vertabacken,
Eer ick by dat gescheurde goedt sou praten alderleye quacken;
Of ick gae soo lief in een Kaetsbaen en hael een warm lijf,
Dat komt soo naeu niet, al verspeul ik hondert gulden vier vijf.
Wilje meê soo gaet meê (seydese) wy sellen om 't gelagh maer
speulen,
Wy willen hier niet langer gaen als een paert in een rosmeulen,
En blijven hier in 't oogh van het graeuw, of dit gespuys.
Doen seydese: Writsaert ghy bent op de Doelen een kijnt ten
Wilt soo veel doen en gaender heen, en seggen: (huys,
Dat sy voor ons sessen drie kapoenen en vijf snippen an leggen,
Met een deel vincken, en lijsters, met een delicate bouwt,
En segt Heereman en Ariaentje, dat sy ons de beste kamer houdt:
Siet, Writsaert, wy maecken u Heer enne Vooght van morgen
avent, (avent,
Maeckt 'et so bont als ghy wilt, 't is toch alle daeg gien Vastel-
Schaft louter vol op, voor een Prins, het moet 'er nu op staen,
Al souwen wy te nacht de klapmuts en de botter op een rooster
braên; (ken,
Wel Writsaert nam 't an, dat hy dit tegen nu t'avent sou beschic-
En nu wy daer komen en isser te bancken noch te bicken:
Wy keecken op menkaer, want wat souwen wy toch doen?
Wy wisten niet wat wy souden dencken of vermoên:
Dan ick denck dat hy van sijn Lagenoots heeft vernomen,
Datter weêr een nieuwt haertje of swaentjen is gekomen,
Iewers in een kufje, daer hy hem by vergeet; (weet:
Daer is niet een kamer-katje, niet een stijfstertje dat hy niet en
Want hy het de Besteetsters, en Rofsters, en Koppelsters op sijn
handt,
So datter niet een nuw snofje komt van Oosten, of van Brabant,
Of hy heeft 'er sijn kourandt of, hoe wels' 'et niet luyt roepen;
't Is een goet schick van een knecht, 't is jammer dat hy so loopt
Ten is geen wonder al is hy jong dat hy alreê brilt; (snoepen:
Want

Want van sijn vijfthien of sesthien jaer so raekten hy op 't wilt,
Door sijn bierdragers, waeghdragers, korendragers daer hy me
uyt reê,
Die lierden hem alle schelmery als hy slechts de witten uyt deê,
En speulden 't heerschip. Hoe souwen veel koopluy heur goet
niet mind'ren
Diens sonen soo diep gaen, en teeren aers noch aers als Grave
kind'ren; (set,
Die 't achten veur een treusneus dat men duysent kroonen op
En soo komt dat 'er menig haer goetjen en heur koeck op het.
Nu, mijn Spitsbroêrs die hebben de last geleyt op mijn
Om Writsaert te vinden, ick vind oock waer ick hem vijn.
Gort vond ick hem nu t'huys, ick soud hem loos uythalen.

VVritsaert uyt.

Wat sie ick ginder? wel wie komt daer van Moyalen?
Is hy 't? neen hy. 't Is hy! wat sou hy? hy is 't! ick geloost;
Hy moet de Vastel-avont wel dapper hebben in sijn hooft,
Of 't moet een wedtspul zijn, dat hy heeft wille winnen,
Of soud hy 't doen uyt liefd' tot lust van sijn vriendinne?
't Is wel een geck'lijck kleedt, de karel is wel nar;
Had hy 'er twee tot hem soo mocht hy singen met de star:
Hier kamen wy Herren mit onse steeren,
Er must ons ein gute gabe vereeren,
Der jungste Keuningh is wolle bekant,
Das isser de Keuning aus Greeckenlandt.
Maer is hy 't seecker al? ick soudme licht ontgeven;
't Gelijckt hem an sijn gang, hy isset al sijn leven.
Iae wel het is te mal, de geck is seecker sot,
Hier schort niet dan een blaes, of soo een rommelpot,
Om voor de luy 'er deur te rasen en te singen;
De neskedeuntjes met de kinderlijcke dingen,
Als, geeft my een panckkoeck uyt de pan, ho man ho,
De Vastelavont die komt an, soo mijn Heer alsoo.
Ick wil hier eens gaen staen en luysteren te degen,
Wat tot dees dwaesheyt mach den jongeling bewegen.
VVrit. Ach! is hier iemant oock? neen, hier is niemant niet,
Die mijn vervolght of hoort, of niemant die men siet:
En sal ick niemant dan mijn vreughden eens ontdecken?
Och! of hier iemant waer, die ick dit mocht vertrecken.
O mijn! nu is 't de tijdt, dat ick de wreede doot
Sou nemen wel in danck, op dat mijn blijdtschap groot,
Door ramp noch ongeval, schielijcken komt te sterven,

Oock mach ick opter aerd geen grooter vreught verwerven.
Maer waerom komt hier nu niet nae mijn wil en wensch
Eenigh verneemkleetje, noch geen nieuwsgierigh mensch?
Die mijn het hooft wat breeckt, met lastigh uit te vragen;
O Writsaert wat is dit? wat sotheyt doet u dragen
Dit malle mommepack? hoe koomdy doch soo bruyn?
Wel hoe grimlachje dus? wat hebdy voor fortuyn,
Dat ghy u dus verheught? hoe statet lijf soo rustigh?
Hoe zydy doch soo blijdt, soo sorgeloos, soo lustigh?
Waer hebdy doch gehaelt dit grillige gewaet?
Waer komdy doch van daen? of waer is 't dat ghy gaet?
Hoe staet 'et hooft soo los? zydy wel by u sinnen?
Wat rasery is dit die u dit doet beginnen?
Reyn. Ick sal eens by hem gaen, en spreeken hem eens toe,
Mogelijck of ick hem daer vrientschap mede doe.
Wel Writsaert! wel hoe nu? van waer dees sotte dingen?
Wat malligheyt is dit? ghy slacht de hockelingen;
Ghy hippelt, ghy drabbelt, ghy raest, ghy springt, ghy baert,
Al eveleens of gy niet gaer gebacken waert.
Wie heeft u dus geswart? laet ghy u dus besmeeren?
Hoe raeckt ghy Eelleman aen dit fatsoen van kleeren?
Wel dusken loodschen doeck om 't hooft, mach dit bestaen?
Meen jy dit nuwetje te brengen op de baen?
Dit volck is soo mal niet, sy houwen wat 'er dracht, , is,
Quamje te Delft, of yewers daer de pracht, , is,
Ghy kreeght een dicke duyt ten minsten voort fatsoen,
't Zijn apen van menschen die alle ding nae doen.
Hoe bendy dus verblijdt? u hooft gaet als een meulen;
Sinje met de kop equelt? loopense wat speulen?
Hoe siedy my dus an, wat isser, is 't geen deegh?
Wel hoe, hoe swijghje dus? maer toch, bent ghy al sneegh?
Of waerom hebdy doch dees dwaesheyt voorgenomen?
VVrits. O doot! Reynier, ghy mocht u leven soo niet komen,
Dat ick u liever sach als tegenwoordigh nu.
Reyn. Ay verteltme doch wat, Writsaert, dat bid ick u!
VVrit. Hoort hier, ik ken mijn vreught noch houwen, noch beleg-
Maer 't geen dat ickje segh dat moet gy niet weer seggen. (gen;
Reyn. O neen! eer ick 'et docht, ick deed 't liever! vertel.
VVrit. Mijn Broeder heeft een Boel, Reynier, kend gyse wel?
Reyn. Iae ick! ghy meent Moyael, alias de Spaensche Iosser.
VVrit. Recht soo, de bysit van de kakelbonte Dosser.
Dees werd huymorgen vroo een overschoone maeght
Gesonden, maer waerom en heb ick niet gevraeght.

Reynier,

Reynier, hoe ſal ick toch ten eynde toe volloven,
Die doch in ſchoonheyt gaet de ſchoonſte verr' te boven.
Ghy weet, o Reynier! wel, dat ick ('t welck ick beken)
Al vry wat nau geſet en kies op Snollen ben:
Daerom ſoo mooghdy mijn volkomelijck vertrouwen,
Dat ick wel oord'len kan wat ſchoon is in de Vrouwen.
Reyn. Wis. *VVritſ.* 't Moet oock al wat zijn dat mijn ſchier ſat gemoet,
Nae ſulcken nieuwen ſmaeck dus watertanden doet.
Iae wel, ick ſeghje dat, ten is niet uyt te ſpreecken,
Hoe my de ſoete Min het herte heeft ontſteecken.
Reyn. Is het waer? *VVritſ.* Iae 't is ſoo. Dat ghyſe eensjes ſaeght,
Ghy ſoud ſeggen, dat ſy de kroon van ſchoonheyt draeght.
Wat is het doch van nood veel woorden hier te maecken,
Mijn Broeder Ritſaert heeft om ſijn Boels jonſt te ſchaecken
Een pickſwarte Moorin op haer verſoeck gekocht,
Doch eer dat deſe is tot haren huys gebrocht,
Ontmoet my by geval Koenraet, die deſe Swarte
Ging brengen aen Moyael, ick klaeghde hem van harte
Wat dat my was ontmoet, ick ſach hem nechtig an,
En met mijn deerlijck ſien beweeghden ick de man
Tot mijn behulpſaemheyt, maer meeſt ick hem verblinden
Met hoop van loon en lof: ſtracks wiſt hy my te vinden
Een ſonderlingen vondt, hoe dat ick ſonder gelt
Sou krijgen mijnen luſt; ick heb 't in 't werck geſtelt.
Reyn. Wel hoe doch? *VVritſ.* Luyſtert toe en let wel op mijn reden:
Wy gingen deſe Slaef ontblooten en ontkleeden
Haer bovenſte gewaet van fijn Sineeſche zy,
Dit ſchickt hy my aen 't lijf, en maeckt een Swart van my,
En brocht my in 't bourdeel. *Reyn.* Wat wilt ghy my aenpraten,
Waer liet ghy de Moris? *VVritſ.* Die heb ick t'huys gelaten.
Reyn. Wel waer toe deed' ghy dit? *VVritſ.* Wel dat is oock een vraegh
Die u niet wel en voeght: om dat ick alle daegh
Haer ſpreecken ſou en ſien, en doen voorts mijnen wille
Met deſe ſchoone Maeght. *Reyn.* Ay Writſaert ſwijgt doch ſtille,
En paeyt een ander met die nuwe beuſeling;
Ghy ſoud ſoo mal niet zijn om ſulcken ſlechten ding.
VVritſ. Is dat ſoo kleenen ſaeck, en van geen meer belange?
Men ſchonck my aen Moyael, nae ſy mijn heeft ontfangen
Brocht ſy my vrolijck t'huys, en voorts in 't kort geſeyt,
Daer heeft ſy mijn de Maeght te hoeden op geleyt.
Reyn. U? *VVritſ.* Ia mijn. *Reyn.* Wat een praet? om dat ſy niet ſou dolen

Heeft ſy het arme Schaep de Wollif ſelfs bevolen.

VVrit. Sy beval my wel ſcherp dat ick noch man noch vrouw,
Hy waer oock wie hy waer, by haer inlaten ſouw;
En dat ick gantſch alleen, alleen ſou by haer blijven
In 't veerſt vertreck van 't huys. Dit ging ſy my voorſchrijven,
Ick knickte met mijn hooft, ootmoedig van gelaet,
Dat ick te vreden was te volgen haren raet.

Rey. Arme ſchellem! *VVrie.* Sy ſey, ick gae te noen uyt eten:
Ick was ſtilſwijgens blijdt, dat meugdy vry wel weten.
Sy gaet en brengt my met het jonge Meysje teer
In een gecierde ſael behangen met goud leer;
Hier ſtont een ledekant, en daer veel naeckte beelden,
Gints hing een ſchildery van 't vrolijck hof van weelden.
En ſiet, Moyael die brengt dit Maegdeken an 't bedt,
Want 't ſcheen of haer voor 't hert yet ſonders had gelet,
En voort ſoo ging ſy uyt, en liet aldaer ons beyden
Wel verre van de liên, en van de ſtraet geſcheyden,
Sy ſtreefde nae haer Pol ten noenmael oft bancket;
Maer ſy had nauwelijcks haer voet voor deur geſet,
Of 't Meysjen heeft 't geſicht dickwils om hoogh geſlagen
Op een Taef'reel, waer in dat Mars en Venus lagen
Gevangen van Vulcaen. Beſyen van de ſchouw
Hing de verkrachting van de ſchoon Romeynſche Vrouw,
Dit ſach ick vyerig aen: want aenſien doet gedencken,
Het welck mijn opſet niet in 't minſte dede ſlencken:
Wel docht ick in mijn ſelfs, doen dit de groote goôn,
Soo is 't immers geen ſond. Speelt dit een Konings ſoon,
Die ons in alle deugd behoorde voor te wand'len,
Soo ſal mijn misbruyck licht geacht zijn by verſtand'len,
Dat hem een Koopmans kint in ſulcken ſtuck ontgaet;
Hoe grooter de perſoon, hoe ſwaerder de miſdaet:
Hoewel men aen een Prins de ſaecken wel toelaten,
Daer hy om bitter ſtraft ſijn eygen Onderſaten.
Nochtans der Vorſten breuck dien arregert veel meer
Al het gemeene volck, dat garen volgt ſijn Heer
In looſe boevery: als oft de Edellingen,
Oft Burgers kleyn van ſtaet het ſelve ding begingen,
Dies wert hy vaeck gedoot met alle ſijn Geſlacht,
Daer een boetſchuldig man alleen wert omgebracht.
Sextus verkracht uyt haet een ſuyvere Heldinne.
En ick ſchoffier een Maegt uyt krachte van de minne:
Dewijle dat ick raed met al mijn ſinnen hiel,
De Maegt in ſlaep, en ick in een bekoring viel;

Ick

Ick rees, ick ging, ick sach, sy lach en was beschoten,
Ick keeck eens rondt en om, en heb de deur gesloten,
Gegrendelt en gehaeckt op 't aldervaste toe.
Rey. Wel wat beduyde dat? *VVrit.* Ick ging nae 't bed. *Rey.* En
doe?
VVrit. En doe heb ick mijn wil onwilligh noch gekregen.
Rey. Hoe dorstje dat bestaen? *VVrit.* Het quam soo schoon gelegen
Ick mocht 'et niet verby; want wie de oorsaeck siet,
En niet stracks toe en tast, sy schielijck snel ontvliet;
Of die tijdt heeft nae wensch, en achteloos laet glyen,
Die en gebeurtse, noch verkrijghtse t'geenen tyen.
Rey. Ghy hebt 'et wel beschickt, waer sullen de gesellen
Nu t'avond bancken? he! *VVrit.* Dat sal ick wel bestellen,
Dat alle dingen zijn ten achten noch gereedt:
Komt gaenwe, dat ick mach verwisselen dit kleedt.
Maer waer sal ick toch gaen? ick heb mijn raedt verlooren.
Koom ick tot ons in huys, mijn Vader soud hem stooren:
En hoort mijn Broeder van de loose guytery,
Hy moortmen! *Rey.* Komt t'onsent, dat is hier dichte by.
VVrit. Ghy seght wel, nu treet an, soo mach ick van gewaden
Verand'ren, en ick sal my voorts met u beraden,
Hoe ick in dese saeck sal leven. *Rey.* Wel dat 's gang:
O seecker, onse maets die wachten al te lang. *Binnen.*

VIERDE BEDRYF.

Klaertje Klonters de Dienst-maeght.

MAer wat een vent is dat? de karel siet soo fel,
Ick vrees dat dit Bancket niet wel afloopen sel,
Want Hopman Roemert is gesteurt maer al te dapper!
Die seyt vast binnens monts, gans lijden noch, ick kapp 'er
En hack 'er licht'lijck op. O bloet! hy wiert soo gram
Met dat daer Frederick de Magets Broeder quam
By men Vrouw, hy gaf haer een gesicht, die de negen
Een dootslagh souden doen, en voort heeft hy geswegen,
En broeden eenen wraeck met morren in sijn bloedt,
En luypten als een fiel bedeckt onder sijn hoedt,
Op 't wesen en gelaet dat Frederick mocht houwen,
En dan weer diefsgewijs nae d'oogen van de Vrouwen.
Mijn Vrouw die nooden hem wel vriendelijck, dat hy
An tafel komen soud, en sitten mee wat by;
Hy weygerden 't wel sterck met schreupeloose grillen.
Den Hopman sprack in 't lest (doch om Moyalen willen)

Hier hy ghy Slockerhals! durfje niet? doet'et vry,
En komt hier by den back en hebt soo goet als wy.
Hy sprack met geen gemoet, maer met jaloursche sinnen,
En veynsden sich vol jonst, en vloeckten hem van binnen,
Van binnen in sijn hert. Voorders scheen 't dat mijn Vrouw
Den Ionghman Frederick iet sonders seggen wouw
Van sijn Suster Katrijn: sy wees hem swijgt, met wencken;
Den Hopman sach 't, dit steef sijn vorig' achterdencken:
Dies borst hy toornigh uyt nae Kackerlacks vermaen;
Stracks trock hy an de schel, en wou datmen soud gaen
In aller yl geswind, om Trijntje daer te bringen;
Want hy belust was haer een deuntje te doen singen.
Dit heeft mijn Vrouw terstont wel tegen lang gestaen,
En sprack: O Roemert! dit en dient toch niet gedaen,
Dat men de zeed'ge Maeght op vrolijcke maeltyen
Sou roepen, dat en mach haer kuysheyt doch niet lyen:
Sy schuwt de dertelheyt; ghy weet wel dat de wijn
Niet matighs in hem heeft, en hoe de mannen zijn.
Hy brulden als een stier, en voer voorts uyt met kijven,
En sy en sweegh niet stil; ick dorst niet langer blijven:
Doch eer dat ick verliep, heeft my Moyael dit gout
Van acht'ren, met een treck, heym'lijck in d'hant gedouwt,
Dat ick t'huys brengen sou. Sy sal hem oock ontsluypen,
Indiense kan, sy vreest dat op haer kap sal druypen. *Bin.*

Ritsaert komende weer van Sloten.

SOo ick na Slooten ging, door mijn bekommertheên
Soo misten ick de wegh, en liep nae Amsterveen,
Ick volghden 't wagenspoor, mijn sinnen onbescheyden
Selfs sporeloos en wuft mijn domme Ziel verleyden:
Ick ging in mijn gemoet en stapelde met kracht
Veelderley schocken van gedachten op gedacht,
Ter herten trocken uyt de klachten droef met hoopen,
Dies my een bronne is van tranen afgeloopen;
Ick sprack mijn selven aen, hier ben ick, waer is sy?
Ach lacy! in de Stadt, en Roemert isser by,
En ick gae hier alleen mijn suchten wijt verspreyden,
Verselschapt van mijn sorgh, en sware swarigheyden,
Ick sackten in mijn leedt, en welden in mijn smert,
Het aldersswaerst, helaes! dat viel my op het hert:
Ick siste mijn gepeyns, het kaf daer uyt gewannen,
Wat bleef'er in mijn breyn? maer, Ritsaert is gebannen;
De troetelinge van den Hopman haer verleyt,

En de verkeerde ſin van haer lichtveerdigheyt:
Ick ſtampten met mijn voet, mijn oogen opgeſlagen
Ten hemel! en ick ſtaer; een Rotterdamſche wagen
Met rinckelend' geraes, en krakende gekras
Verſchoot my, en ick ſagh dat ick by 't Loopvelt was;
Daer ſcheld ick en verfoey flucx mijn onachtſaemheden,
En heb voorts met een ſprong de wegh te rugh getreden,
Tot dat ick wel beſweet by 't Overtoomtje kom,
Dat over, en ick ſla de Leydſche Schinckel om,
Voort tel ick al mijn ſchreên tot dat ick koom te Sloten,
Daer mijn getal is uyt, en dit in 't hooft geſchooten:
Ach ick ellendige! ſal ick twee dagen hier
Verſlijten gantſch alleen? of wil ick gaen te bier
By onbevoelijck volck, van onbevallijcke boeren?
Mijn ſteeckt de walligh van het leven datſe voeren.
Nu ick magh wederom gaen wand'len na de ſtadt,
Neen dat is niet met al: waerom niet, wat ſchaed dat?
Is 't dat mijn lichaem haer niet daed'lijck magh anraken,
Ick ſal met mijn geſicht ten minſten haer genaken:
En waerlijck het geſicht in ſaken vande Min
Is al een treflijck ding! met dat my dit viel in,
Beſloot ick ſoo terſtont my nae de ſtadt te ſpoeden
Gelijck ghy ſiet. Wat 's dit? dit geeft my quaet vermoeden,
Dat Angeniet dus ſnel, dus beſigh en verbaeſt
De vlucht neemt uyt haer huys, met ſulcken grooten haeſt.

Angeniet. Ritſaert. Klaertje.

Ang. WAer ſal ik die rabbaut, dien ſchellem doch verſchalcken?
Maer zijnder ſulke guyts oock onder de ſchijtvalcken?
Nu ſie ick dat damaſt, fluweel noch ſchoon ſatijn,
De lieden niet maeckt vroom, als 't ſnoode guyten zijn.
Hoe heeft hy 't durven doen, een knapelijn te ſenden
In Vrouwelijck geweyt, om 't Meysje ſoo te ſchenden?
O ſchantvleck, o bedrogh! o gruwel boos en fel!
Afgrijſelijcke daet! paſt dit een jonggeſel
Als u! of uws gelijck, al waermen ſou op bouwen
Een kerck? men mach voortaen noch man noch menſch vertrouwen.
Ritſ. Helaes! wat wil dit zijn? *Ang.* Had hy noch maer gebluſt
Sijn moetwillige wil, en eervergeten luſt:
Maer wat; hy heeft daer toe de Magets kleet geſchonden,
Geſletert en geſcheurt, en om ſijn hant gewonden
De tuyten van haer hooft, en trockſe by den haer

Langs d'overharde vloer, en lietse leggen daer.
Rits. Och! *Ang.* Och had ik hem hier! ik sou't hem so uitdrogen,
En krabben hem sijn licht met nagels uit sijn oogen!
Rits. Waerachtigh ick geloof, en ick denck anders niet
Of daer moet vry wat vreemts tot harent zijn geschiet,
Vermits dat sy dus baert: wel wat doet u dus klagen?
Ang. Schaemdy u Ritsaert niet? maer durfdy dat noch vragen?
Ghy booswicht als ghy bent, wegh gaet van hier al stil,
Ghy en 't Moortje zijt waert dat ick niet seggen wil.
Rits. Waerom? wat isser gaens? *Ang.* Vraeght dat u ouwe schoenen,
Men hoort u alle bey te ruynen en kapoenen.
Rits. Waer over? en om wat? *Ang.* Ick spuw van spijt mijn gal
Om u bedriegery. *Rits.* Hoe is't hier, sinje mal?
Ang. Neen dat en schort mijn niet. *Rits.* Gy doet 'et mijn gelooven
Door dese sotte praet. *Ang.* De Maeght haer eer te rooven
Met openbaer gewelt? *Rits.* Ghy bent werentigh sot!
Wat pratery is dit? *Ang.* Men hoort hem op 't schavot
Te vierendeelen! *Rits.* O Angnietje ghy bint droncken,
Hebt ghy te gast geweest? *Ang.* 'k Ben seker niet beschoncken,
Maer 't hooft is opter loop. *Rits.* Bedaert u als een meyt!
En slaept 'et moytjes uyt. *Ang.* Wat foey u listigheyt!
Dat ghy ons voor een vrouw alsoo een man gaet stuuren.
Rits. Gaet en benochtert u, wat schaemt u voor de buuren;
't Is wonder dat de wijn de menschen soo verdwaest.
Ang. Ick ben niet droncken, soo! *Rits.* Mijn lieve kint ghy raest.
Ang. In waerheyt ick en doe. *Rits.* Hoe is dit toegekomen?
Ang. Om dat u Swartin heeft dat Meysjes eer benomen.
Rits. Kindt mijdt u voor den dranck, wat doe g'er mee in 't lijf?
't Staet leelijck voor een man, noch leelijcker een wijf.
Ang. 'k Heb geen noot van den dronck, ik mach 'er oock niet tengen,
Ick drinck maer matelijck, en dat maer tot verheugen.
Och had ick oyt gedacht dat ghy soo valsch soud zijn?
Maer Ritsaert sydy oock soo ongelijck u schijn?
Die u in 't aensicht siet en hoort u deftigh spreken,
Die valt 'et niet eens in, dat in u borst sou steken
Sulck een verraders hert, als ghy an ons betoont.
't Is wreetheyt dat ghy niet d'onschuldige verschoont,
Of u mijn vrou onlangs alsoo ter leure stelden,
Moet dat d'onnoosel Maeght soo jammerlijck ontgelden?
Rits. Ghy raeskalt, wel hoe nu? ick kan u niet verstaen:
Waer van beticht ghy my? of wien heb ick misdaen?
Ang. Vergroot de sonde niet met u ontijdigh liegen,

Men

Men ſou de wijſte menſch ter weerelt ſoo bedriegen:
Ghy ſchenckt ons een Moris, men had geen achterdacht,
Of ſullicks als ghy ſpraeckt ſoo was ons voortgebracht.
Maer ſoo wy nu bevroên en klaerelijck bemercken,
Soo is 't een man geweeſt, aen ſijn ſchellemſche wercken.
Ritſ. Ghy lieght 'et ſtuckevleys; want ick weet ſeecker, dat
De Schipper heeft met heur een kindt of twee gehadt.
Ang. Hoe 't is of niet en is, het werrick ſal ons ſcheyen;
Watmen de Dochter vraeght, ſy antwoort ſlechts met ſchreyen:
De ſchaemt ſit op haer tong, die 't ſpreecken haer verbiet.
De ſchant die knaeght haer hert en kluyſtſe met verdriet.
Ick ſorgh de Deerne ſal dit al te ſeer inbinden,
En deſe Vrouw of Man is nergens niet te vinden;
Dit doet my vreeſen noch dat daer en boven hy
In 't vluchten heeft gepleeght eenige dievery.
Ick heb een groote pleyt ter vyerſchaer van mijn ſinnen:
Want is 't een vrouw geweeſt, hoe ſou ſy dat beginnen?
't Is tegen de natuur: is 't een Man van een Swart?
De vrees die ſou de luſt hem dryven uyt het hart.
Ick weet niet hoe ick ſtae, ſoo dut ick om dees ſchennis.
Ritſ. Waer ſal ſy loopen doch? ſy heeft hier gantſch geen kennis,
Ten waer ſy by geval nu weer tot onſent was.
Ang. Ay ſiet 'et eens, ick bids. *Ritſ.* Ick ſal ſeecker ſoo ras
Als 't my maer moog'lijck is. *Ein.*
Cla. Wat dunckt u mijn vriendinne?
Wat ſullen wy beſtaen? wat raet is doch hier inne?
Ick hebbe noyt gehoort ſoo ſchandelijcke daet,
Die het verhalen ſelf voor ons niet toe en laet.
Ang. My was wel eer geſeyt (in ick recht heb onthouwen)
Dat die Moorianen zijn genegen ſeer tot vrouwen.
Maer oft haer hert en ſin wel tochtigh daer toe track,
De angſt voor doodt of ſtraf haer gayle luſt wel brack.
My quam het minſte quaet niet eens in mijn gedachten.
Cla. Angnietje wel wie ſou eens dencken om verkrachten!
Ang. Iae had ick dat gedocht ick had hem wel geſet,
Daer hy ſijn ziel, noch Maeght ſou hebben ſoo beſmet.

Ritſaert. Negra. Angeniet. Klaertje.

Ritſ. KOmt uit ghy lelick panckt! hoe lang ſuldy vertoeven?
Komt voort ghy bavyaen, de droes moet u bedroeven.
Neg. Och Heere! genaed, och!
Ritſ. Swijght, ſwijght, dat is te vroegh,
Als u de Beul wat giſpt dan is 't noch tijdts genoegh.

Wat beduyt dit? seght teef, dat ghy durft wederkeeren?
Wat wil dit, dat ghy u verandert dus van kleeren?
Angenietje, had ick een weynigh maer gebeydt,
Sy waer ons wis ontsnapt, haer vlucht was al bereydt.
Ang. Och hebt ghy daer die gast? *Rits.* Ick hebse al gevonden.
Cla. Och dat is wel gedaen! *Ang.* Is hy al vast gebonden?
Cla. Waer is hy? *Rits.* Dat's een vraegh! hier heb ick heur, o die!
Ang. Ay Ritsaert wijckt wat op, op dat ick hem besie
Te degen in 't gesicht. *Rits.* Wel Angeniet komt hender,
Besiet en oordeelt selfs, is dit de Vrouweschender
Die t'uwent is gebracht? *Ang.* Wou jy ons soo ontvliên?
Hoe nu? ick heb dees mensch mijn dagen noyt gesien!
Rits. Hebdy hem noyt gesien? *Ang.* O neen! het was een ander.
Rits. Ick hebber anders geen. *Ang.* 't Gelijckt niet by malkander,
Wat dit is maer een fayl, d'aer was van stal, van staet,
Heel fier, heel fris, heel fraey, en eerlick van gelaet,
Gantsch voeghlijck van bestuur, en zedigh van manieren.
Rits. Dat dunckt u, en misschien dees kleeren hem ontcieren,
Want gist'ren had hy aen een schoon Oost-Indisch kleet,
Geschildert met een kunst die 'k selver niet en weet,
Want hoemen 't rolt en vouwt 't sal barsten noch verslenschen,
Veel Indianen zijn kunstige kloecke menschen:
Voorts wat het kleet aengaet, dat verciert vaeck de man,
Of het ontciert, nae 't is den genen die 't heeft an:
En waer sy weer gepronckt, sy sou u licht bevallen.
Ang. Maer Ritsaert wat een klap? 't gelijckt hem niet met allen,
Ghy maeckt men dat niet diets, daerom soo swijght vry stil,
Want tusschen dees en die, is toch te groot verschil:
Want d'ander die was in 't hartje van sijne Iaren,
Wiens neus, wiens wang en kin, al eeven kaluw waren:
Het lijf stont hem soo quicx, hy hadt soo soeten lach,
Ick worde selfs schier groen als ick sijn oogen sagh,
Die hy wel vriendelijck verroeren kon en reppen,
Dat gy sijn aensicht saeght gy soud 'er lust uit scheppen.
Wat, desen die is lomp, maniereloos en grof,
En slaperigh, en luy, en kreupel, out en of,
Wiens beck en neus is plat, en van wiens dicke lippen
Men eenen afval sou met een scherp schaertje knippen:
Haer oogen die zijn groot, en 't wit is seeltigh geel,
Dat glinstert als een kat by nacht, 't vel is ten deel
Appelgraeuw, en het hayr is grijs gelijck een wesel.
Rits. Wel hey, wat spul is dit? meen jy dat ick een esel
Of sulcken grooten geck, of sulcken bottert ben,

Die

Die niet weet wat hy doet? noch dat ick niet en ken
Wien dat ick heb gekocht en t'uwent heb gefonden,
Ick sal 't u uyt haer mont, nu selven doen oirkonden;
Komt hier, segh ick, komt hier, heb ick u niet gekocht?
Neg. Och ja mijn Heer. *Ang.* 'k Wou ick heur oock wat vragen mocht.
Rits. Wel vraegt heur wat ghy wilt. *Ang.* Sydy van desen dage
Tot onsent oock geweest? Neen seyt sy op mijn vrage:
Ick wist voorseker wel, dat dees het niet en waer,
En d'ander is op 't hooghst achtien of twintigh jaer,
Die Koenraet t'onsent brocht. *Rits.* Komt hier na mijn begeeren:
Hoe quaemdy? en van wien soo kreeghdy dese kleeren?
Wel swijghdy nu ghy beest? en spreeckt ghy mijn niet aen,
Ghy monster van een mensch, of moet ick u wat slaen!
Neg. Writsaert quam. *Rits.* Wie mijn broêr?
Neg. Ia. *Rits.* Wanneer quam hy? *Neg.* Heden.
Rits. Hoe laet was 't? *Neg.* De klock tien.
Rits. Met wien? *Neg.* Koen wasser mede.
Rits. Hebdy mijn broêr gekent? *Neg.* Mijn leven niet.
Rits. Dat 's mis:
Hoe weet ghy meeraep dan, dattet mijn broeder is?
Neg. Koenraet gaf my dit kleet, die sey 't. *Rits.* 't Is ommekomen.
Neg. Hy ruylde pack om pack, en heeft 'et mijns genomen,
En gingen t'samen uyt. *Rits.* O menschen ick word dol!
Ang. Ben ick nu droncken, he? of heb ick mijn gat vol?
Nu sie jy immers wel, dat ick niet heb gelogen.
Och! 't is maer al te waer, het Meysje is bedrogen.
Rits. Wat swijght ghy malle meer? hoe komt dat ghy dus schreyt?
Gelooft ghy dan soo licht, wat dat dit vercken seyt?
Ang. Ick geloof dat ick sie, laes! aen de droeve dingen.
Rits. Komt hier noch nader, soo: wel, segt my nu geringe:
Mijn broeder Writsaert, hoort, trock die u 't kleetjen af?
Neg. Ia Heer, en dese vod hy my in mangel gaf,
En hy ging tot Moyael. *Rits.* En hy ging tot Moyalen
In u plaetse? *Neg.* Iae Heer. *Rits.* Dit doet mijn kennis dwalen.
Wat schelmery is dit? *Ang.* Ghy twijffelt immers niet,
Of dese vrouwekracht is van u broêr geschiet?
Rits. Hoe zydy doch soo sot, dat ghy noch meught gelooven
Dat dese Negra praet? ick kanse niet verdoven,
Ick weet nau hoe ick wil, hoort, loochent het nu al,
Dat ick in heur bysijn u hier afvragen sal.

Sal ick van desen dagh geen waerheyt werden vroeder?
Saeghdy u dagen oyt, of kendy wel mijn broeder?
Neg. Neen ick. *Rits.* Nu seyt sy neen, daer sy flus anders sey.
Ick sie watter of is, sy moet eens aen de pley,
Daer Meester Farel heur alsoo lange sal recken,
Tot hy de waerheyt haer wel uyt de mont sal trecken.
Neg. Ghy nijptmen, och houdt op, o mijn, ghy doet mijn sier!
Rits. Flucx in. *Neg.* O mijn, o mijn!
Rits. 'k Wist niet op wat manier
Dat ick 't ontkomen sou, dat eerelijckst sou toonen,
De saeck die is soo vuyl, ick kanse niet verschoonen.
Spot met u meester weer, als hy u wat gebiet:
Sit daer en koeckeloert, en pronckter dat ghy swiet.
Ang. Ick weet 'et Claertje soo waerelijck als wy leven,
Dat Coenraet Writsaert heeft dees snootheyt ingegeven.
Cla. Dat gaet vast, 't is geschiet. *Angen.* Dat 's over, 't heeft 'et al,
Ick wed dat ick 'et hem te pas weer brengen sal.
Maer wat dunckt u Claertje, hoe sal ick 't best aenleggen?
Cla. Waer in Angnietje? o van Trijntje wilje seggen:
Gelaet u, recht of ghy noch nergent of en weet,
Rept van 't bedrogh, noch van 't verkrachten niet en beet:
Soo blijft Moyael gerust en 't Meysje by haer eere.
Ang. 't Sal tot etter en bloedt dien Koenraet noch uyt sweeren!
Cla. Seght, die Moris is wegh. *Angen.* Wis, dat sal ick wel doen.
Cla. Siet daer is Frerijck weer, dat doet my nu vermoên
Dat onse Iofvrouw hier terstonden an sal wesen,
Want eer ick ging van daer, was daer een twist geresen
Tusschen den Hopman en mijn Vrouw. *Angen.* Gaet veget stof
Van 't staend Tresoor, en voort soo wascht u vaten of. *binnen.*

Frederick. Angeniet.

Fre. STae vast als een Man, soo: ik heb seecker wel stroobienen,
Ick tree sulcke kruystreên, wel hey! springe de stienen
Overeynd? hoe is 't hier soo doncker? of is 't mijn oogen schult dat ick dwael?
After in mijn kap, margen weerkomen, ja als 't is Moyael:
Wat een eerlijcke Iuffer, wat een dappere Ioncker!
Hoe nouw? dat 's dollemans praet, ick ben geen fraey dronker:
Daer sinder, niemes te na esproken, al beter in de stadt,
Die een vaen met een toogh drincken, en in een nacht een hallef (vat.
Ick sie 'r daer wel een diel, maer ick selse niet noemen,
Die voor een fraeyigheyt heur beestigh drincken beroemen:
Wat dunckje gemannen, dat 'et geen rustige basen zijn

Die

Die onder hun drien, op een ſitten, droncken twintigh kannen
wijn?
Ja ſeker ſulcke zijnder al,die't heur wel hartigh ſouden belgen ,
Dat ſy de Ooſterſche kop met geen Pomerſche ſleurip ſouwen
kunnen uytſwelgen ,
Dat is byget geen kinderwerck, het is een mannelijcke daet:
Wat ick hou noch veul van een man die hem op den dronck ver-
ſtaet , (verbluffen:
En ſtatigh daer by blijft , en hem niet en laet vergnyſen noch
Al ben ick maer een ſlecht burger , ick ſou noch voor geen
Haerlemer ſuffen :
Om d'eer van Amſterdam, daer ſou ick al vry wat om doen ,
Al ſou ick een watergalletje te veynſter uytwerpen,of mooytjes
in mijn ſchoen :
Neen ick gaf het noch geen kamp , dat hy mijn braveerden of
trotſten ,
Al ſou 't noch, ſie daer,een gelagh van vijf-en-twintigh guldens
koſten ,
Wat rijdt mijn dat gladde ſpeck, ick hou 't ſeker met de koeck ,
En als men 't ſeggen mocht , de koeck is 't ſpeck nou al ver te
kloeck ;
Al mienen 't de drogers dat ſy allienigh 't ventje bennen ,
Wy hebben hier oock noch volck die luſtigh drincken kennen :
Dat bleeck wel an dat uytgeleſen vaendel van den Dam ,
Dat met ſulcken grooten eer van 't trotſche Utrecht quam ,
Gelijck als onſe maets met groote ſmaeck vertellen :
Siet daerom wy, Swijgt Utert, voor onſe Doele ſtellen.
Wat onſe volck, dat is volck, ſy blijven even fris :
Het wel drincken is een kunſt die elck niet egeven is.
Soo ick in huys quam daer ſy an tafel waren geſeten ,
Sy noode mijn alle bey, wel ick ging daer ſitten eten ,
Uyt een goet hert, 't was t'elckens weer an,nou vryer eet,, wat:
Maer de geſontheyt van ſijn Excellency ! o die weet,, wat.
Het was byget ſulken kellick met nieuwe Spaenſche Moskedel,
Ick roock,ick proefde,ick dronckſe,o mijn het ſmaekte ſo wel!
Dan was 't met een beniſte boortje, en dan met een rondeeltje ,
Dan de ſantee vande matres,dan een klaverblatje met een ſteeltje,
Dan konfloribus, dan met een ooghje, en dan met een ſnaers ,
Stoot die beker niet om vryer,wat ſo! veegt dat kijnt zijn naers,
Onthouwtje natuur niet : ſchiet in je rop, prop inje darmen.
Och docht ik hoe weynigh ſoo dencken wy nu om den Armen ,
Die oudt en doof, en ſlap, en ſieck, en ſuchtigh zijn ,
Hoe ſouwen die ſnacken hadden ſy een kroesje wijn.

En men ken hier op een burgers maeltijt wel ſoo veel verteeren,
Daermen 't oude mannen Gaſthuys mee ſou konnen ſtoffeeren.
En als men in de kerck, of voor yemants deur ſchelt en luyt,
Dan geven deſe ſlempers wel een God helpje, of een oortje of een duyt.
Men magh wel vrolijck zijn; maer wilmen Kriſt'lijck leven,
Men ſouwſe noôn te gaſt die niet weder kunnen geven.
Of gafmen een bancket, men hoorde 't overſchot
Te deelen hier en daer, den armen menſch om Godt.
Met nam den Hopman drie roemers in ſijn handen, en twee in ſijn armen:
Avous duyts bloet, ſeydy, op 't welvaren van de Prins van Parmen,
Hy veeghdeſe louter uyt, en maeckteſe boven dicht:
En trouwen ick oock, gantſch lichters mijn kop is ſoo licht,
Ick voelden 't eerſt niet, ſoo ick noch ande tafel,, ſat;
Ick waſſer argh op, mits dat ick ſomwijls een wafel,, at,
Maer doe ick in de lucht quam, en wouw na huys toe gaen,
Ick ſuyſebolden, en ick kon op mijn bienen niet ſtaen;
't Verſtant was ewegh, ick knickebienden, en bleef roncken,
Ick heb al een poos eſlapen, en noch ben ick moytjes droncken.

Ang. Waer magh mijn Vrouwe zijn?

Fred. Angenietje maer wat ſin jy een tas,
Ghy bint nou wel hellift te goelijcker as jy tangsjens was,
Komt hier ghy kattequaetje! gaet mit men om ien langetje:
Ghy hagedisje, ghy addertje, ghy ſerpentje, ghy ſlangetje.

Ang. Nu Frederick ſtaet ſtil, het! ghy bent wel goet ſoens,
Heer, hoe rijdt mijn ien knecht? wel jou luſt nu wat groens.

Fred. Ghy ſlackje, ghy ſpinnetje, ghy poddetje, ghy kickertje,
Ghy kockedrilletje, ghy baſelisketje, ghy nickertje.

Ang. Fijn geſel praet ghy dus als ghy by jou Vryſters bent?
Soo is 't geen wonder dat ghy niet anraecken kent.

Fred. Ghy ſchijtvenijntje, ghy munſterinnetje, ghy ſcorpioentje,
Ghy nachtmerretje, ghy grasduyveltje, ghy griffioentje.

Ang. Hoe is 't hier Kees Quijl? ſpeul op met Ian Vlaſſen harp.

Fred. Wel hay! moer wordje quaet? ſoo komtet jou wel ſcharp:
Binje quaet, ſoo blijft quaet, en loopt vry voor de pocken.

Ang. Nu Frederick laet ſtaen, nou ſeecker ſonder jocken,
Nou 't is hoogh genoegh, en niet te veel dat is ſoet.

Fred. Ba neus, kijck moer, wel hey ſy is niet wel emoet.

Ang. Maer Monſeur Frederick en hebdy niet vernomen
Van mijn Vrouw? *Fred.* Angnietje, is ſy noch niet gekomen?
Dat geeft my al te vreemt, 't is wel een uur geleên

Dat

Dat ſy van daer verliep, en liet my gantſch alleen.
Ang. Wel hoe quam dat toch by? *Fred.* Sy worden t'ſamen twiſtigh
De Kapiteyn en ſy, doch ſy ontſloop het liſtigh.
Ang. En gaf ſy u geen leus te volgen met een winck?
Fred. Sy deed een teycken, maer wel vluchtigh met een ſwinck.
Ang. Wel was dat niet genoegh? *Fred.* Iae 't, maer ick kon 't niet vatten,
Den Hopman begon ſtracks op mijn pruylend' te pratten,
Doen verſtont ick eerſt recht dat ſy mijn ſchichtigh wees,
Want hy ſtiet my voor deur: ick nochterde van vrees
Al wat, en ick ging deur. Daer komt de uytgeleſen,
Ick en docht ſeker niet voor haer an huys te weſen.

Moyael. Frederick. Angeniet.

Moy. WAerachtigh ick geloof dat hy hier ſtracks ſal zijn,
Om met gewelt de Maeght te rucken nu van mijn:
Maer dat hy komt, ick pas op hem noch op ſijn gaſten,
Ick wouw dat hy 't hert had dat hy 'er dorſt aentaſten,
Ick ſou hem by men ſier gaen vliegen in ſijn licht,
En krabben uyt ſijn kop ſijn wreveligh geſicht:
Ick ſal hem met die reecks ſoo wieck kloppen en kleunen,
Als men de ſtockvis doet, wie ſou verdragen keunen
De trotſche woorden die de reeckel mijn toeſnauwt?
Of ick een vercken was, ſoo leyt hy ſtaegh en grauwt,
Als 't nieuwers voor en komt tijt hy an 't haſſebaſſen:
Soo hy my ſtoot of ſlaet, dat mes ſal op hem paſſen;
Al ben ick maer een vrouw, laet mijnder me betien,
Ick heb wel eer een man in ſijn oogen eſien,
Of 't ſulcken hontsklinck was, hoe ſeer oock dat hy pochten.
Doen ick een Meysje was, doe heb ick wel gevochten
Tegen een groote knecht, ſou hy my nu dan ſlaen?
Fred. Gans ellemalement ick ſel nu veurje ſtaen.
Moy. Ick mocht u ginder wel ſoo lang ſtaen en verbeyen,
En toonden ick u niet dat ghy terſtont ſoud ſcheyen?
Hoort hier eens Frederick, die twiſt die ghy hier ſiet,
En al dit groot rumoer is al om u geſchiet.
Fred. Om mijn! dat loof ick niet, waer an ben ick doch ſchuldig?
Moy. Vermits ick yverde ſoo vlytigh en ſorghvuldig,
Om u te leev'ren weer uw eerb're ſuſter kuys.
Fred. Mijn Suſter, waer is ſy?
Moy. Maer tot mijnent in huys.
Fred. Tot uwent? laes! *Moya.* Wat is 't? en hebt geen quaet vermoeden,

Ick hebſe ſoo geſchickt, en eerlijck doen opvoeden,
In alle ſedigheyt, en ſuyverheyt gewis.
Fred. Is't moogh'lijck! watje ſeght? *Moy*. Ick ſeghje dat 'et waer is,
Ghy ſult 'et ſelven ſien by blijcken en geſchriften.
Ick ſchenckſ' u wederom, niet om gaven of giften,
Maer uyt een gulle gunſt ſoo is ſy u vereert.
Fred. Ach! dat mijn danckbaer hert gelegentheyt ontbeert,
Om u gelijcke deught en weldaet te verlienen;
Doch niet te min ſal ick die weldaet noch verdienen,
Waer ſich de middel maer aen mijn hem eens vertoont,
En 't doenlijck is dat ſy kan worden nu beloont:
Soo 't nydige geluck die kans my niet wil ſtieren,
Sal ick gaen ſchrijven in de ſuyverſte papieren
Van mijn verwonnen Ziel, en redelijck verſtant,
Dit hooghwaerdige ſtuck, dat my aen u verbant.
Moy. O Iongeling! ghy ſpreeckt manierlijck en verſtandigh.
Siet dat ghyſe bewaert eer ſy u wert af handigh,
En gantſch ontbruyck gemaeckt; draeght u nu als een helt:
Want ſiet ſy is de geen die hy my met gewelt
Ontſchaken komt met kracht van ſijn eerlooſe dieven.
Angniet! haelt my terſtont haer Koffertje met brieven,
Met haer Iuweelen ſtracks. *Ang*. Waer hebdy 't doch geſet?
Moy. Daer dichteby de muur, an de ſchaprae by 't bedt,
Gaet heen ghy ſoete ſoch, hoe lang ſuldy noch praten?
Fred. Gints komt den Hopman met een Leger van ſoldaten,
't Is al Hagemans volck, van hack en ſijns gemack.
Ach! komen ſy op ons ſoo zijn wy veul te ſwack.
Moy. Sydy daer van vertſaeght? wilt toch voor haer niet vreeſen.
Fred. Ick vreeſen? wat geen menſch mach minder verbaeſt weſen,
Ick pas op geenig menſch, op duyvel noch op doot,
Ick ben een ſtouten droes. *Moy*. Dat is nu wel van nood.
Fred. Ick vraegh nae niemant niet; ick ſuffen! dat waer wonder,
Ick puf het helſche ſpoock; ick dries de dolle donder.
Moy. Dat 's goet: maer overleght met raet eer dat ghy ſtrijdt;
Met wien ghy hebt te doen, en wien ghy ſelven zijt.
Bedenckt u wijſſelijck eer 't oorlogh is begonnen,
Soo kundy 't laten nae, daer nae ſoudy niet konnen:
Hy is een vreemdeling, ghy bent een burgers kint,
Hy is hier niet geacht, ghy zijt hier ſeer bemint,
Hy is nieuwers geſien, u groeten arm en rijcken,
En uwe macht en is by hem niet te gelijcken.
Fred. Dat weet ick wonder wel; 't is ſotterny voorwaer,
Dat wy ons ſonder noot dus geven in gevaer,

Daer men 't wel ſchuwen kan: voor my ick ben van rade
Dat wy voorſichtelijck ontwijcken onſe ſchade,
En ſien het an van veers, eer dat hy ons aentaſt
Met ſijn moetwill'ge handt, en grooten overlaſt.
Gaet ghyliên binnen, flucks! ſluyt venſteren en deuren,
En grendeltſe wel vaſt: en ick ſal daet'lijck peuren
Nae 't Stadthuys, of de Marckt, nae Pieter Pieterſz. Schout,
Met al ſijn Rackers, daer hy meeſt hem op vertrout,
Met Meynert, met Leentje, en met Ian de Neter.
Moy. Ay Frederick blijft hier! *Fred.* Laet los, 't is ſeecker beter,
Hoe meer volck meer ontſach. *Moy.* Hoe meer, hoe meer gerucht;
Wy zijn toch ſterck genoegh. Staet ſtil, weeſt niet beducht
Voor eenigh ongeval, hy kan u doch niet deeren.
Fred. Ay lieve laet my gaen, ick ſal ſtracks weder keeren.
'k Sal hem met een Steebood' ontbieden voor 't Gerecht.
Moy. Ghy hebt 'er geen van doen, en vreeſt voor geen gevecht,
Beſadight u doch wat, bedaert u! weeſt geruſter:
Vraeght hy u nae de Maeght, ſeght maer, het is mijn Suſter,
Die, noch jong zijnde is haer Ouderen ontvoert,
In Hollandtſch meeſte laſt, en Oorlooghſe beroert.
Toont hem hoe dat ghy haer gekomen zijt te kennen
Aen de litteyckens die an haer gebooren bennen.
Houdt daer, daer is den brief. *Ang.* Sy komen, nu taſt an,
Wel hoe beſterft ghy dus? nu luſtigh als een Man,
Is 't dat hy u miſdoet, ſoo brengt hem voor de Heeren,
Gaet aen en grijpt maer toe, wy ſullen 't hem verleeren:
Nu dan, vat hem, bijnt hem! hebdy my wel verſtaen?
Fred. Seer wel, maer 't is een heet hang-yſer an te gaen.
Moy. Nu treet hem manlijck toe, en met een goet vertrouwen,
Het geldtje, dat hy niet eens ſtal ſal durven houwen:
Ontſet u niet in 't eerſt al ſnorrickt hy wat ſtijf.
Fred. Ick ſal 't doen. *Moy.* Vryer, hem! u mantel valt van 't lijf.
Gaet heen voorvechter gaet, wat ſal hy al uytrechten?
Hy beſwijmt en beſwijckt als hy maer denckt om vechten.
Als men van de man is, dan is men ſtout en koen,
Maer als men komt ter hant, dan is het verr' van 't doen.
Dat hy maer iemant ſach die een hoepſtock gevat,, had,
'k Wed dat hy loopen ſou of hy 't vyer in ſijn gat,, had.

Bin.

Roemert.

Roemert. Kackerlack. Ian-Neef. Met al haer Soldaten. Frederick. Moyael.

Roem. BY gord, dat was mijn kroon te nae, achtſe mijn dan voor ſulcken Jan,, Hen?
Dat ick dat ſou lyen, of weetſe niet wat ick voor een Man,,ben?
Ik ben geen wieckeback-valck, ick ben een veugel met een bek:
Wat laet ſy haer duncken, dat mal om 't hooft, ſel ſy met my ſcheeren de geck?
Wat rijdt mijn die ſtucke Hoers! komt hier ghy ouwen veger,
Mons de Kackerlack, ick maeck u Luytenant Generael van 't heele Leger:
En jou Heer Bullebak, Overſte Ritmeeſter van al mijn Ruytery;
Want ghy zijt toch van jongs opgetrocken tot alle guytery:
En u Groofje Sergiant Majoor. En u Korperael, en met de kortſten,
Ick maeck al den hoop Bevelhebbers, Officiers en Adelborſten.
En u geweldige Provooſt, met u ſtootdagge en Duytſche dolck;
Tſa ghy ervaren Hopluy, komt hier monſteren met u volck.
Treet an ghy vrome krijghsluy, komt voort ghy mannen als reuſen,
Gaet voort ghy Waterlanders, ghy Noorder boeren, ghy ouwe geuſen,
Die ſoo menigen Spangert hier op een kamp, en daer op een kant van een ſloot
Geduwt hebt, en gedrenckt, en ſloeght, en ſtackſe doot (ken,
Met u varrejagers, met u kloeten, met u polſſen en ſpringſtoc-
En pluyſterden haer van geldt, van kleeren, van kasjacken en ruyters rocken:
Komt an ghy ſtruyckrovers, ghy moeskoppers, ghy kaesjagers, ghy haneveeren allegaer,
Ghy overloopers, ghy ballingen, ghy brandſtichters, ghy beelt-ſtormers met men kaer.
Ghy Hopman Schent de keucken, wilt in oorden eerſt voor uyt treden
Met u kneppels, met u klicken, met u bockshoorns, met u kolven, elck in ſijn geleden:
Dan ghy Hopman Meugeveul, en ghy Seldenſat, koom ghy te ſamen voort
Met u tangen, met u asſchoppen, met u brandt-yſers en braetſpitten, gelijck dat behoort.
Waer blijven uw hoovaerdige vaendragers met haer levreyen en ſluyers?

Recht nu u ſtangen op,en ontwijnt u ſlaeplakens,u ſchorteldoec-
ken en luyers.
Wat ſoo! ſet u volck eens te degen in haer pontificale volle krits:
Nu een reys vierkanckt, nu rechts om, ſlings om, arrier, twee
ſimpels, nu ſpits,
Nu op ſijn Duyts in 't rond, wel Luytenant ghy ſtaet als een
mof, ghy pleeght te kennen,
O dat 's ſoo recht! wie ſou nu ſeggen dat onſe ſoldaten ſtoep-
ſchyters bennen?
K*ack*. De wittebroots-kinderen. *Roem*. Wat ſeghje?
K*ack*. Ick ſegh dat de Kapiteyn by nacht,
Ons wel byſtaen ſal, ſoo 't noot doet, met ſijn Stoepjes, en met
ſijn Ratelwacht:
Dan wy zijn ſtarck genoegh, quam ghy voor de mont van de
hel met u hoopen, (pen.
Al de duyvels, en nickers, ſouwen van vrees in nabbennaers loo-
Roem. Hoort hier mijn Krijghsraet, ick wil in geen manier dat u
onbewuſt
Sou zijn, waerom dat ick heb dit magnifijcke groote Leger toe-
geruſt;
Soo weet dan ten eerſten, ghy Helden, dat u Kornel in ſijn dar-
men quaet is
Op Moyael. K*ack*. Wel waerom? *Roe*. Om dat ſy niet wou by
mijn ſlapen. K*ack*. Dat is *Crime læſe Mageſtatis*,
Wel verſtaende tegen de perſoon van uwe reverency,
Iae ſoo ſeecker, dat is een ſaeck van ſeer quade conſequency,
Die in een ſtadt van rechte niet en behoort geleên te werden.
Roem. Ten tweeden, daerom treck ick op in mijn volle ruſting, en
ſomma ten derden,
Soo is mijn Keyſerlijcke, Koninghlijcke, Princelijcke Excel-
lency ſelfs van ſin
Haer huys te berunnen, te beſtormen, en met gewapender hant
te nemen in.
K*ac*. Publiceert al haer goet geconfiskeert, nae de krijgs ordinancy,
Op dat ſy niet en heeft te pretendeeren actie van ignorancy;
En ſchrijft een brief van macht aen onſe ſtadt van Dort,
Hoe dat ons kruyt en loot, en 't grof geſchut noch ſchort
Tot de geweldige aenſlagh. *Roem*. Ick ſal 't haer verleeren dat
backus van Bremen,
En ick ſalder met gewelt het Meysje Katrijntje weer benemen,
En blyvender voort van daen. K*ack*. Dat hebt ghy wel overleyt.
Roem. Ick ſal Moyael geeſſelen met nat gras. K*ack*. Gans bloet!
dat 's noch beter geſeyt.

Roem. Waer zijn de pyoniers, delvers, en gravers, dat ſy ons ſtracks beſchanſſen?
Leght hier de Switſers, daer de Schotten, en gints 't Regement van de Franſſen.
Komt voort den dagh Kapitein Kleynſorgh, in 't oorlogh wel ter weer;
Mars, mars, ſoo als mannen, en ſet u weer midden in 't heer,
Nu ghy Milort Robbert, nu ghy Graef Ian van Hongeryen,
En gy Graef Olykoek, voert gy de vleugel van ter ſlincker ſyen.
Waer is de Baroen Kalis Ian van Byſtervelt met ſijn Compangie?
Hoe komt dat ick de Kornet van Ioncker Ieurje Spilpenningh niet en ſie?
Daer komt mijn Heer Flodder Vetſchoen van Harderwijck,
En gintſchen komt den Abt van groot Auwert, en ſoo ick noch verder kijck,
So komt de Veltweyffel, met ſijn Soetelaers, Avonturiers en Boeren,
Met noch een hoope hagelſchut, van ſchelmſche Ionges en van Hoeren.
Ick gis dat mijn Schepen hier haeſt weſen ſullen, de wint is vlack in 't ſeyl. (dweyl,
Wel hoe is 't hier deughniet, ghy ſcherluyn, wat doedy met de
En met deſe Turfmant? dit 's immers geen geweer om te vechten;
Spreeck op ghy groote Goliad, wat wildy daer meê uytrechten?
Ian-Ne. Heer Overſte! Heer Overſte! Heer Overſte! genade, geefdy my conſent
Dat ick ſpreecken mach? *Roem.* Iae ick, nu komt voort en ſeght al wat ghy kent.
Ian-Ne. Heer Overſte! ick weet dat ghy bent kloeckmoedigh en manhaftigh,
Oock ken ick u ſtrijdbaer volk voor ſoo dapper en ſoo kraftig,
Dat ſy niet lievers ſoecken dan te vechten of te ſlaen;
Soo docht ick dit oorlogh kan ſonder bloetſtorten niet vergaen,
Siet daerom heb ick deſe dreumde dweyl mee genomen,
Om dat ick meen dat ſy in deſe krijgh wel te pas ſal komen;
En tijdt u hoogheyt an 't houwen, en an 't kerven rechtſchapen,
Soo ſal ick in deſe turfmant de ſpaenders, en de ſtucken rapen:
Siet Heer Overſte! daerom is 't dat ick dus gewapent kom.
Kacker. Dat is een groote voorſichtigheyt! *Roem.* Wel Ian-neef ick hebje daer te liever om.
Hoe komt dat hier de andere niet by ons Eſquadron vergaren?

Ian-Ne.

Ian-Ne. Wel hey! wat andere? daer blijfter maer een t'huys om 't huys te bewaren.
Roem. Holla swijght, en set ghy dit volck in oorden; ick gae hier achter an,
Wat uyt de paerden voeten, daer ik de batalie van veers sien kan;
En ten past ook niet dat groote luy haer selven licht avontuuren;
En ick sal u van daer het teycken geven, en bestuuren,
Gelijck de Schermmeester, hoe ghy sult drillen, en speelen traf, traf,
Hoe gy den storm anbrengen sult, en hoe ghy sult wijcken af.
Kac. Daer aen siet men u vromigheyt, maer u wijsheyt boven allen,
Dat ghy de plaetsen schouwt daer de slagen vallen.
Roem. Soo deed' Pyrrhus, en soo doen de Koningen altijdt,
Sy laten de soldaten vechten, en blijven selfs uyt de strijdt.
Fred. Moyael ghy siet immers wel wat dat hy gaet beginnen,
Dus sluyt u deur en vensters toe, soo komt hy daer niet binnen,
Gelijck als ick u riet, siet toe, ick segh 't eer 't wert te laet.
Moya. Waerachtigh siet daer, wat een wonderlijcken raet;
Wel hey, 't is malligheyt, hier wil ick dol om worden,
Dat gy meent dat hy 't denckt, wech, wech, 't is maer een jorden,
Ten is geen man van hert, en siedy niet, 't is heel kints,
Ay Frederick suft niet, al breeckt hy nu wat wints.
Roem. Wat dunckt u Luytenant?
Kack. 'k Wou dat ghy een slinger had,
Om soo van veers te goyen met steenen na haer gat,
O bloet hoe souwen sy schoeyen!
Roem. Maer siet daer Moyael in eygener persoon, en haer Pol daer beneven.
Kac. Ick gis dat sy komt parlementeeren, en dat s' 'et wil opgeven,
Behouwen lijf en goedt, met al wat dat sy in de werelt het.
Roe. Blijft ghy daer allegaer: Hier dient wel voordachtig op gelet,
Want een wijs mensch sal in aller dingen gevaerlijckheden,
Den handel stellen in handen van de wijse reden;
En om de waerheyt te seggen, daer wert meer te weegh gebracht
Met verstandelijcke raet, als met gewelt en macht
Van wapenen, en mogelijck of ick met verdrach van sinnen,
Meer als met veel waters vuyl te maecken sal winnen. (verstant,
Kack. Iemeny kinderen wat helpt 'et! dat is een overvlieger in 't
Voorseecker wert dese Man noch Advocaet van 't heele Landt:
G[illegible] sult wel haest een groot Meester werden, begin ick nu te vreesen.
[illegible]aer wat is 't oock een treffelijck ding, soo verhayt wijs te wesen?

Iae wel 't is een kostelijck pant! gaet heen ghy wijsheyt van de Stadt,
Bloemerherten! hoe het 'et dat geckevaertje nu in sijn gat.
Roem. Wel wat isser? *Kack.* Ick segh 't is goet by wijse luy te verkeeren,
Gelijck als ghy! want daer kanmen wat of hooren en leeren.
Wildy nu het huys opeysschen met de trompetter en de trom?
Roem. Geen Bood' soo goet als de Man selfs.
Kack. Dat 's waer; hoe ben ick toch soo dom?
Roe. Moyael antwoort my dit voor eerst, en voor al op mijn seggen:
Beloofde gy geen drie volslagen nachten in mijn arm te leggen,
Doen ick u de Dochter gaf?
Moy. Wat meer?
Roem. Hoe nae weetj'er niet of?
Dat waer sekers best: wat meer? ghy maeckten 't daer na noch so grof
Dat ghy u Boelschap noch dorst brengen voor mijn oogen,
Gans wonden het speet mijn so besukt, dat ik 'et most gedoogen.
Moy. Wat wildy daer meê seggen?
Roem. En ghy gaeft hem heym'lijck te verstaen
Wat ghy in 't sin had, en bint stilswijgend door gegaen.
Moy. Dat was mijn sin soo: ick sal niet eens meer nae u talen.
Roem. Geeftmen dan Katrijntje weer, of ick salse komen halen!
Fred. Sou sy haer u geven? ick rae u soo vroom niet, o ghy gast,
Dat ghy haer eens een vingertjen, of een hantjen an tast.
Kack. Ha! wat seght ghy? swijght ghy! *Fred.* Wat wilt ghy hebben?
Roem. Sou ick nae mijn believen
Het mijns niet an tasten?
Fred. Het uws galligert? dat 's de galligh met de dieven!
Kack. Het sal u beurt werden, bengel! datje met mijn Kornel dus (gekt,
En siedy niet veugel tegen wat personagie datje spreckt?
Fred. Ick raedt u gaet van hier, met dit heromnes, met u gesellen,
Of ick sal u, heet ick anders als ick heet, een sulcken spelletjen bestellen,
Datje om my sult dencken, en om dese plaets, en om desen dag,
Al u leven lang. *Kack.* Hoe voert dien hoddebeck daer de vlagh?
Fred. En laten u allegaer in 't Rasphuys brengen; want ghy verdient 'et.
Siet toe, de Schout is mijn Neef.
Kack. 't Is goet datmen een honkt te vrient het.
Roe. Schout Melis is de quaetste niet. *Kac.* 't Is seeker een goet kalf.
Roem. Ick doe al wat ick wil, als ick hem slechts de handen salf.
Fred. Wildy hier van daen gaen of niet, of sal ick gaen tyen

Om

Om de geweldige Provooſt? *Kack.* Speciael ick heb met u me-
lyen,
Dat ghy u van ſulcken grooten Potentaet dus vyandt maeckt.
Fred. Bent gy ſoo koen in u hert dat gy haer in 't minſten anraekt;
Ick ſweer u ick ſal u dat malle harſebecken an bricke,,breecken.
Kac. Wel Lecker! ſuldy tegen u overhooft ſulcke ſticke,,ſpreeken?
Roe. Wel wat Man bendy? wat wildy? wat bendy uytſtaen met haer?
Fred. Hoort dan toe;'t is ſegh ick een vrye maeght. *Roem.* Maer
is dat waer?
Fred. Een Burgers Dochter uyt den Haegh!
Roem. Seecker is dat waerachtigh?
Fred. En 't is mijn eygen Suſter!
Roem. Ghy houten aenſicht, ghy bent logenachtigh.
Fred. Ik ſeg 't u Heer Hopman,is 't dat gy haer eenigſins miſdoet,
Ik ſal 't voor haer verdedigen,met mijn goet en met mijn bloet.
Moyael ick ſal nae Geertruy de Minnemoer gaen kuyeren,
En halen het hembt daerſe in ekorſtent is, met haer luyeren,
Met haer vierkante pillegelt, met haer deecken, ſlab en klet,
Met de luyermanckt, en al de ſnorrepijpen dieſe houwen het.
Roem. Paſt op men hangden jongen! ellementen kan ick u krijgen,
Ick ſelje koeck geven: ſult ghy my gebiên te ſwijgen?
Ick ſpreeck maer om het mijns, ick eyſch niet meer van heur.
Fred. Ghy ſultſe niet hebben gatvinck, daer ben ick ſeecker veur,
En ſalder voor ſpreecken alwaer 't datter noch duyſent quamen.
Kack. Hoordy niet Heerſchip? dien Rabbaut en Moyael ſtaen
t'ſamen:
Ontbiedt haer voor Commiſſariſen, gelijck als dat behoort.
Roe. Moyael is het ſoo? *Moy.* Soeckt elders iemant die u antwoort.
Roem. Wel wat ſullen wy nu doen? *Kack.* Met oorlof, onder ver-
betering mijn Heeren,
Ik ſou u raden,ons leger op te breeken en nae huys toe te keeren,
En danckender een deel af, en leggen de beſte ſoldaten in gar-
niſoen,
't Is haggelijck dat ghyſe t'Somer mooght hebben van doen
In belegering of ſlagh, nae rijpe deliberatie van Staten,
Want dan ſal 't dapper op een ſchaepſcheeren gaen, ſoo de luy
immers praten;
En ſoo ghy nu oftreckt, ick weet voorſeecker Eelleman,
Moyael ſal u van ſelfs naeloopen, en halen an. (grillen,
Roem. Meent ghy dat? *Kack.* Wis; ick kan der Vrouwen aert en
Sy willen niet als wy willen, en als wy wederom niet en willen
Dan willen ſy van ſelfs. *Roe.* Kackerlack dat hebdy wel bedocht.
Kac. Gelieft 'et u, mijn Heer, dat ick doe blaſen een gemeene af-
tocht?

 Roem.

Roem. Blaeſt als ghy wilt. *Kack.* Treck of ghy Krijghsliên, ghy hebt u wel gequeten,
Nu wacker als Helden, en tijt als Mannen aen 't eten:
Wel aen ghy Ian-Neef, tapt nu eens een kit, en ſuypt datje ſwiet,
En geeft hem een luſtige kleeter die Hans hiet.
Ian-N. Heer Luytenant! ik heb ſulcken droogt, get ik ſel ſo gieten,
Ick ſalder ten minſten een kinnetje of ſes vaentjes in ſchieten.
Ik heb brangt in mijn keel, en een gloeyende ſteen in mijn borſt,
Singjoor Kackerlack, ick heb ſoo onnatuurlijcken dorſt!
Gans lijden mijn buyck gort ſoo, nu mijn aren niet vol,, binnen,
Nu boerekicken mijn darmen offe raſende dol,, ſinnen:
Ick leydender huye nochtent in een hachje van aerhalf ponckt,
Met moye ſes bier, het was ſoo fraey geleukert van paſſen nae mijn monckt,
Het ſulde door mijn gorgel, al had 't van een leydack geloopen,
Wy ſullen by get voor onſe ſoudy (meen ick wel) geen landt gaen koopen:
O lyden! ick mach ſoo ſmullen. *Kack.* Dat loof ick, in die buyck mach wat,, in,
Gaet heen gy goet ſlocker. *Roem.* Volght mijn allegaer nae, dit gat,, in.
Kack. Siet toe ghy Korporael dat ghy luſtigh ſlempt en ſmetſt.
Ian-Ne. Alſoo Moer, al de nacht gevochten, twee doot en niemant gequetſt. *Alle binnen.*

VYFDE BEDRYF.

Moyael. Angeniet.

Moya. EErlooſe ſtucke vleys! wel wat ſal u gebreecken?
Hoe lang ſuldy dus dwars en twijffelachtig ſpreecken?
Wat gemoffel is dit? ghy ſtamert in u praet,
Angniet ſpreeckt uyt u mont, op datmen u verſtaet.
Ick weet 'et; 'k weet 'et niet, ſach ick 'er hem by leggen?
Ick was daer niet ontrent: wel wat is dit te ſeggen?
En ſal ick dan niet eens de waerheyt recht verſtaen?
Waerom is de Moris ſoo ſteelwijs deur gegaen?
Hoe komt Katrijntje doch ſoo bitterlijck te treuren?
Wien heeft haer koſtel kleed ſoo ſchandigh durven ſcheuren?
Ang. Wat ſal ick ſeggen? ick rampſalige! men ſeyd
De Swarte die hier was, en was noch Vrouw noch Meyd.
Moy. Wat drommel was ſy dan? maeckt mijn de ſaek eens vroeder.
Ang. Een Man *Moya.* Een Mans perſoon!
Ang. Iae Writſaert, Ritſaerts broeder.

Moya. Wat

Moya. Wat seghdy doch sottin? *Ang*. Mijn Vrouw, ick heb geseyt
Het gene dat ick weet, uyt wisse seeckerheyt.
Moya. Maer Angenietje, segh hier eens tusschen ons beyden,
Waerom sou Writsaert hem tot onsent dus doen leyden?
Ang. Ick weet 'et niet mijn Vrouw, of mogelijck ten waer
Dat door haer schoonheyt hy verslingert was op haer.
Moya. Helaes ick sterf! ach ramp! mijn ziel sal noch verscheyen,
Is 't seeckers als ghy seght, soo mach sy doch wel schreyen.
Ang. Iae daerom weentse, en siet, daerom kermtse vast.
Moya. Ghy Meer! had ick u niet haer gaed' te slaen belast?
Ang. Ghy bevalt haer de Moorin. *Moya*. 'k Ben oorsaeck van dit dolen;
Want ick heb selfs de kat de soetemelck bevolen.
Wat voor een mensch komt hier? *Ang*. Ay sus mijn Vrouw, verwis
Wy sijn geberght, hier is de valsche schijn-Moris,
Siet aen mijn slinckerhant. Waer nae staen wy en driegen?
Laet ons de stucke drogs gelijckerhant toevliegen,
En slaen hem soo murruw en soo plat als een schol.
Moya. Wat kunnen wy hem doen? sottinne, zydy dol?
Dat hy maer eens begon, hy sou ons ondersmijten.
Ang. Ick soud hem krabben, en die diefsche keel afbijten,
Dien eervergeten loer! *Moya*. Nu Angenietjen houdt.
Ang. Wat onbeschaemt gesicht, hy is noch even stout.

VVritsaert. Moyael. Angeniet.

VVrits. ALsoo Reynier en ick te samen gingen wand'ren
Nae sijnen 't, op dat ik van kleed'ren mocht verand'ren,
Soo gaet hy eerst in huys, en liet my staen voor deur;
En juyst soo 't wesen wouw, sijn Vader die was veur
In de winckel besich om de lieden te geryven;
En siet, sijn Moeder stont en buurden met haer wyven;
Soo dat ick onbesien daer niet wel kon ingaen:
Terwijl ick op dees straet dus guwende bleef staen,
Soo sach ick d'eene vrient, en d'andre van sijn kennis
Verby mijn snuyven heen, ick vreesde voor een scheynis;
Dies streefden ick mijn best, al wat ick loopen mocht,
De Flouweele Burghwal langs tot ginder an de bocht
Nae 't Waterpoortje toe: doen achter by de vesten,
Tot an de Bosjesbrugh, en hier en daer ten lesten,
Soo dat ick moe en mat, en 't eynde van men aêm
Tot hier geloopen ben, vermits dat ick mijn schaem
Dat my of man oft vrouw mocht komen dus te kennen,

Het welck mijn achtbaerheyt niet luttel ſoude ſchennen.
Maer holla! wie zijn dit? 't is Moyael met haer Meyt;
Wat ſal ick doen? de Hanevoet is mijn gebreyt.
Wat pas ick oock op haer, ick kan my wel verweeren.
Moy. Kom gaen wy nae hem toe. Goeden dagh Vrouw met eeren:
Zijt ghy het Dienſtwijf niet, die eer dat men u joegh
Wegh liep? *VVritſ.* Och ja Iufvrou!
Moy. Wel is dat nu genoegh?
VVritſ. Och neen 't, lieve Iufvrouw! wilt ghy mijn dit vergeven,
Ick ſal 't waerachtelijck niet meer doen van mijn leven,
Viltme doen ick het weer. *Moy.* Hoe quaem 't dat ghy doch wegh liep?
Hieldt ick u al te ruym, of kort onder de ſwiep?
VVritſ. Neen ghy. *Moy.* Wel waerom dan?
VVritſ. Maer ick vloot haeſtelicken
Uyt vrees, om dat ick docht dat ſy mijn ſou verklicken.
Moy. Wat hebdy dan gedaen? *VVritſ.* Ick weet niet, niet een mijt.
Moy. Is dat dan niet met al, ghy ſchender als ghy zijt?
Ghy bedrieger, ghy fiel, is dat maer een kleynigheyt?
Dat men een goet mans kint ontſet van haer reynigheyt?
En dat noch met gewelt, foey! wat een gruw'lijck ſtick.
VVritſ. Ick meenden dat ſy was een Meyt gelijck als ick.
Ang. Een Meyt gelijck als ghy? o doodt! wat houdt mijn achter
Dat ick u niet en vat in 't hayr? ghy vrouwe krachter!
Ghy ſchellem! ghy eerdief! ghy booſwicht in u huyt!
Ay ſiet, de guytery ſiet hem ten oogen uyt.
Iae wel deſe ſchavuyt komt hier noch met ons gecken;
Mocht ick begaen ick ſou de ooren hem of trecken.
Moy. Hoe is 't hier, zydy mal? gaet wegh ſtracks an een zy.
Ang. Om die galligert niet; ick ben ſoo goet als hy,
En vry wat beter oock, als hy of ſijns gelijcken:
Krijgh ick u op den Dam, ick ſalje ſoo uytſtrijcken
Dat 'et u heugen ſal, hoor ghy dat wel rabbaut?
Moy. Gaet heen en doet u werck, hoe leyt dit wicht en ſnauwt?
'T Is lang genoegh getwiſt; Angnietje laet dat dryven,
En ſtaet wat achter of, laet my met hem hier blyven.
Voorwaer Writſaert, ghy hebt hier aengerecht een daet,
Die euvel ſou vergaen wiſt 'et de Magiſtraet;
Een ding en ſaecke die u aenſien ſal vermind'ren,
Dat ghy te ſchande brengt de goede liên haer kind'ren:
Want deſe ſchendery en booſe vrouwekracht,
Sal ſeer ontſuyveren de eer van u geſlacht,
Met laſter en met ſmaet: oock ſullen alle vromen
U ſchu-

U schuwen als de pest, en nimmer met u komen
In handeling te treên: waerlijck het is een ding
Dat gantsch niet voeg lijck is voor sulcken Iongeling,
Gelijck ghy wesen wilt. Ghy hebt my soo waerachtigh,
Als ick hier levend' stae, gemaeckt soo twijffelachtigh,
Dat ick noch sin, noch wil, noch reden heb, noch raet
Om te besluyten tot verschooning van dit quaet.
Kan de besinning soo schoon van een mensch vervremen?
'k Weet in der waerheyt niet wat dat ick voor sal nemen:
Mijn sinnen zijn niet eens, maer kibb'len met malkaer,
Den een die wil het een, den ander wil het aêr;
Ten opsicht van de Maeght, die ick voor dese mienden,
Eer sy was geschoffiert, te brengen an haer vrienden,
Om my te voord'ren met dit kostelijck present,
In haer geduur'ge jonst en vrientschap sonder end:
Mijn opset en mijn hoop die zijn my nu ontschoten,
Mits gy uyt snoode lust haer Maeghdom hebt genoten.
VVrits. Maer ick verhoope nu, en 't valt my schielijck inne,
Soo tusschen u en my met onverwachte Minne,
De hertjes onderling te worden t'saem geneyt
Met ontarnbare trou, en goe genegentheyt.
Het vil licht dat dit stuck en leelijckheyt der saecken,
Een grontvest en een boom van sulcken jonst sal maecken
Als oyt beschreven is: 't is moog'lijck oock voorsien
Dat door dit quaet begin een grooter goet sal schiên.
Moy. Gewis ick houdt 'er voor, en wil oock vrientschap houwen.
VVrit. Doch siet, dit bid ick u, dat ghy maer wilt vertrouwen,
Dat 't geen hier is gebeurt uyt quaetdoens luste niet,
Maer door mijn sinlijckheyt, en liefden is geschiet;
Mits d'onbedachte jeught, en rijpheyt my andreven.
Moy. Voorseecker ick geloof 't, dus wert 'et u vergeven
Met een goetwilligh hert, en neem 't oock an in 't soet;
'k Ben soo onmensch'lijck wreet noch hart niet van gemoet,
(O Writsaert!) noch soo slecht oft weynigh niet ervaren,
Of 'k weet wel wat voor kracht de stercke Min kan baren.
VVrits. Veelwaerde brave Vrouw, ick sweer 't u op mijn knie,
Hoe ick u meerder hoor, hoe ick u liever sie.
Ang. Mijn Vrouwe siet voor u, en wilt hem niet gelooven;
Hy heeft u lief, waerom? maer om u eer te rooven,
Gelijck hy Trijntje deed: ay spiegelt u aen heur,
Siet ick waerschuwje noch. *Moy.* Nu snaversnel gaet deur.
VVrits. Al had ick om te doen gelegentheyt verwurven,
En wou ick willen schoon, ick sou 't niet dencken durven.

 Ang.

Ang. Neen ick geloof u niet. *Moy.* Swijght ſtille, mach het zijn.
VVritſ. Met alle need'righeyt ſoo onderwerp ick mijn
In u beſcherming, en ick hoop u te beroeren
Tot medelijden, om mijn ſaeck ſoo uyt te voeren,
Dat ick Katrijntje krijgh tot mijn wettige vrouw,
En weygert ghy mijn dit ſoo ſterve ick van rouw.
Moy. Gaet met u Ouders dat eerſt wijſlijck overleggen.
VVritſ. Mijn Vader ſal 'er niets met allen tegen ſeggen,
Als 't maer een Dochter is van eerelijck geſlacht,
En deughd'lijck van gemoet. *Moy.* Soo ghy een luttel wacht,
Ghy ſult 'et hooren van g'loofwaerdige getuygen;
Haer Broeder haelt de Min, wiens melck ſy plach te ſuygen
Doen ſy een kintjen was: dees ſal u doen beſcheyt
Van d'Ouders, en van haer, met al d'omſtandigheyt,
En hoe ſy zijn gedaelt hier van de aldervroomſte.
VVritſ. Ach ja! ick ben te vreên te wachten tot haer koomſte.
Moy. 't Is wel ſoo raetſaem dat wy t'ſamen binnen gaen,
Om haer te wachten daer, als hier op ſtraet te ſtaen.
VVritſ. Mijn herte joockt my ſeer met yverigh verlangen.
Ang. Iufvrouw, wildy in huys dien ſchender noch ontfangen?
Moy. Waerom niet? *Ang.* Gelooft mijn, ſoo ghy 't doet, ghy bent geck;
Want hy ſal u op nuw ſpeelen een ſlimmer treck.
Moy. Swijght; het, dit kleuter hier.
Ang. 't Schijnt dat hy weynigh kennis
Draeght van ſijn boevery, en overgeven ſchennis.
VVritſ. Ick ſal geen quaet doen, Lief!
Ang. Ick vertrouw u niets quant,
Dan Molenſteenen, en die naeuwlijcks op haer kant.
VVritſ. Angnietje bewaert mijn ſelfs.
Ang. Dat ſal ick my wel myen.
Moy. Siet daer, haer Broeder komt, gaet ghy nu wat ter ſyen.
VVritſ. Ick ben verlegen, ach! ick bid u gaen wy in,
Ay goude Moyaeltje! want ick ben niet van ſin,
Noch ick en ſal althans in geener wijs begeeren,
Dat hy my op de ſtraet ſal ſien in deſe kleeren.
Moy. Wy zijnder immers by, of hebdy noch wat ſchaemt?
VVritſ. Dat is 't. *Ang.* Dat is 't, ghy bent'er ſeecker voor vernaemt:
Hoe deughd'lijck is die knecht, en hoe vroom van gedachten,
Die hem niet en ontſiet een Dochter te verkrachten.
Moy. Treet in. *VVritſ.* Gaet voor, ick volgh.
Moy. Angnietje toeft wat, beyt,
Op dat ghy Fred'rick en de Minne binnen leyt. *Bin.*
Angeniet.

Ang. WAt inval quam sich stracks verbeelden in mijn sinnen
Soo ernstachtigh, om een sulcken vont te vinnen?
Om van gelijck te doen dien overkomen guyt,
Die ons soo dapper heeft met list gestreecken uyt,
En brenght een Iongman hier in schijn al van een Meysje;
'k Sel 't hem vergelden weer, krijgh ick hem maer een reysje.
Fred. Nu Besje, spoedje wat, en treet wat herder an.
Geert. Och, och mijn lieve kijnt! meen ghy dat ick wel kan?
Och vaer! 'k heb sulcken dicken buyck, en de bienen
Die binnen out en of, sy willen my niet dienen.
Och doe ick in mijn tijdt was, doe was ick 'er sulcken ien;
Ick was een meyt als een paert, ick kon ryen en omsien;
Ick had hangden an mijn lijf, en ick konse uit de mou steecken,
Maer nou is 't niemendal; och de ouderdom komt met alle gebreecken!
Ick heb mijn tijdt ehad, nou is 't jonge luy 'er beurt,
Als jou en jous gelijck. Ick sey flus teugen onse Geurt,
Och vaer rust wat, ik ben soo loof, ik mach 'er niet meer teugen.
Fred. Besje gedenckt al wat. *Geer.* Iae kijnt men mach wel heugen
Van de Beniste oploop hier binnen Amsterdam,
Die alderierst met brangt uyt de Soutsteegh quam,
Door die met siepgesineerde krytende naecktloopers,
Dan seeker daer binne nou wel degelijke luy onder de Doopers:
Maer Knipperdolling, en Ian van Leyen, dat waren twie schalcken,
De tijdt die staet eschreven in de nieuwe Kerck an de Hanebalcken,
En nae datmen dunckt 't was in 't Iaer van vijf-en-dartigen:
Hadden 't de Wet niet voorsichtigh stracks gaen behartigen
't Soud slecht ehad hebben: jae mijn is al wat over 't hooft eloopen,
't Machmen wel 'eheugen datmen twintigh ayeren pleegh te koopen
Om een stuyver, en een moye veugel met een jeught om drie groot,
En om een oortje atmen sen buyck vol melck en wittebroot,
En men kost een hiele schoot nuw ebacken Wormer beschuytjes
Om een blaeuwe ellifpenning, en men kreeg om negen duytjes
Twie kopjes botter, heer kijns, ick hebtje vaer soo dick vertelt,
Iae komt nu een reys op de Beschuytmerckt, men besteet een hangt vol gelt.
Fred. Ay Besje treet wat an, ick mach niet langer wachten.
Geert. Gien ding mitter haest als vloon te vangen, al proper met drachten,

Ick sel men best doen. Och ! je Vaer was sulcken man,
Soo ongdeughdelijcke goet, dat icketje niet seggen en kan:
Hy was niet hongts-gierigh, noch niet verwaent, vermetel;
Alle dommelijcke sondaeghs soo waren wy tot jouwent op de
warme ketel. (jeus
Noch, ik eet soo garen ouwe kost, sprenckvleys, met worst, en
Mit mostert: en een moye appelsop, o seecker, die smaeckt ook
niet beus,
Ick mocht 'et soo wel, en 't is oock hiel goe provangde
Veur mijn, en mijns gelijcke ouwe luy sonder tangde:
Wat de man was soo voldoende, hy had 'et altijdt soo drock,
Nou Giertje (seyd hy) drinkt en reys, dan krijgje weer wat sock,
En ick dronck moye dubbelde Faero, uyt Prochiaens vaetje, met
de Mater en de Pater,
Maer je Vaer was te overdadigen genoeghlijcken prater;
Hy vertrock ien hiele story, hoe dat hy jou Moertjen het evrijt,
In hoe wildt dat hy pleegh te loopen ruysmuysen in sen tijdt,
Hoe dat hy onger sen twien, ien hiele rongde dangs, daer de
Meysjes an veur singen,
Al de Knechses weg joegen, in tegen 'er danck met de Vrysters
deur gingen
Dat mier is: hoe dat hy Ioris smeet dat hem het hooft op een sy,,
hing,
In hoe hum de luy met vingeren na wesen, waer dat hy verby,,
ging,
En seyden: o sackerloosjes dat 's de giest die sucken stouten
hart,, het,
Dat hy allien al de Haentjes en Katjes van de Stadt uytte tart,,
het,
Mit duysent sucke sticken. In jou moer die was soo rustigh van
gemoet,
Wanckt as 't Kermis was, dan kost sy ongs Schoonhoofsche
koeck, en poppe-goet:
Ongse Niesje het noch soo veel huysraetje van stoeltjes en van
bancken,
Wat sal ick mier seggen? Ik heb jou Ouwers seer te bedancken.
Als 'et Sinter Klaes was, soo setten men Seun tot jouwent de
schoen,
Wat pleger jou Moer Griet Ians daer en hiele hoop goet in te
doen, (en kapittelstocken,
Hiele peperhuysjes met suykererretten, met kabbeljaus oogen,
Dat pleegh ongse Arent voor klockspijs, met huyd en met hayr
in te schocken,

Noch

Noch kreegh hy een kolf van Klaesje Buytenaer, songder quast
en songder scheur,
Met een walbarcken warptol, met een staele pen, en een plaetje
daer veur,
Met een groot Embdert, en een Euangely, met een Schrijfboeck
van fijn kapitorye,
Met een nuwt schoolbort, met een Catigismus, en met de moye
storien
Van Fortunatus beursje, van Blancefleur, van Amadis de Gau-
welen,
Wat onse jongen en kon 't niet uytstameren, so veul had hy te
wauwelen
An sen vygen, an sen neuten, an sen bockedeslensjes, en sulck
gebras:
Seker het kint sach 'er uyt soo begrobbelt, dat 'et mier as won-
der was.
Wat stack 'er een gelt in d'appelen? een platbeck, een stooter,
een ryer,
Een klimmer, vijf State stuyvers, dat stack hy in sijn spaer-pot
as en vryer:
In as het Korstijdt was, dan nooden hy ons op de wittebroots
sop,
Heer wat gooter jou Fijtje Floris een pot met gulle botter op;
In dan droncken wy Betouw, en de Wijn soo lustigh als water,
En alle drie Koningen stuurde sy ons een moye Deuvekater:
In jou Vaer die was soo mildt, en soo ryaels, dat hy ons sonder
vragen (gen.
Gaf een nieuwe Iaer, met een teerpenning teugen de Kopperda-
Hy wist wat op den taerling liep: o mijn! 't was sulcken geest,
In ook soo had hy wel een nachjen by de kalisen vrolijk eweest.
Nou lestent sprak ik hier, hier Teunis mit ien arm, de draeg,, vis,
Die seyde oock dat 'er sulcken rustigen man noch niet in de hie-
le Haegh,, is,
Soo wurp hy over de nagel: hoort iens Frederick ick moet'et
jou verslaen,
De man het men te ondeughdelijck veul vrientschappen edaen,
Iae al had 'et mijn eyge man eweest, hy mochtme nie meer
edaen,, hebben,
Het was hem onpersybelijck dat hy ongetroost souw van men
egaen,, hebben,
Och hy hadmen soo lief; want ik was niet leelijk in mijn jeugt,
Ick was het mooyste Meysje in de buurt (seyden de luy) maer
wat en vreught

Had-

Hadden wy alle Vastel-lavents tot jouwent, je backten wafel-
koecken,
En als ick dan wat op ehaelt was met een mouwespelt, dan quam
ick je besoecken (weer,
Met jou Suster; trouwen hoe liepen de kyeren daer heen en
Hoe speulde wy suycker noompje, slabber op slabber neer,
Daer leyt een gouwe penning voorje neer. Wy kneppelde de
koeckjes,
Hoe ribsackten en hoe stoeyde wy mekaer in de schuylhoekjes:
Hoe mooy kon ick singen, Aellemoer wat doeje an de schop?
Hoe quamen jou Nooms kyeren, t'elcken staeg, en seyden, al op!
Het was te dubbeld ondieft, se verwonderen heur dieder by sate,
Sy gaven 't de hont, sy stopten 't eweg, en vernielde mier asse ate.
Ick heb tot jouwent wel wil ehad, jou huys was mijn uythof,
Heer het was soo reyn; 't is jammer, alle goe benieren raeken of:
Als wy tot jouwent te gast waren, je Vaer sneet gien stiefvaers
sticken,
Seeker hy slacht mijn, ik hou niet van de kleyne slickermicken:
Mijn maegh was altijdts soo graegh, ik voelden selde gronckt,
Of men buyckje stonckt lustigh op de lieft, ick mien mooytjes
ronckt,
Ick weet niet dat ick mijn leven soeter of geruster,, at.

Fred. Ick heb daer nu genoch of, praetme van mijn Suster,, wat.

Geert. Iou Suster Katrijntje die is over 't vongkt gehouwen, en
gedoopt
Van onse Heer Bestoor, hoe hiet hy nu oock? sijn naem loopt
Verby me monckt; dat 's alliens: s'is van aensicht wat schotigh,
En tusschen 't blank en 't bruyn, maer s'is een weynigh sprotigh.
Ick hebber soo menigmael ebakert, en traertje me espeult by de
kaers,
Wat ick mach 'er mier als hongdertmael esoent hebben voor
haer naers.
Sy het ien maeltjen in heur neck, daer is sy meê ebooren.
En sy het twie roo vlackjes an heur voorhooft, recht van vooren,
In heur kleyne slincker toontjes die leggen op men kaer,
Ick souse wel kennen al wasset over hongdert jaer.

Fred. Al watse seyt dat 's waer: ay Minnetje, soo gaet voort.

Ang. Wel Fred'rick, hebdy nu het recht bescheyt gehoort?
Kundy nu uyt het hooft den twijffel al wat sluyten?

Fred. Sy kentse, en sy noemt de teyckens my van buyten.

Ang. Seeckers dat doet my wel, ick ben ick weet niet hoe;
Want ick u Suster draegh een goet genoegen toe.
Ay lieve gaet toch in, 't is al een wijl geleden

Dat-

Dat u mijn Vrouw verwacht, geliest u in te treden?

Fred. en Geert. bin.

Koenraet uyt.

Daer is de vagebont, ay siet eens hoe hy treet,
Hoe parmantigh, hoe prat, of hy 't selver wel weet
Hoe kost'lijck dat hy 't maeckt? hebje van al u dagen
Sulck draeyaersen gesien? ick kan 't niet wel verdragen.
Hoe facksceert hy die kraegh, hoe versolt hy die muts;
O wat een speldekoker! gans oortjes, datsen puts!
Wel hoe dus wiltweyigh? hy slingert met de mantel.
Of hy wildt was, ay siet, wat gedraey? wat getrantel?
Weet hy wel wat hy wil? jae wel, ick arme geck
Wat laet ick my duncken, ick wed ick u een treck
Sal speelen die Hans hiet; wil het my maer eens slagen,
Ick sal u byloo een vervaert aersgat an jagen.
Ick gae nae binnen toe, alleenigh tot dien end,
Op dat ick seecker weet of 't Meysjen is bekent;
En dan sal ick daer nae in allerley manieren,
Om hem te strijcken uyt, een schalcke list versieren.

Koenraet spreeckt; en Angeniet die luystert.

ICk mach eens gaen besien hoe 't Writsaert ginds al maeckt:
Gans lichters! is hy maer aen wil en wensch geraeckt,
Wat dofjes, wat slempjes willender dan op loopen
Voor mijn? 'k wed dat hy mijn voorseecker wel sal koopen
Een nieuwe Mantel, of een kleet van 't beste stof.
Wat keteldicht, wat kreeftdicht, wat eer en wat lof
Salmen van mijn dichten? hoe sal elck van mijn spreecken!
Om dat ick een loose Hoer soo fraey heb uytgestreecken?
Want heb'cker niet ontmomt door mijn scharpsinnigheyt
Dat Meysjen, daer hy soo sijn sin op had geleyt?
Dat sonder sporreling van schande noch van schaden,
Alleen door het beleyt van mijn voorsichtigh raden:
En dan het ander noch! mijn dunckt, ick segh u dat,
Ick hoor hierom oock loon te trecken van de Stadt:
Of men hoort mijn om 't hooft te vlechten en te cieren
Met een schackeerde krans van roosen en lauw'rieren,
Voornaemlijck, om dat ick door mijn versocht verstant
Gelegentheyt soo goet, en sulcke middel vant,
Dat dese Iongeling mocht komen te bekennen,
Van wat natuur en aert de lichte vrouwen bennen:
Op dat hy sich daer nae mach wachten; en dat hy
Met wacker opmerck let op al haer boevery:

Van

Van boven zijnſe ſchoon, en 't ſchijnt al vry wat jenters,
Als 't in der waerheyt is, want onder zijn 't maer ſlenters.
Maer krijgen ſy wat gelts van haer Pol, van haer Lief,
Soo tyen ſy nae 't huys hier van Gerrit den Dief,
En huuren daer een kleet, of loſſen 't uyt de Lommert,
Of nae de Schoyer, of daer 't goetjen is bekommert,
Hier by een Iufvrou Lors, of by een gier'ge Vreck,
Want ſelden zijnſe rijck, maer altijds vol gebreck:
Met dit geleende goet ſy fijntjes haer opproncken.
Komt 'er dan een ſnoepert die hallef is beſchoncken,
Die geven ſy voor Maeght een ofgereden meer,
Gelijck 't gebeurde laetſt een ſeecker goede Heer,
Die ſijn huysvroutje dwong ſijn kleeren uyt te ſluyten,
En nam een hoope gelts, en ging 'er mee nae buyten
Daer iewers in een kroegh, daer hem de vrouw van 't huys
Wel blydelijck ontfing met al heur ſnoot geſpuys,
Van laeghloopers, ſpeelluy, van hoeren en van ſnoeren,
En ſulck geſelſchap als dat vuyle leven voeren;
Daer klieden hem de man in 't effen ſijn Fluweel,
En bralden als een Prins voor Bruyd'gom in 't Bordeel:
Daer ſat ſijn Bruyt bekranſt met Speelnoots, an een deecken
Van ſchoone wol en zijd', wel nae de kunſt beſteecken;
De lieren, de giegels, de klopſcheen, en de fluyt,
En die held're keeltjens die maeckten ſoet geluyt,
Men deuninckten, men ſprong met vrolijck tureluuren:
Wel immers, daer waren eenige van de buuren
Die hebben dat ſijn vrouw uyt vrientſchap aengeſeyt,
Die ginger moytjes heen des avonts met heur meyt,
En heeft ſelven door 't glas dit ſpulletjen gekeecken;
Hoe datſe was te moe dat laet ick haer uytſpreecken:
Want ſiet ſy viel in ſwijm, ten hulp niet watm'er dee,
En men bracht haer voor doot tot harent in de ſtee,
En hy was daer heel duyts: Doe ging 't daer op een ſluycken;
Mit hiele tonne biers; mit groote ſtiene kruycken,
En leere fleſſen van dartien mingelen wijn,
Van de Wijnkoopers, die dan noch be-eedight zijn,
Die ick nochtans wel ken, maer ick ſelder niet noemen,
Hoewel dit eerlijck volck haer ſulcks noch beroemen.
Flucks quamen daer by hem Guyghelaers en Obly,
En Aeſſacx-ſpeelders vol van alle ſchelmery,
Die om een penning al haer ſchaemt ſtellen ter ſyen;
Met deſe vrome luy ſat hy in baſterdyen,
En verdeed' al ſijn gelt: want uyt een kanne vocht

Hy

Hy noch met nauwer noot vijf roemers krijgen mocht;
Want onder in de kan, heb ick recht hooren ſeggen,
Daer hadſe een ſervet, of ander lywaet leggen,
Daer tapten ſy dan op; en voort door al 't geraes
En ſach hy daer niet nae: O 't was een noob'len baes!
Soo quam 't dan dat de waert met ſijn parfuymde kolder,
Een leer van onder ſchreef tot boven an de ſolder;
Dat m'er nae klimmen moſt: De Speelnoot nammer Bruyt,
En danſten als een lanſt Paſſemedia recht uyt,
De trappen op Clementia: al was de Bruygom droncken,
Hy heeft de Meysjes noch ruſtigh ſchoegelt eſchoncken,
Gelijck as dat een wijs is: voort brachtmen hem te bedt;
Want hy lagh en ſliep, en was ſoo ſlap als een ſlet:
Men leydt hem ſachjens neêr, wel ſoetjens in ſijn nesjen,
En veur een jonge Meyt kreegh hy een heel oudt Besjen,
Daer hy doen ſonder kaers ſijn luſt aen heeft verſaet,
De lieve lange nacht tot aen den dageraet.
Des morgens alſoo haeſt als ſy maer ſach haer open
Dat hy vermoeyt wel ſliep, is ſy 't ſafjens ontſloopen,
En 't Bruytjen quam daer weer al onthaeckt en ontdaen,
Gelijck of ſy van hem was haeſtigh opgeſtaen,
En ſy verneſtelt hem te deegh; doen voort an 't kitt'len;
En ging hem wel een bet over 't ſlapen kapitt'len:
Doe quam van dat geſnor een ſchalcke Hoeredop,
Die deſe Bruygom bracht een mooye baſtertſop,
En handtwater, en meer; doch al om wat te krijgen,
Met refereyntjens die een goet man wel ſal ſwijgen;
Maer ſulck volck is 't een vreught: dus bleef hy in de bocht
Tot hy beu en loof was, en langer niet en mocht;
Doe wierd hy juyſt gehaelt van iemant van ſijn Vrienden,
Hy ging als vernagelt, en was wel half ſtickſienden.
Sijn lieve Vroutje die beſuurden 't met de doot,
En deſen fijnman quam in jammerlijcken noot.
Kijck, ſulcken en noch meer van diergelijcke dingen,
Die heeft hy mogen ſien dat daeg'lijcks daer om gingen;
't Is wel een groot geluck voor deſe Iongeling,
Dat hy ſoo buyten ſcha geſien heeft alle ding,
Wat dat 'er ommegaet in 't leven van de Snollen,
Die gulſigh braſſen als ſy zijn by milde Pollen,
Sy ſchoſſe, ſy broſſe, ſy ſlempen, dempen vry,
Sy ſlocken en ſlinden de ſoetſte leckerny,
En vliegen ongeſchickt en hongerigh aen 't ſchocken,
En duwen deur de keel wel ſulcke groote brocken.

Maer als sy zijn alleen, soo sit dit arme volck
En braên een raepje en een uyen in de kolck,
Of eten knofloock, daer sy leelijcken af stincken,
En lyen haer dan wel met scharrebier te drincken:
Sy knab'len an een korst van oudt verschimmelt broot,
Of nemen de prolpot met grutten op haer schoot;
Haer leven is wel slecht, al acht'et mennigh groot,
Al waer 't al vol wellust te swaerder valt haer doot.
Is dit de jonckheyt niet een saligheyt en deught,
Dat sy die kennis soo bekomen in haer jeught?
In haer bequaemste tijdt om goet en quaet te mercken,
En schouwen vlytigh door haer schandelijcke wercken;
Die naderhandt met smaet, met armoet, en met pijn,
Beloonen al de geen die daer met besich zijn.

Ang. Iae wel, durft die scherluyn soo veel noch van ons spreecken?
Ick sal sijn raet en daet noch lustigh an hem wreecken;
Want ick heb by mijn selfs een loose vond verschaft,
Waer door dat hy met recht van my sal zijn gestraft.
O menschen datsen stuck! o jammer! och! hoe leyder?
Och arme Iongeling! o schelmsche verleyder!
Fy Koenraet, ô ghy schalck! ghy hebt dien onbedocht,
Dien eenvoudige knecht op een vleysbanck gebrocht.

Koen. Och hemel! wat is dit? *Ang.* Mijn hert wil mijn ontglyen,
En 't smelt van droefheyt wegh, helaes! van medelyen
Over de Ionghman die hem voor een Meyt uytgaf,
Want hy van stonden aen ontfangen sal sijn straf;
Och ick mach 'et niet sien! daerom ben ick geloopen
Uyten huys: och! ick sach hem soo bijnden en knoopen,
Sy leyden hem ter banck volkomen uytgestreckt,
En hebben hem een wijl gepynight en gereckt;
Dat sy hem lubden, och! dat waer noch om te lyen,
Dat liet ick noch toe staen; maer sy wilt 't gnap afsnyen,
Gelijck de Turcken doen: jae al sturf hy daer van,
Een ander (seytse) sich mach spiegelen daer an:
Ick heb geen ander vrees als dats' hem sal vermoorden.

Koen. Ach wat bedruckt gelaet! wat smartelijcke woorden,
Wat jammerlijcken rouw, stort daer Angniet met smart?
Dat ick de oorsaeck ben gevoel ick in mijn hart!
Och ick ben een doot man! want dit doemt my te sterven,
Of als een balling 's landts voor bedelaer te swerven;
Daer komt of watter wil, ick moet haer spreecken toe.
Goeden dagh Angnietje! wel Sustertje, wel hoe

Klaegh jy dus treurelijck ? seght my, wat isser gaende ?
Wat is u doch geschiet ? of wat hebdy uytstaende
Met iemant van de Stadt ? seght my, wien is de Man
Die men soo straffen sal, dat daer een ander an
Exempel nemen sal. *Ang.* Ghy zijt geen antwoort waerdigh,
Ghy laetdunckende geck ! hoe koomdy soo hoovaerdigh,
En soo vermetel stout, dat ghy dit vragen dart ?
En knaeght u niet de worm van wroeging in u hart ?
Vermits dat ghy hem hebt dien boosen raet gegeven,
Waer door dien Iongman heeft dit schellemstuck bedreven ?
Die Iongman die ghy ons dorst brengen voor een wijf,
Dien staet nu in gevaer, en prijckel van sijn lijf,
Door u versiering valsch, en door u kunstig liegen,
Om ons door sulcken treck soo leelijck te bedriegen.
Koen. Wien seghdy, Writsaert, ha ! wat heeft hy toch gedaen?
Ang. Wildy dat weten ? hoort, ick sal 't u doen verstaen :
Weet ghy wel dat die Maeght, die Roemert ons vergunden,
Een Haeghsche Dochter is van treffelijcke vrunden,
En dat haer Broeder is een Koopman seer geacht ?
Koen. Neen ick. *Ang.* Seker, 't is waer, die Maeght heeft hy verkracht :
Nae dat haer Broeder heeft van dit gewelt vernomen,
Soo is hy heel verstoort tot onsent in gekomen.
Koenr. Wat heeft hy uytgerecht ? *Ang.* Hy kreegh hem by de kop,
En vleugelden hem stijf, en maeckte voorts een strop.
Koen. Ay my ! wat woud hy doen ? *Ang.* Had mijn Vrouw niet gebeden, -
Hy had hem stracks de neus en ooren afgesneden.
Koenr. Och dat ick nu doof was ! *Angen.* Nu willen sy den bloet
Soo straffen als men hier de wilde katers doet ;
Ick heb 't niet mogen sien, daerom ben ick 't ontsprongen.
Koen. Wel wien is doch soo vroom, soo stout en onbedwongen,
Dat hy sou durven doen soo grooten overdaet ?
Ang. Hoe noemdy dat soo groot ? *Koen.* Soo seecker, is 't niet ? jae 't :
Wat man is soo gestraft, die in vuyle bordeelen
De Hoeren soo een pots uyt lusten socht te speelen ?
Ang. Ick weet niet. *Koen.* Angnietje, u Vrouw siet watse doet ;
Want 't is mijn Meesters Soon, een Echtkint van sijn bloet.
Ang. Is dat waer ? *Koenr.* Seght u Vrouw datse dat niet beginnen.

Wel hey ! ben ick oock mal ? dat koſtje ſelfs nae binnen.
Ang. Maer Koenraet watje doet, ſiet watje onderwint,
Uw yver is te heet, te wulleps en te blindt;
En brengt u niet in laſt om ander lieden ſaecken,
Die ghy doch mogelijck niet beter en ſult maecken:
En daer hy Writſaert nu wat op ſijn Ioodſch beſnijt,
En kreegh hy u miſſchien ghy raeckten 't ſootje quijt;
Want ſiet mijn Iufvrouw denckt, en ſal hem doen gelooven,
Dat ghy hem hebt geraên de Maeght haer eer te rooven.
Koen. Wat ſtaet my nu te doen? Wat raet gaet my nu an?
Maer ginder, ſieǹ ick recht, ſoo komt den ouden Man,
Mijn Meeſter uyt ſijn thuyn, aen 't Reeg'liers Hof gelegen:
Sal ick 't hem uyten? neen, 't is beter noch geſwegen;
Ick wil 't hem ſeggen, jae 'k; het ſchaet niet, och het leyt
My op mijn leên, dat my een ſtraffe wort bereyt;
Maer die ben ick gemoedt geduldigh te verdragen,
Als Writſaert maer alleen mach werden ſlechts ontſlagen.
Ang. Doet wijſlijck als een man, ick gae nae binnen, ſiet;
Vertreckt de goede Man hoe 't alles is geſchiet. *Angeniet bin.*

Lambert de Vader. Koenraet.

Lamb. DIt is een groote vreught voor mijn genegentheydt,
Dat mijn Boogaert ſoo dicht by Stadt gelegen leydt:
Verdriet 'et my in huys, ick wandel buyten ſtee,
Nae 't Reeg'liers Hofjen toe; kijck, dus van liever lee
Op mijn muyltjes, dus reyn: ick was flus om een kijckje,
Het voetwechje langes het platte Amſteldijckje,
Wangt het was an de kanckt een ſtickweegh op ebijt,
Vannen diel ruyge maets, die 't doen om heur profijt;
Maer ier dat ick een duyt an dat volckje ſou geven,
Ick quam niet op het ys van al mijn hiele leven,
Wat haeſt het Lammert, neen ick geef'er niet een mijt,
Soo ten ierſten een duyt, 't is een koſtelijcken tijdt;
Die wat ſpaert, die wat het; oock ben ick niet goet Emſters:
Wat was daer een gerit van vlaſters en van kemſters,
Van veſjesvolck en aers die 'r ryen op de baen.
De fraeyſte Iongeluy die vijntmen onger 't gaen,
Of die doen as me Niſt, die rijt met heur Speelnootjes
En vryertjes om veer, of after op de ſlootjes.
Wat was daer en gedoen, en geraes, en geſcherm?
Mijn oogen ſchemerde; wat quam daer een geſwerm
Van Ionges en van goet ontrent de Koorendrager?
Hoe drock had 'et Nies Kaecks, die bromde met heur Swager.
Hier

Hier hey! Harmen Hooghart, die ſoo weyts rijt en ſnort,
Die haeckten in heur ſchaets, ſoo dat de goethart ſtort,
En vil een harde ſmack; ô dat ick my niet doot,, lach,
Wangt ſy vil op haer neus, ſoo datmer ael-korf bloot,, ſach.
Daer quam Ieuriaen mit ſen ſiecke lijf op het ys,
Die arme breeckebien, die reet met lange Lijs,
Sy ree harder dan hy, hy liet hum moytjes ſleepen,
En ſchranckelde ſoo voort; och! hy had ſulcke grepen,
Hy hompelden, hy ſprong, en maeckten niet veul vaerts,
De luy ſagen een jeught in Ieurejannen naerts,
Soo genoeg'lijck ging die, as hy hum lieten gliſſen,, trouwen,
Het volck ſtont en lachten datſe heur bepiſſen,, wouwen.
Daer hadje ſtijve Dirck mit ſijn nieuwbacke wijf;
Hoe bevrooren gaet hy? ſijn hooft ſtaet hem ſoo ſtijf
Of 't op een ſtaeck ſtong, in hy het ien paer bienen,
Trots yemets in het langkt; hier Lobbrich plech te mienen
Dat hy 't puyck was van de Stadt: maer noch onſe Machtelt,
Die hetſe hum emaeckt vannen ſtick vannen ſwachtelt,
Had 'et ſen lieve moer hum niet hart of eraen,
Hy ſouje alle daegh mit vier paer kouſe gaen,
't Is ſulcken ſoeten vaer, hy kan hum ſoo dicht pongſen,
In hy ruyckt aſſen kruyt, ick mien gelijck een bongſen:
Dat hy hum warmpjes houdt, dat prijs ick hem met reên,
Sey Ian Kackmackelijck, warmt maeckt geen lamme leên.
Hoe koſtelijck, hoe dreuts reet Melis mit ſen Vryſter,
Al is 't een bolle meyt, 't is al een fraeye ryſter,
Sy ſtreefje aſſen vos: 't is jammer dat blaeuw Aecht,
Soo vreeſlijck van de kouw is alle Iaers geplaeght,
Helften tijdt kalftſe an heur hangden en heur wangen,
't Is vreemt dat an heur neus geen groote ſpijckers hangen,
Soo koutvorſtigh iſſe; quam s' op de Turfmarckt gaen,
De Turf ſou veur ſeecker de helft wel haeſt opſlaen.
Get hoe pronckt droncke Keesje van de Slochter,
Mit ſijn mooye Tuytmeyt, hier ouwe Iapen Dochter.
En Mieuwes Malmonckt, die reet met ſen jonghſte Snaer.
Morſige Marry Slomps reet mit heur Beſtevaer.
Maer Ian Doet'er-niet-toe die ſchoof in een ſchuyfſleetje,
Sijn Beſtemoer, ſen wijf, ſen Ky'ren, en ſen Peetje;
Hy ſtack ſijn after-end uyt of hy borgen wouw.
In an men rechterhangt daer kreeg een goetmans vrouw
Een kolfbal voor heur hooft, van een deel groote ſcholvers:
't Is een vreemt ding, dat van deuſe weytſche kolvers,
Die dus in 't wildt toeſlaen, geen ong'lucken geſchiên;

Had ick maer iens de macht ick ſout'er wel verbiên,
Of ick ſou 'er een plaets uyt alle menſchen wijſen:
Ick ſel 't van mijn leven mijn ky'ren niet anprijſen.
Hoe reden de boeren ſleen ſoo hier ſoo daer om var.
Hoe liep onſe Amſterdamſche Adel daer met de nar;
En by de Diemermeer daer reden ien'ge Paertjes,
Mit noch ien hiele ſtreeck van ouwe drooge vaertjes,
Al after an menkaer, die ryen dat 'et giert,
Sy hebben deuſe kunſt de gangſen of eliert.
Hier verkoftese lint datmen tot ſchaetſen bruycken.
Daer ſat Aeltje Krimpkous mit mantels en met huycken.
Als ick dit lieve ſpul lang enoch had eſien,
Soo kierden ick weerom, en ick ging doe mit ien
Iens loefs voort in mijn thuyn; ick ſach iens nae de bloemen,
Of nae de bolletjes (om eygentlijck te noemen)
Of ſy oock vrooſen uyt, en waren ſy al doot,
Ick kooper weer genoegh voor een blanck, of drie groot;
Ick ben ſoo mal niet as de luy, die veur wat tulpen,
Veur keyſers kroonen, veur hoorentjes, en veur ſchulpen,
En ſulcken leurmarcktery, dat nieuwers toe en dient,
Veul gelts ſel geven; noch ick ſel veur gien kiſtient
Gien hongdert ponckt beſteên. En 'k machſe ſoo wel dragen
As iemant van de beſt, en wie ſou ick het vragen?
Ick heb een platbeck, en een mooye gouwe hoep,
Al om de minſte koſten, of ick 't niet luyt en roep:
Ick hou hennen, noch duyven, noch katjes noch honckjes,
Noch knijnen, noch veugels, 'k heb gien ſin in die ſtronckjes,
't Het niet en beet om 't lijf datmen 't gelt ſoo verquiſt,
Ick legh het liever op, en ſtapel 't in mijn kiſt,
Elck leyt mooy op ſijn ſtee in ſackjes of geſongdert,
Ick doe 't niet minder uyt als dertigh op het hongdert,
Die 't ſoo hoogh niet en wil, die mach 'et laten ſtaen;
Want ick heb met mijn gelt veul mier profijt gedaen,
En kan 't oock noch wel doen, als ick 't maer wil anleggen
Hier met ſommige Re'ers; maer men moet 'et niet ſeggen:
Wy ſtuuren al te met een twee drie ſchepen uyt,
Vol botter, kaes, en broot, oock kettings, koegels, kruyt,
't Welck wy verruylen an veel koſtelijcke Waren
Van de Duynkerckers, of die op de neering varen:
Dat goetje dat wort hier bequamelijck verſackt,
Verbaelt, verkiſt, vertont, vermerrickt en verpackt,
Van mannen die haer daer ſeer aerdigh meê geneeren,
Soo krijght men tien voor ien. Zijn dat geen luy met eeren?

Of

Of wil 'k me geltje niet dus wagen over Zee,
Ick kan 't wel ſonder vrees uytſetten hier in ſteê,
En dat op groote winſt; doch ick ſel 't niet vertellen:
Daer zijn in Amſterdam ſeer geeſtige geſellen,
Die koop're kandelaers, brant-yſers ſchoon en groot
Van buyten (maer in 't lijf en is het niet dan loot)
Met een behende ſlagh ſeer kunſtelijcke gieten,
Dies moet het overſchot van waerden overſchieten.
Wel is dat Koenraet niet, die daer van verre ſtaet?
Ick moet eens by hem gaen, en ſien hoe 't hem al gaet.
Koenr. Wel wie praet daer van my? Meeſter! die ick met hert en mont,, bie
Goeden dagh, ick ben blijdt dat ick u ſoo geſont,, ſie.
Lamb. Wel wie verwacht ghy hier?
Koen. O help! mijn tong die vout,
Ick kan niet ſpreecken, ach! mijn hert dat wort men kout.
Lamb. O ho! hoe dus verbaeſt, en dus ontſtelt ſoo ſchichtich?
Wel ſeghtmen, is de ſaeck ſoo euvel en ſoo wichtigh?
Koenr. Voor eerſt bid ick mijn Heer, en denckt in 't minſte niet
Dat deſe dingen zijn door mijn beſteck geſchiet;
Gelooft mijn, ick en heb geen raet daer toe gegeven,
Ick heb geen ſchult, ick ſweer 't.
Lamb. Wat is 'er dan bedreven?
Koenr. Waerachtigh, 'k haddet eerſt met voordacht en met liſt
Voorſichtelijck bedocht; maer nu is 't mijn gemiſt.
Hoort hier mijn Meeſter, hoort, wat baet 'et toch geſwegen:
Ons Ritſaert heeft nu korts een ſwart Moortjen ekregen
Van ſijn Schipper, die 't hem in Spanjen heeft gekocht,
Dit ſchonck hy aen ſijn Boel, dewijl dat ſy 't verſocht.
Lamb. Wien?
Koenr. Maer aen Moyaeltje, die hy mint als ſijn harte.
Lamb. Maer wat gaf hy doch wel voor deſe lieve Swarte?
Koen. Maer duyſent guldens eens.
Lamb. Och wat een ſwaerigheyt
Komt mijn op!
Koenr. En Writſaert heeft ſijn ſin oock geleyt,
Op eener die de luyt en and're inſtrumenten
Kan handelen wel braef, jae uytten Orienten.
Lamb. Hoe! wat is hy verlieft? dit kan ick niet verſtaen,
Weet hy dus vroegh alreedts by Hoeren oock te gaen?
Hoe komt hy in de Stadt? ick had hem onder ienigh
Aen boort geſonden 't ſcheep. Ach! gien quaet komt allienigh.
Koen. Hoe ſieje mijn dus an? gelooft mijn vry mijn Heer,

Ick heb 't hem niet geraên.
Lamb. Houdt op, en ſpreeckt niet meer
Ghy galgert! ſoo 'k je noch iens; dan nou, ick ſal noch ſwijgen,
Op dat ick meer beſcheyt van dit ſtuck mach verkrijgen.
Koen. Och Meeſter hy, hy is wel ſtout en onbedocht
In plaets van de Mooris tot Moyaelen gebrocht.
Lamb. In plaets van de Mooris?
Koen. Voorts heeft hy van de vrouwen
Een jonge Maeght verkracht.
Lamb. Ick ſterf by mijnder trouwen!
Koen. Daer op is hy betrapt, gevangen en geknelt,
Nu willen ſy aen hem vergelden dat gewelt.
Lamb. Wel iſſer oock iets meer behalven deſe dingen?
Soumen om ſulcken leur die Iongman ſoo bedwingen?
Waer nae verwacht ick noch? waerom gae ick niet in?
Eer dat ſy hem miſdoen in haren grammen ſin. *Lamb. bin.*
Koen. Ick ſlae geen twijffel, of ick ſel door deſe ſaecken
In een groot ongeluck en ongena geraecken:
De noot drong my daer toe, nochtans in deſe tijdt,
Soo hoop ick dat wel haeſt ſal Writſaert zijn bevrijt.

Angeniet geckt met Koenraet.

Ang. SEecker in langen tijdt was ick ſoo niet verheught
Als ick nu fluſjes was; want ick kreegh ſulcken vreught,
Wanneer den ouden Man ſijn Soone docht te vinden,
Om van ſijn banden hem ſorghvuldigh te ontbinden:
Hy ſnoffelde vaſt om, door winckel en door kas,
Maer wat hy ſocht en deed, hy quam niet daer hy was:
't Gemoedt was hem ontſtelt uyt Vaderlijck melyen,
Hy ſteenden door ons huys, en keeck an alle ſyen!
De gramſchap en de angſt had hem te ſeer beroert:
Doch hy was door mijn liſt bedrogen en vervoert;
Ick lachten in mijn vuyſt dat ick hem ſoo ſagh vreeſen.
Koen. Wel wat wil dit toch zijn?
Ang. Maer waer mach Koenraet weſen?
Ick ſprack hem garen eens, ick wil na hem gaen ſtreven.
Koen. Wel wat ſchort jou Malloot? hebt ghy van al jou leven
Sulck lacchen wel eſien! wel ginnegabje noch?
Ang. Ick lachmen aen men eynd, ick mach niet langer, och!
Ick lachmen noch wel doodt, ick kan my gantſch niet ſtillen.
Koen. Wel waerom lacht ghy dus?
Ang. Maer al om jouwent willen.
Koen. Wel hoe dat? *Ang.* Wat ghy vraeght! 'k heb noyt geſien, noch
'k ſagh Geen

Geen ſotter menſch als ghy : och ick krijgh ſulcken lach ,
Ick kantje niet ſeggen, ſoo lacchen wy daer binnen,
Siet om u ſlechtigheyt, en om mijn kloecke ſinnen.
En ſoo veel iſſer of, dat ick u in 't begin
Als ick u eerſtmael ſagh, oordeelde in mijn ſin
Voor een welſpreeckend man en vol van ſchallickheyden.
Koenr. Wat is 't? *Ang.* Ick heb gemiſt in deſe twee voorſeyden.
En rouden u dan niet die overgeven daet,
Die thans den Iongling heeft bedreven door u raedt?
Moſt ghy daer boven noch ſijn arme oude Vader
Dees dingen al te mael verklaren ſoo te gader,
Sonder bewimpeling van af te doen of toe?
Hoe meent ghy dat de man hier over was te moe,
Als hy ſijn ſoon daer ſagh gebruynt gelijck een Swarte
In vrouwelijck gewaedt? bedenckt eens in u harte,
Dat gy de oorſaeck zijt; ſoo ſuldy wel bevroên,
Dat nu u Meeſter ſal de kerreſſtock of doen.
Koen. Wat ſeghdy vuyle pry? paeyt ghy mijn met een logen?
En lacht ghy noch met ons, nu ghy ons hebt bedrogen?
't Schijnt dat de ſchelmery u wel verheught en ſmaeckt;
Maer waerom doet ghy dat? *Angen.* Om dattet mijn vermaeckt.
Koenr. Ick ſouje wel goet koop wat voorje liegen,, langen ,
Houdt den ſmoel toe, of jou backus ſal vliegen,, vangen.
Ang. Dunck 'et u goet Koenraet, ſoo komt an en ſmijt,, toe ,
Ick raedje haeſtje niet, maer neemter wat tijdt,, toe ;
Ghy ſout 'et ſeker ſoo met deſe ſaeck,, maecken ,
Dat ghy wel licht'lijck mocht 't eerſte op de kaeck,, raecken ,
Of an een galgh, of an een mick, of op een rat ,
Daer an de Voolewijck, by 't Gerecht van de Stadt;
Want ghy hebt raedt en daet, en d'oorſaecke gegeven ,
Dat deſen Iongman heeft dees overdaet bedreven:
Waer door ghy ſult daer na geſtraft zijn onteert,
In voegen, dat an u een ander daer an leert
Te vlieden ſulcken quaet van jonge luy te verleyden.
Koen. Och 't is met my nu uyt! *Ang.* Voort ſullen ſy u beyden
Wel luſtigh ſmeeren of: dit heb ick u bereyt
Tot een erkentenis van onſe danckbaerheyt,
Overmits die Mooris die ghy ons hebt gaen ſchencken:
Och 't is mijn hertigh leet dat ick niet meer kan dencken.
Adieu, ick gae, vaert wel. *Koenr.* Als ick my wel verſin ,
Niemant komt hier in laſt, hy brengt zijn ſelfs daer in.

Kackerlack. Roemert. VVritſaert. Koenraet.

Kac. MAer zijn wy hier ons lijf al ſeecker by de Vrouwen?
Op welcken hoop, of raet, oft op wat woort van trouwen
Soo gaen wy na Moyael, en geven ons dus bloot?
Roem. Ick ben van ſin het hooft te leggen in de ſchoot,
En apoincteeren op genaed' en ongenade,
En rechten haer weer op de achterſtal en ſchade,
Die door het lang beleg mijn Iufvrou is geſchiet,
En dat wy t'ſamen doen het geen ſy ons gebiet;
Indien ſy ons de peys maer lijdlijck wil verlienen.
Kac. Dat 's u te veel verkleynt.
Roem. Sal ick dan minder dienen
Mijn Moyaeltje! mijn Lief! mijn Princes van mijn ſin!
Als Hercules dede der Lydier Koningin?
Omphale, dien den Helt de ſpellen dwong te rapen,
Die Reus noch Ridder kon bedwingen met de wapen?
Kac. Dat 's een ſchoon exempel! en 't ſtaet my ſeer wel an,
Dat ghy u reguleert na ſulcken grooten man:
Dat 's een beſcheydenheyt! o mijn! met wat ſuffletten
Sal hem Moyaeltje noch dat malle hooft verſetten?
Siet die verwaende geck! och Heerſchip gaet niet voort!
Siet hier! wat volck komt daer ginder uyt de poort.
Roem. Wel wie ontmoet mijn hier! ick ſach 'er noyt den deſen:
Hoe loopt dit volck ſoo wildt? wel wat ſal dit toch weſen?

VVritſaert, in ſijn ſelfs.

IS ſer tegenwoordigh wel geluckiger menſch
Opter aerden als ick, die 't ſoo gaet na ſijn wenſch?
't Schijnt dat den hemel heeft dus onverwacht beſloten
Dat al des werelts vreught tot mywaerts ſoude vloten.
Soo veel gelucx en goets ploſt plotſlijck op mijn neêr,
In ſoo bequamen ſtandt als ick nu ſelf begeer.
Koen. Hoe is 't Writſaert? dus blijdt? ick gae naer hem met ſchromen.
VVritſ. Koenraet mijn goede vrient ghy bent mijn wel gekomen;
Mijn Vader! en vinder! beleyder van 't beleydt,
En het voornaemſte hooft van mijn welluſtigheyt!
Daer leeft geen gauwer man, geen kloecker noch verſochter:
Weet ghy wel dat mijn lief Katrijntje is een Dochter
Van een goet burgerman, van wylen uyten Haegh?
Koen. Ick hebbet al gehoort.
VVritſ. Wanneer doch? *Koen.* Maer van daegh.
VVitſ. En hebdy wel verſtaen dat ſy my is gegeven

Tot

Tot een Bruyt, tot een Vrou? *Koen.* Soo waerlijck als wy leven,
Ghy doet seer wel. *Kac.* Verstae ghy wat hy seyt?
VVrits. En daer en boven noch mijn meeste vrolijckheyt
Is om mijn broeders wil: die nu na sijn begeeren,
Met vryer herten by sijn boelschap magh verkeeren;
Siet buyten alle vrees van nachtwacht oft gespuys:
Want in het kort geseyt, 't is gantschlijck maer een huys,
Het onse, en het haer! Moyael heeft al haer dingen
Gantsch en al gestelt in mijn 's Vader beschermingen:
Want hy haer sonderling van herten heeft gesint,
Om die weldadigheyt die sy bewees an 't kint,
An mijn Katrijntje lief, die sal hy niet vergeten.
Koen. U broeder houdt Moyael dan voor sijn eygen eten,
En voor sijn propre monckt? *VVrits.* Wel sou hy niet, Koenraet?
Koen. Hoe vaert de ruyter dan, die murruwe soldaet?
VVrits. Och dat is al gedaen, die heeft al eenendartigh.
Koen. Wel dat verheught mijn seer, daerom soo moet ick hartigh
Eens lacchen dattet klinckt over die heele straet!
VVrits. Ay Koenraet doet soo wel, dat bid ick, datje gaet
En brengt mijn waerde broêr dees onverhoopte tijding
Van mijn geluck en 't sijn. *Koen.* Ick sal 't stracx met verblijding
U Broeder Ritsaert oock gaen brengen dese maer.
Adieu mijn vrient vaert wel, die nu wist waer hy waer. *Koen. bin.*
Rom. Maer slaetg'er twijfel an, dat ick niet ben verschoven
Van mijn lief? *Kack.* Dat 's verwis!
VVrits. Wie sal ick meerder loven?
De gene die mijn gaf dese geswinde raet,
Oft mijn selfs? die daer dorst bestaen alsulcken daet:
Of sal ick de fortuyn voor 't aldergrootste prijsen,
Die my op eenen dagh soo veel goets gaet bewijsen?
Want sy heeft dit bestiert, dat mijn broeder soo graegh
De Moorin schencken sou an sijn Boeltje van daegh:
En dat my 't Meysje is gegeven te bewaren,
Als Moyael ging te gast, ten middaghmael, tot haren
Pol, den Hopman Roemer, die de waerschap had bereyt.
En siet door haer vertreck kreegh ick gelegentheyt
Om mijn lust te voldoen: o wonderlijcke saken!
Dat daer mijn Vader quam om 't Huwelijck te maken.
Of sal ick achten meer de blygeestige vreught?
Of mijn bevallijckheên? of die beleefde deught
Van mijn Heer Vaders ziel, die sich heeft uyt gaen spreyden
Door

Door al ſijn leven heen met meer als menſchlijckheyden?
Ick bid den Hemel, dat hy ons behoet voor quaet,
En onderhoudt ons huys voortaen in goeden ſtaet.

Ritſaert. Koenraet.

Ritſ. WAt ongelooflijckheyt van ſonderling gelocken
Hebdy, o Koenraet! my met groote vreucht vertrocken?
Waer is mijn Broeder doch? *VVrit.* Hier is hy voor dees tijdt.
Ritſ. Ach lieve waerde broêr, ick ben van herten blijdt.
VVrit. Och dat geloof ick wel! u lief is waert te minne,
Soo veel heeft ſy gedaen voor die van ons geſinne,
Die ſy met haer behulp doch eerlijck heeft gerieft.
Ritſ. Prijſt ghyſe my noch an die op haer ben verlieft?
Roem. Och Kackerlack wat raet? nu geef ick het verloren,
Nou heb ick doch geen kans, ſoo quaet ſtaet dit geſchoren,
Hoe 'ck minder hoops heb laes! hoe ick haer meerder min;
Ick bid u Kackerlack, ay helpt my doch hier in,
Mijn hoop die is in u. *Kack.* Wel wat ſou ick aenrechten?
Roem. Maeckt hier een eynde of, en gaetmen dit beſlechten,
Met bidden, met loven; want ghy bent wel ter tael:
En brenght my weder in de gracy van Moyael.
Kack. Dat 's ſwaerlijck om te doen. *Roem.* Wat dat u magh op-
komen
Daer wordy meeſter of, want kloeck en uytgenomen
Soo leefdy met de tong; en ken ick niet u geeſt,
Die ſoo goet is en groot, dat daer een menſch voor vreeſt?
Soo ghy mijn dit beſtelt, ſoo ſal ick an u ſchencken
Wat ghy begeeren meught, ja wat u luſt te dencken,
Tot een vergelding, en voor u verdienden loon
Soo houdt al wat ghy hebt. *Kack.* Dat komt my ſeker ſchoon,
Meent ghy 't al? *Roem.* Sou ick niet? *Kack.* So ick haer kan
beleſen,
Soo wil ick dan voor eerſt tot uwent ſoo vry weſen,
Dat ick, wanneer ick wil, mach komen ongenoot
An tafel, an de ſpijnt, en ſnyen kaes en broot,
Of watmen anders luſt. *Roem.* Ick bender met te vreden.
Kack. Ick ſal mijn naerſtigheyt in doſe ſaeck beſteden.
Rit. Wel wie hoor ick hier? wel Roemert. *Roem.* Mijn lijfs gena.
Rit. Ghy weet moog'lijck niet, hoe 't hier ſtaet. *Roem.* Ick doe,
och ja.
Rit. Hoe koomdy dan ſoo ſtout, dat ghy hier ſtal durft houwen?
Roem. Op u beleeftheyt ſiet ſoo ſteld ick mijn vertrouwen.
Rit. Vertrout die niet te veel, eer dat ghy qualijck vaert.

Barm-

Barmhertige ſoldaet! ghy wert hier ſtracks verklaert
Voor vyant, en weet dat, 't eerſt ghy mijn komt ontmoeten
Hier of op de breeſtraet, ick ſal u onſaft groeten:
Al maeckten ghy onſchult van hier of daer te gaen,
Ick ſelt niet hooren, maer 'k ſel even dol toeſlaen,
Al ſoud 'k u arm of been, of 't een, of 't aêr verminderen.
Kack. Salige man, denckt om jou wijf en om jou kinderen.
En maeckt jou ſoo groot niet, nou ſaft, haeſtigh is quaet:
Siet datje toornigheyt niet voorje wijsheyt gaet.
Waſſer met vechten iet te halen of te winnen,
Ghy ſout 'et, lieve man, nu al te laet beginnen:
Ian Rap ginger meê deur, ten paſt niet dat een knecht
Met eeren, gelijck ghy, hier tegen iemant vecht.
Rit. Ick ſegh niet meer, ick ſal hem flucx op het vleys,, touwen,
Blijft hy hier niet van daen, dan ſeecker wil hy peys,, houwen,
Soo raed ick hem voor 't beſt dat hy haer ſelſchap mijdt,
Eer ick hem met een ſtock de kop an ſtucken ſmijt:
Siet ick waerſchouje noch, denckt dattet u geſeyt,, is,
Soo ick hem weder vijn 'k ſal toonen dat my leyt,, is.
Kack. Voor wrevel noch voor wreet heb ick u noyt gekent:
Ick denck oock niet dat ghy ſoo opgeblaſen bent,
Of ghy ſult met gedult u gramſchap wel haeſt breken.
Rit. O neen ick hebt geſeyt! *Kack.* Hoort mijn een weynig ſpreken,
Daer na, ſoo 't u behaegt, meugdy 't volbrengen vry.
Rit. Wel an, ſeght. *Kack.* Nou Roemert, gaet een weynig an d'een ſy.
Voor eerſt ſoo wou-ick wel dat ghylie woudt gelooven,
Dat al wat dat ick wil in deſe ſaeck beſlooven,
Is niet om Roemers luſt, maer om mijn eygen baet,
Doch ſoo ghy ſelfs bevint, dat deſe mijne raet
U noodig is en nut, en nieuwers in kan ſchaden,
Het waer een ſlechtheyt dien moetwilligh te verſmaden.
Rit. Wat 's dat te ſeggen? he!
Kack. Siet, dit 's mijn raet en ſin,
Dat ghy den Hopman ſult voor Reeder ruymen in
De minne van Moyael, gelijck u medeſtander.
Rit. Voor Reeder ruymen in, en dat wy met malkander
Reen ſouden aen mijn boel, gelijckmen aen een ſchip
Gewoonlijck is te doen? *Kack.* Dom zydy van begrip
In dit ſtuck: Ritſaert hoort! denckt eens hoe garen eetje
Van merſepeyn of taert, of ſoo een leckerbeetje
Van ramsnieren, of van een hanekams paſtey,

(Die

(Die geyle luyder kost is weeligh meer als frey)
Ghy maeckt garen goet cier in lustige bancketten:
Maer 't quaetsten is ghy hebt niet veel om by te setten,
Door dien u Vader u soo scharp houdt en soo kort,
Vermits u 't meestendeel wat an de besten schort.
En dese die het munt, en hiele hopen bricken,
Hy sal 't geen u gebreeckt in overvloet beschicken;
Hy geeft de vrye slemp, hy dient u en Moyael,
En mijn oock, om dat ick mijn winterkost daer hael.
Laet heur de vryheyt toe om wat met hem te jocken,
Soo sal sy hem met list een groote som doen docken,
Op dat sy mach voorsien haer kelder weer met wijn,
De botelry met spijs, en watter meer mach zijn:
Daer mach geen milder man nu opter aerden leven,
Als desen Hopman is, soo ruym is hy in 't geven:
Het is een botte bloet, wat batet toch verbloemt,
Een groote malle geck, die wonder hem beroemt
Van den krijghshandeling: o bloet 't is hem by vlagen,
So uytermaten dapper in de mont eslagen:
Hy kreegh nu lestent een beroering in sijn tong,
Dat in een uur of twee sijn beck niet stil en stong;
Hy verschoont oudt noch jong, noch armen nochte rijcken,
En rabbelt sonder slot, hy mach inde kan niet kijcken
Of hy is droncken, en dan het hy loof noch lust,
En slaept voort nacht en dagh: ghy mooght wel zijn gerust,
Soo dat ghy niet en hoeft in geener wijs te vreesen,
Dat Moyael immer sal tot hem genegen wesen:
Want hy is lam en loom, en heeft noch kracht, noch kuyt;
't Is een boosen veugel, een droogert in sijn huyt,
En sulcken blooden guyl als ickje niet kan seggen,
Hy sal gaen als ghy wilt. *Rits.* Hoe sullen wy 't anleggen?
Kack. Voorwaer ick acht hem hoogh, maer daer in aldermeest,
Datter hier ter werelt noyt sulck man is geweest,
Die aen 't volck meerder jonst en vruntschap kan bewijsen,
Met overdaet van dranck, en kostelijcke spijsen.
Rits. 't Sou meer als wonder zijn datmen alsucken man,
Die soo ruymschotelt is niet souden halen an:
Voor mijn, ick ben van sin dat wy lie hem uytstrijcken,
In wat manier het zy? *VVrits.* En ick oock van gelijcken.
Kack. Dat 's wel, dat is seer goet, ick bidt u liên dat ghy
In u geselschap voort oock wilt aen-nemen my:
Want ick heb heen en weer getracht aen beye zyen,
Om te vereenigen dees' twee harde partyen.
Rits. Siet daer, daer is mijn hand dat gy ontfangen wert. *VVrits.*

VVritſ. Van mijnent wegen oock, ſiet daer, uyt een duyts hert.
Kack. Siet daer ghy broeders bey, al kan ick niet beloonen
De eer die u belieft aen mijn perſoon te toonen,
Soo neemt van my in danck voor dees u groote deught,
Deſe verwaende geck, op dat ghy met hem meught
U buyck vol lacchen ſtaegh. *VVritſ.* Wel dat komt ſeker aerdigh.
Ritſ. Wel Kackerlack dat 's ſchoon! hy is het doch wel waerdigh.
Kak. Hou Roemert, tſa komt hier indien 't u wel gevalt.
Roem. Is de peys al emaeckt? *Kack.* Ick heb mooytjes ekalt:
Dit volckje konje niet, maer doen ick haer met reden,
U deughden, u daden, u hooghdragende ſeden,
Ten vollen heb gelooft, ſoo hebben ſy op trouw
De Treves my vergunt ſoo ickſe hebben wouw.
Roem. Ghy hebt ſeer wel gedaen: 'k weet niet oft om mijn ſinnen,
Oft om mijn ſchoonheyt my het volck dus beminnen:
Want waer ick door de ſtadt en door de ſtraete gae,
De Meysjes rijſen op en kijcken mijn vaſt nae:
En koom ick in de kerck in 't midden van de preken,
De wijven weten daer ſoo veel van my te ſpreken,
Wie dat ick heb gevrijt, en wie ick niet en wil:
Tot dat Klaes Klick ſeyde, nou Labbekack ſit ſtil.
Had Ian Dirckſen ſijn Nift geen nieuwe rock gaen koopen,
Neel van Ians wegen ſouw voorſeker my na loopen,
En ouwe Iooſten weeuw die loopt wel van mijn veur,
Maer daerom ſtreeck mijn peet heur moer ſoo luſtigh deur.
Wat noch prijs ick Giertje, die pleegh my ſelfs te ſabben,
En om een haverſtroo eens in mijn hant te krabben,
Met ſulck geteutel,, nou alle ding dient niet eſeyt,
Men mach ſeggen wat men wil, 't is een hecht vannen meyt,
Ick konſe met gewelt niet van mijn lijf houwen,
Roemert, ſeydſe leſt, wilt ghy my veur jou wijf trouwen?
Neen, ſeyd ick, ghy hebt een beuck, ick en ſlagh, dat 'kje nam,
Het ſou al ſot en mal worden wat van ons beye quam.
Maer wat ſey Dibbrig Klaes? quam my ſulcken quanckt,, vryen,
Ick ſou waerachtigh met de knecht uyt het langkt,, tyen!
Al verwijt mijn haer moêr dat ick leſt mijn ſcheen,, ſtiet
Tot Barbers, wat ſchaet dat? ick waſſet alleen,, niet:
Hoe voer heur ſuſter doch met Floris en met Flip,
Al mienden ſy al waers, en kreegh ſy oock geen ſlip?
Dan dat is ſoo voor als nae, ghy lieve Krijghsluy.
Wat had ick oock en ſpul met dicke Trijn en Truy,
Die alle bey gelijck door 't hiele leger riepen,
Dat ſy geen deegh hadden als ſy niet by men ſliepen,
Sulken man ben ik! daerom ſey lange Franſen Vrouw,   Dat

Dats''er gelt, ja haer hembt, met my verteeren wouw.
Gae ick eens in een kroegh, daer ick wat meen te blijven;
Stracks wert ick daer ontboôn, by weeuwen, en by wijven:
Kijck ſulcken gracy heb ick! *Kack*. Heb ick 't niet geſeyt,
Dat Roemert heeft een Ciceroos welſpreeckentheyt?
Ritſ. Volkomelijck en wel, ghy hebt gantſch niet vergeten.
Kack. Ick noo u allemael morgen middagh ten eten
Tot Hopman Roemert, oft tot mijn Iofvrou Moyael:
Gae ghylie binnen ſtrack: gaet heen ghy Koeterwael,
Wy ſullen u, uw goet wel haeſt helpen verſlempen,
Als ghy een kaelgat bent ſal ick noch met u ſchempen.
Nou hoort, ghy Heeren, hoort! heeft u dit ſpul verheught?
Soo klapt eens in u handt, en roept dan ja met vreught:
En leer ghy lacchend' Deught, ſoo looft niet onſen Dichter:
Maer 't Africaenſche hooft, der Roomſcher ſpelen ſtichter.

G. A. BREDERO.

't Kan Verkeeren.

EYNDE.

